

PROCESOS DIDÁCTICOS Y EDUCACIÓN NO FORMAL

Un modelo de intervención didáctica para la infancia en situación de riesgo social, destinado a los educadores de los equipos básicos de atención social primaria.

Mª Ángeles Balsells Bailón

Tesis doctoral - 1998

Directora: Dra. Amparo Miñambres Abad

Departamento de Pedagogía y Psicología

Universitat de Lleida

de atención primaria y su papel preventivo con la infancia en situación de riesgo social, así como con la particular historia del Ayuntamiento de Lleida. El hecho de que la figura se creara desde la fusión de educadores especializados y animadores socioculturales que estaban ejerciendo dichas ocupaciones desde hacía alrededor de diez años, así como el hecho de ejercer las funciones de educador sin tener una formación específica, dado que la Diplomatura Universitaria se creó posteriormente, y la institución no los formó al respecto, explica las diferencias metodológicas que ya han sido comentadas, así como muchos de los problemas vividos por el equipo actual de educadores. Entre todas las analizadas cabe destacar la falta de referentes y modelos comunes de intervención, el *queme* profesional, el cansancio profesional, la falta de reconocimiento de su labor, las dificultades de coordinarse con todos los profesionales (dentro y fuera de los propios servicios de atención primaria), que tiene que ver con la prevención de las situaciones de riesgo de infancia, la dispersión del encargo institucional y las múltiples tareas que deben realizar, así como la necesidad de atender constantemente las urgencias.

Finalizadas las conclusiones referidas al análisis de la realidad, pasaremos a comentar los principales aspectos propuestos para la elaboración de un nuevo modelo didáctico y las aportaciones para mejorar aspectos curriculares, así como la figura del educador en el seno de los servicios sociales de atención primaria.

El modelo didáctico que se propone para intervenir con la infancia en situación de riesgo social, partiendo de las coordenadas establecidas por el modelo comunitario y las necesidades del contexto de la ciudad de Lleida, intenta incorporar algunas respuestas válidas para mejorar dicho proceso de intervención, y sobre todo, para incorporar el factor educativo en él.

En la sistematización de dicho proceso de intervención didáctica, el primer esfuerzo vendrá dado por la definición del grupo de incidencia, ya que no existe un organismo externo que lo haga; así, cuando un municipio decide llevar a cabo intervenciones educativas con la infancia, desde sus servicios sociales de atención primaria, el primer paso deberá ser llevar a cabo una correcta definición del grupo sobre el que pretende incidir. Para ello es tan importante partir de un correcto grupo destinatario, que desde nuestro punto de vista, debe utilizar los Derechos de la Infancia de la Convención como punto de referencia, y hacer hincapié en las consecuencias que puede tener en la socialización del niño su no consideración, como contextualizarlo al grupo real de la ciudad donde se vaya a aplicar, en este caso Lleida.

Una vez se haya establecido el grupo de incidencia, a la inversa que en situaciones educativas no formales, se decidirán los objetivos generales de las intervenciones educativas desde los servicios sociales de atención primaria. Para dicha definición se tendrá en cuenta la definición del grupo, así como parámetros que nos vienen dados por el modelo comunitario: los objetivos deben hacer referencia a los niños, a sus padres y a los entornos, y todos ellos deben ser de carácter educativo; es decir, deben incidir en aquellos cambios que favorezcan el crecimiento y la independencia, para conseguir no solo una reparación y contención de situaciones concretas, sino una autonomía de los sujetos respecto a los servicios, así como un aumento de su capacidad de ser conscientes de sus límites y de dar respuesta a ellos. Así, nos parece igualmente importante, plantearse objetivos referentes a los padres en su dimensión personal (para disminuir su vulnerabilidad al maltrato/abandono) y a su dimensión educativa (para capacitarles en el desarrollo de sus funciones paternas), a través de objetivos de concienciación y motivación, como objetivos referentes a los niños que favorezcan su integración social, para prevenir la

desadaptación social, y como objetivos referentes al cambio social para favorecer los cambios necesarios en los entornos de interacción, para que no refuercen los déficits familiares, a través de actitudes de rechazo de la infancia en situación de riesgo.

El planteamiento de estos objetivos se sustenta en la definición de la infancia en situación de riesgo social: sin una intervención en los niños y en sus entornos familiares y demás entornos socializadores, no se conseguirá una mejora de su situación, especialmente cuando se actúa desde su medio natural, y por lo tanto aún está más justificada una intervención desde un prisma ecológico. Esta propuesta, si bien dará respuesta a una de las necesidades planteadas por los propios educadores como es la de dar un referente común a sus intervenciones, también cuenta con uno de los elementos que más incredulidad les despierta: los objetivos para el cambio social. Sin embargo, se insiste en este hecho desde el momento en que definimos los procesos de inadaptación como una interacción desajustada entre el sujeto y sus entornos.

Una vez planteados los objetivos generales, se inicia un proceso de concreción de la intervención, ya que se pasa al grupo de aprendizaje; por lo tanto, ya se ha detectado un núcleo familiar que presenta características que hacen prever la posibilidad de que los niños estén viviendo una situación de riesgo social. Es en la fase de evaluación inicial donde se han percibido mayores dificultades ya que, en el estudio de la realidad, se ha constatado una falta de sistematización y de explicitación de ciertos elementos, que comporta importantes consecuencias en la posterior intervención. En primer lugar, proponemos que en la primera fase se recoja información, tanto del niño, como de la familia, y del entorno, y que ésta se recoja, en la medida de lo posible, a través de técnicas indirectas o directas en el medio natural, que permitan calibrar las dificultades en las

interacciones. Con ello queremos evitar lo máximo posible las situaciones artificiales de despacho, que sirven para recoger largas listas de datos, y potenciar aquellas más reales que pongan en un contacto más natural al educador, a los padres y a los niños. Esta orientación se encamina a dar solución a una de las principales problemáticas detectadas en estas intervenciones: la falta de conciencia del problema y de motivación de cambio por parte de los padres, que creemos que se inicia con una falta de consideración en esta primera fase. Así, con una valoración centrada en un diagnóstico educativo, que tenga presente la distancia entre el motivo de intervención, la demanda de la familia, así como las posibilidades de cambio de las familia ante una intervención de calidad, se favorecerá la delimitación de este hecho en todos los momentos del acto didáctico.

A pesar del carácter procesual del diagnóstico educativo, que deberá acompañar los momentos interactivo y postactivo, entrando a formar parte de la retroalimentación a través de la evaluación continua, esta primera aproximación diagnóstica y valorativa, completada por los aspectos positivos y compensadores de la familia y del contexto, es la que nos permitirá decidir la problemática que hay que abordar. Esta toma de decisiones deberá, sin duda, ser la primera fase que tenga presentes los dos elementos que antes hemos mencionado: la falta de conciencia del problema y la falta de motivación.

Estos dos elementos o características en la mayoría de los núcleos familiares, deberán ser dos de los objetivos didácticos presentes en las intervenciones, y deberán delimitar el planteamiento de las estrategias, de tal manera, que independientemente de los recursos concretos para cada madre, padre o niño, se trabaje desde una perspectiva motivacional a través de una relación educativa de calidad y de la consideración constante de todos los usuarios como personas que toman sus propias decisiones. Si

queremos conseguir verdaderos cambios educativos, se deberán favorecer aquellas estrategias que aumenten la motivación intrínseca del sujeto, haciéndole participe de las decisiones y elevando su competencia, para que cuando desaparezca la intervención educativa, los cambios permanezcan en las personas. Todo ello requiere un trabajo de concienciación, motivación y participación, para llevar a cabo una derivación correcta y efectiva a los servicios normalizados, y, en ocasiones especializados, así como a determinadas iniciativas sociales que permitan un trabajo en red mediante todos los recursos del entorno natural, por parte del educador. Por ello, las estrategias y las intervenciones que este educador plantee, deben alejarse de una postura tecnicista y aproximarse a una más participativa que favorezca y tenga en cuenta el punto de vista de los usuarios.

Con ello se puede llegar a concluir que el rol del educador en servicios sociales de atención primaria, será potenciar la creación de recursos en la red social, potenciar la integración de padres y niños en ellos, a través de la derivación y la coordinación con todos ellos. De hecho, su papel será de compilador de la intervención en cada núcleo familiar que se realizará desde diferentes entornos y servicios, así como velar por una correcta coordinación entre todos ellos y ejercer funciones de acompañamiento en la derivación a ellos de la familia. Y esto, hasta el punto de que cuando nos referimos a niños de edades muy tempranas, sus intervenciones directas con ellos deben ser más en un segundo plano, incidiendo de forma directa sólo en los entornos y mucho más en los padres, mientras que en edades más elevadas sus intervenciones directas con los niños irán en aumento. Ello explica, que su labor se entienda más desde la retaguardia y que la intervención con objetivos concretos se haga desde diferentes recursos (escuelas de padres, trabajadora familiar, centros infantiles, aulas de refuerzo escolar,...), aunque la vivencia de este hecho por parte de algún educador sea negativa, dado su carácter menos intervencionista y más de mediador.

Por último, la evaluación que proponemos para llevar a cabo esta intervención didáctica es básicamente procesual; en primer lugar por el carácter dinámico del propio diagnóstico, que hace necesario que se recojan los cambios constantes en los propios usuarios y en su motivación y concienciación,; por otro lado, por razones sobradamente conocidas, como son la necesidad de ir ajustando el proceso a partir de los cambios que acontecen durante el momento interactivo, y la de esos ajustes en función del logro parcial de los objetivos. Sin embargo, y aunque esta evaluación sea la fundamental, no menospreciamos la función de la final. De hecho consideramos básico que la intervención tenga una temporalidad concreta, que obligue a realizar dicha evaluación, independientemente del resultado, ya que en el estudio de la realidad se ha constatado que esto multiplica las posibilidades de que una familia se cronifique dada la tendencia a sólo pararse a evaluar cuando surgen problemas. Por ello la evaluación final adquiere importancia, dado que es la que permitirá tomar decisiones sobre el futuro, entre las que se incluye cerrar el caso por el éxito de la intervención o por las escasas posibilidades de tenerlo dada la continua falta de colaboración de la familia.

Con ello también llegamos a la conclusión de que, si bien dicha falta de colaboración es prácticamente constante, la verdadera prevención radica en intervenir a pesar de ello y hacerlo con la intención de mejorar la motivación con las orientaciones que hemos dado, y de forma especial con la relación educativa. Esto no es contradictorio con el hecho de decidir no continuar una intervención si, después de un proceso en este sentido, la familia sigue sin mostrar cambios ni intenciones de cambiar, y la situación de los niños no se agrava (se cerraría el caso) o bien si se ha agravado (se derivaría el caso a los servicios especializados).

Queda, para finalizar este bloque de conclusiones sobre la prospectiva, dado que ya hemos hablado de la figura del educador enclavada en sus intervenciones con infancia, ver como las aportaciones y cambios a nivel curricular, mejorarán cualitativamente las intervenciones didácticas que acabamos de describir. De hecho, queremos remarcar la necesidad de incluir en los proyectos, el grupo de incidencia y los objetivos de referencia, que sirvan como punto de mira y como unificación de criterios y de metodología a las intervenciones de los educadores. Por ello, es importante que se recoja un grupo cuanto más contextualizado mejor, así como los objetivos educativos a conseguir, ya que en el campo de la educación social, los objetivos que se recogen en Proyectos no suelen ser de carácter educativo.

En referencia a la programación educativa individualizada que recoja la sistematización y la intencionalidad de la intervención con un núcleo familiar, cabe resaltar la necesidad de que responda a un diseño abierto, sensible al contexto, con secuencias metodológicas abiertas, objetivos holísticos y abiertos, así como con una evaluación formativa que permita continuos ajustes. Esta recomendación se debe a que, dadas las características del contexto en que se lleva a cabo dicha intervención, así como las problemáticas expresadas por los educadores, parece que un diseño abierto es el más adecuado. Finalmente, y en consonancia con lo que hemos venido diciendo hasta ahora, queremos remarcar la necesidad de plasmar por escrito, en la parte de diagnóstico y valoración dentro de nuestra propuesta de PEI, el motivo de la intervención, la conciencia de problema de la familia y sus posibilidades de cambio.

No queremos finalizar las conclusiones de este trabajo de investigación sin proponer algunas líneas de futuro que se han ido perfilando durante el estudio de esta compleja realidad.

Respecto a la figura del educador social, cabría dedicar esfuerzos para concretar cómo se delimita su intervención profesional en un equipo multiprofesional con un asistente social, ya que se ha podido detectar que este es un problema vivido por ambos profesionales, llegando a la concurrencia de funciones cuando trabajan desde los servicios sociales de atención primaria.

Otro campo de estudio se refiere a la elaboración de modelos de intervención para la infancia en situación de riesgo social, cuando las causas de dicha situación escapan a los entornos familiares. Es decir modelos didácticos, también desde el ámbito especializado, pero referidos a intervenir en la prevención de maltratos entre iguales, desde los mass media o desde el urbanismo, por citar algunos ejemplos.

Por último, otra línea de futuro, que en este caso es también un objetivo que se pretende conseguir y que está directamente relacionado con el fruto de esta tesis, es la aplicación del modelo didáctico propuesto a diferentes contextos de servicios sociales de atención sociales primaria, a través de su contextualización, con la finalidad de ir haciendo mejoras y avanzar en la propuesta hecha, y de esta forma, incrementar la prevención pedagógica de las situaciones que entrañan riesgo para el desarrollo integral de nuestra infancia, desde su medio natural e interviniendo educativamente con sus padres, con el entorno social y con los mismos niños.

F.- BIBLIOGRAFÍA

Aber, J.L.; Allen, J. P., Carlson, V. et al (1989): "The effects of maltreatment on development during early childhood: recent studies and their theoretical, clinical, and policy implications" en Cichetti, D. & Carlson, V. (ed): *Child maltreatment. Theory and research on the causes and consequences of child abuse and neglect*. Cambridge: Cambridge University Press

Acevedo Ibáñez, A. & Florencia López, A. (1988): *El proceso de la entrevista, conceptos y modelos*. Méjico: LIMUSA.

Adan, F.J. & Mazo, J.L. (1989): *El educador en medio abierto*. Bilbao: Zelan.

Aguado, T. (1997): *Educación multicultural: su teoría y su práctica*. Madrid: UNED

Aguilar, M.J. (1994): *La acción social a nivel municipal*. Argentina: Lumen

Ajuntament de Lleida (1984): Programes d'Infància, Adolescència i Joventut. (Documentación interna)

Ajuntament de Lleida (1992): Memoria anual del Departament de Serveis Personal. (Documentación interna)

Ajuntament de Lleida (1994a): Pla de Serveis Personals de l'Ajuntament de Lleida (1995-1999) (Documentación interna)

Ajuntament de Lleida (1994b): Memoria anual del Departament de Serveis Personal. (Documentación interna)

Ajuntament de Lleida (1995): Memoria anual del Departament de Serveis Personal. (Documentación interna)

Ajuntament de Lleida (1996a) Serveis Personals. Informe anual (Documentación interna)

Ajuntament de Lleida (1996b): Informe Comissió Informativa. Programa Infància. (Documentación interna)

Ajuntament de Lleida (1996c): Memoria anual del Departament de Serveis Personal. (Documentación interna)

Albendea, M.A. et alt. (1990): El treball comunitari: experiència a la ciutat de Lleida, *Revista de Treball Social*, 117, 102-108.

Alonso Varea, J. M. (1993): "Servicios sociales especializados en infancia: crecimiento y diversidad ". *III Congreso Estatal sobre Infancia Maltratada*. Madrid. Noviembre.

Allen, G et al. (1987): *Community Education. An agenda for educational reform*. Milton Keynes: Open University Press

Amoros, P. (1993): *Metodologia d'intervenció en medi obert*. Barcelona: Departament de Justícia.

Amon, J. (1990): *Estadística para psicólogos. Probabilidad. Estadística inferencial*. Madrid: Pirámide.

Anguera Argilaga, T. (1986): La investigación cualitativa. *Educar*, 10.23-50.

Angulo, J.F. (1988): Evaluación de programas sociales: de la eficacia a la democracia. *Revista de Educación*, 286, 193-207

Ansó, J.; Casión, J.; Giménez, J.; Moliner, P.; Sierra, J. (1990): *Integración sociofamiliar y marginación infantil*. Zaragoza: Imprenta provincial.

Antúnez, S.; del Carmen, L.M.; Imbermón, F.; Parcerisa, A. & Zabala, A. (1996): *Del proyecto educativo a la programación de aula*. Barcelona: Graó.

Armengol, C. (1995): Els professionals que forma la Diplomatura en Educació Social. *Revista d'Intervenció Sòcioeducativa Educació Social.*, 1 15-25.

Arnal, J.; Del Rincón, D. & Latorre, A. (1994): *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: Labor.

Arquero, M. (1995): *Educación en la calle. Hacia un modelo de intervención en marginación juvenil*. Madrid: Popular.

Arruabarrena, M.I. (1996a): "Detección y notificación de situaciones de desprotección infantil" en De Paul, J. & Arruabarrena, M.I.: *Manual de protección infantil*. Barcelona; Masson.

Arruabarrena, M.I.(1996b): "Investigación en situaciones de desprotección" en De Paul, J. & Arruabarrena, M.I.: *Manual de protección infantil*. Barcelona; Masson

Arruabarrena, M.I. (1996c): "Evaluación y tratamiento familiar" en De Paul, J. & Arruabarrena, M.I.: *Manual de protección infantil*. Barcelona; Masson

Arruabarrena, M.I. & De Paul, J. (1988): *El papel del trabajador social en el abordaje del problema del maltrato y abandono infantil*. Bilbao: Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco.

Arruabarrena, M.I. & De Paul, J. (1990): Fuentes de información documental sobre el maltrato infantil en el contexto internacional. *Infancia y Sociedad*, 2, 91-105.

Arruabarrena, M.I. & De Paul, J. (1994): *Maltrato a los niños en la familia. Evaluación y tratamiento*. Madrid: Pirámide.

Arruabarrena, M.I. & De Paul, J. (1995): Los programas de tratamiento de familias con problemas de maltrato y abandono infantil: descripción y evaluación. *Infancia y Aprendizaje*, 71, 158-178.

Arruabarrena, M. I.; De Paul, J. & Torres, B. (1993): *Criterios de valoración en situaciones de maltrato y/o abandono infantil*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.

Arsenio, W.F. & Lover, A. (1997): Emotions, conflicts and aggression during preschool ers' freeplay. *British Journal of developmental psychology*, 15, 531-542.

Asso Dalmau, J. (1992): La consolidació a Catalunya d'una justícia penal juvenil: una oportunitat històrica. *Estudi General. Noves perspectives en Ciències de l'Educació*, 12, 49-54.

Ayerbe, P. (1989): "Pedagogía de inadaptados sociales" en Etxeberria Balerdi F. (dir.): *Pedagogía social y educación no escolar*. VII Cursos de verano en San Sebastián. San Sebastián: Universidad del País Vasco

Ayerbe, P. (1991a): "Hacia un análisis de la inadaptación social" en VVAA: *Pedagogía de la marginación*. Madrid: Popular.

Ayerbe, P. (1991b): "Estrategias de intervención en la educación de los inadaptados sociales." en VVAA: *Pedagogía de la marginación*. Madrid: Popular.

Ayerbe, P.(coord.) (1994a): *Educación e infancia en dificultad social*. Ibaeta Pedagogía Lazkao: PAX Argitaletxea

Ayerbe, P. (1994b): "Problemas y perspectivas de formación". Ayerbe, P.(cood): *Educación e infancia en dificultad social*. Ibaeta Pedagogía Lazkao: PAX Argitaletxea

Ayerbe, P. (1995): Algunos problemas profesionales en la educación social. *Claves de educación social*, 0, 35-40

Ayerbe, P (1996a): *La intervención educativa ante la desadaptación social*. Ibaeta Pedagogía Lazkao: PAX Argitaletxea

Ayerbe, P. (1996b): *Líneas de actuación en educación social*. XI Congreso Nacional de Pedagogía.

Ayerbe, P. (1996c): *Educación social: campos y perfiles profesionales*. Ibaeta Pedagogía. Lazkao: PAX Argitaletxea

Ayuntamiento de Lleida (1985): Programa de funcionamiento de los centros municipales de servicios sociales. (Documentación interna)

Ayuntamiento de Madrid (1997): *II encuentro de profesionales: servicios sociales, educación familiar y educación de calle.* Comunicaciones presentadas en las mesas redondas. Madrid: material policopiado.

Ayuste, A.; Flecha, R.; López Palmas, F. y Lleras, J. (1994): *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar*. Barcelona: Grao.

Aznar, P. & Requejo, A. (1993): "La investigación etnográfica en la educación no formal" en Núñez Cubero, L. (ed): *Metodologías de investigación en la educación no formal. Aportaciones teóricas.* Sevilla: Kronos

Baldwin, N. & Langeland, R. (1997): *Moving to effective systems of child protection an family support.* VI Congreso Europeo sobre infancia maltratada, Barcelona, 19 a 22 de octubre. Libro de Abstracts.

Balsells, A. (1997): *Maltractament infantil i educació familiar.* Lleida: Universitat de Lleida.

Balsells, A.; Miñambres, A.; Jové, G. (1997): *Educación infantil, LOGSE y expectativas sociales... ¿Realmente ha cambiado algo?.* Poster presentado en II Jornades Maria Rúbies de Recerca i Innovació Educativa., 21 y 22 de noviembre.

Banks, O. (1983): *Aspectos sociológicos de la educación.* Madrid: Narcea.

Barroso, M.; Cabezoa, M.; Delgado, M & Moreno, A. (1994): Reflexions sobre la intervenció en famílies multiproblemàtiques des d'un servei de la xarxa de serveis de benestar social. *Quaderns de Serveis Socials* 7, 45-49.

Bartolomé, M. & Anguera, M. T. (1990): *La investigación cooperativa: vía para la innovación en la Universidad.* Barcelona: PPU.

Barudy, J. (1997): *La utilidad de un modelo en red en la prevención y tratamiento del maltrato infantil.* VI Congreso Europeo sobre infancia maltratada, Barcelona, 19 a 22 de octubre. Libro de Abstracts.

Baumrind, D. (1994): The social context of child maltreatment. *Family relations*, 43, 360-368.

Belsky, J. (1980): Child maltreatment. An ecological integration. *American Psychologist*, 35, 320-335.

Benedito, V.(1987): *Aproximación a la didáctica.* Barcelona: PPU.

Benestar Social (1992): *Projecte educatiu marc del Servei de Centres.* Barcelona: Generalitat de Catalunya. Document policopiat.

Benestar Social (1995): *Programa de formació per al personal del Sistema Català de Serveis Socials.* Barcelona: Generalitat de Catalunya. Document policopiat.

Bernstein, B. (1977): *Clases, códigos y control. II. Hacia una teoría de las transmisiones educativas* Madrid: Akal.

Biesteck, F.P. (1971): *Pour une assistance sociale individualisée, la relation de case-work.* Paris: Le Sevil

Bloom, B. (1971): *Taxonomía de los objetivos de la educación.* Buenos Aires: El Ateneo

Bonal, R. (1991): *La pedagogia al carrer. Teoria i pràctica de l'educador de carrer.* Barcelona: Claret.

Bousha, D. M. & Twentyman, C. T. (1984): Mother-child interactional style in abuse, neglect, and control groups: naturalistic observations in the home. *Journal o abnormal psychology*, 93, 106-114.

Boutin, G. & Durning, P.(1997): *Intervenciones socioeducativas en el medio familiar.* Madrid:Narcea.

Browne, K. (1997): *The prevention of child abuse and neglect.* VI Congreso Europeo sobre infancia maltratada, Barcelona, 19 a 22 de octubre. Libro de Abstracts.

Bueno Abad, J.R. (1991): *Hacia un modelo de servicios sociales de acción comunitaria. Una aproximación cualitativa.* Madrid: Popular.

Bueno, J.A. (1996): "La motivación educativa" en González, E. *Menores en desamparo y conflicto social.* Madrid: CCS.

Burgess, R.L. & Conger, R. (1987): Family interactions in abusive, neglectful, and normals families. *Child development*, 49, 1163-1173.

Butler, C.; Rickel, A.U.; Thomas, E. et al. (1993): An intervention program to build competencies in adolescents parents. *J Primary Prev*, 3, 183-198

Cabra, M.A. & Cañon, E. (1987): Desarrollo de los Servicios Sociales tras la implantación de la democracia en España (1975-1987). *RTS, Revista de Trabajo Social*, 108, 82-91

Campbell, F. & Taylor, K. (1996): Early childhood programs that work for children from economically disadvantaged families, *Young children*, 4, 74-80

Canevaro, A. (1991): *La formazione dell educatores professionali*. Roma: La Nuova Italia Scientifica.

Carr, W. & Kemmis, S. (1988): *Teoría crítica de la enseñanza*. Barcelona: Martinez Roca

Casado, D. (1994): *Introducción a los servicios sociales*. (5ª edición). Madrid: Popular.

Casado, J; Díaz Huertas, J.A. & Martínez González, C. (1997): *Niños maltratados*. Madrid: Díaz Santos.

Casal Infantil i Juvenil de Marianao i Centre Esclat de Bellvitge (1990): *I Jornades de formació per a educadors* Baix Llobregat, Sant Boi, 3 a 14 de setembre.

Casas, F. (1989): Situaciones de riesgo social en la infancia: la prevención de los malos tratos y abandono. *Infad*, 2, 69-79

Casas, F. (1994a): Prevenció i qualitat de vida dels infants. *Fòrum*, 0, 40-47.

Casas, F. (1994b): L'absentisme escolar com a indicador social. *I Simposi d'Infància i Societat*. Lleida. 12 de novembre.

Casas, M.P. (1991): *L'educador social. Problemàtica i formació*. Universidad de Tarragona. Tesis Doctoral Inédita.

Castillejo, J. L. (1987): *Pedagogía tecnológica*. Barcelona: CEAC.

Cembranos, F.; Montesinos, D. & Bustelo, M. (1995): *La animación sociocultural: una propuesta metodológica*. Madrid: Popular

Clavero, G. (1994): El treball social en famílies d'alt risc. Una experiència dels serveis socials d'atenció primària de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedes. *Quaderns de Serveis Socials* 7, 61-69.

Cohen, L. & Manion, L. (1990): *Métodos de investigación educativa*. Madrid: La Muralla.

Cohn, A.H. (1991): What we have learned about prevention: What we should do about it. *Child abuse neglect*, 15, 99-106

Colom, A. A. (1983): La pedagogía social como modelo de intervención socio-educativa. *Bordón*, 35, 16-180

Colom, A. y colaboradores (1988a): *Modelos de intervención socioeducativa*. Madrid: Narcea.

Colom, A. (1988b): "El educador de calle" en Colom y colaboradores: *Modelos de intervención socioeducativa*. Madrid: Narcea.

Colom, A. (1992): "Estrategias metodológicas en la educación no formal" en Sarramona (cord.): *La educación no formal*. Barcelona: CEAC.

Coloma Medina, J. (1992): Socialització familiar. Anàlisi d'un dels models d'estils educatius paternes. *Estudi General. Noves perspectives en Ciències de l'Educació*. 12, 201-221.

Coloma Medina, J. (1993a): "Estilos educativos paternos" en QUINTANA (cood.): *Pedagogía familiar*. Madrid: Narcea.

Coloma Medina, J. (1993b): "La familia como ámbito de socialización de les hijos" en QUINTANA (cood.): *Pedagogía familiar*. Madrid: Narcea..

Colomer, J. & Trilla, J. (1988): Educadores y agentes socioculturales. *Cuadernos de Pedagogía*, 162.

Comisión de asuntos Jurídicos y de Derechos de los Ciudadanos de la Unión Europea ((1996): *Informe sobre medidas de protección de menores en la Unión Europea*. Htlp: <http://www.europarl.eu.int/dgl/a4/es/a4-96/a4-0393.htm>

Comisión de las Comunidades Europeas (1993): *Libro verde sobre la política social europea. Opciones para la Unión*. Luxemburg: Oficina de publicaciones oficiales de las Comunidades Europeas.

Comisión de las Comunidades Europeas (1994a): *Libro Blanco. La política social europea. Un paso adelante para la Unión*. Luxemburg: Oficina de publicaciones oficiales de las Comunidades Europeas.

Comisión de las Comunidades Europeas (1994b): *La protección social en Europa*. Luxemburg: Oficina de publicaciones oficiales de las Comunidades Europeas.

Connard, C. & Novick, R. (1996): *The ecology of the family. A background paper for a family-centered approach to education and social service delivery*. Portland: Northwest regional educational Lab.

Consejo de Universidades (1990): *Diplomado en Educación social. Propuestas y alternativas*. Madrid: Secretaria General del Consejo de Universidades.

Coombs, P.H. (1968): *The world educational crisis*. Oxford University Press: Nueva York.

Coombs, P.H. (1985): *La crisis mundial de la educación. Perspectivas actuales*. Madrid: Santillana. Colección Aula XXI.

Coombs, P.H. y Ahmed, M. (1975): *La lucha contra la pobreza rural. Aporte de la educación no formal*. Madrid: Tecnos.

Costa, M. & López, E. (1994a): *Manual para el educador social 1. Habilidades de comunicación en la relación de ayuda*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.

Costa, M. & López, E. (1994b): *Manual para el educador social 2. Afrontando situaciones*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales

Cots Moner, J. (1992): *Llibre blanc de legislació d'infància*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social.

Creus Ferré, E. (1994a): *Legislació estatal i autonòmica sobre protecció dels menors en situació d'alt risc social. Comentaris.* Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social.

Creus Ferré, E. (1994b): *Legislació estatal i autonòmica sobre protecció dels menors en situació d'alt risc social. Recull legislatiu, 1.* Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social.

Creus Ferré, E. (1994c): *Legislació estatal i autonòmica sobre protecció dels menors en situació d'alt risc social. Recull legislatiu,,2.* Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social.

Crivillé, A. (1987): *Parents maltraitants, enfants meurtris: l'intervenent social face à la famille de l'enfant maltraité.* Paris:Les Editions ESF.

Crivillé, A. (1990): La sociedad, los profesionales y la familia del niño maltratado. Dinámica relacional. *Infancia y sociedad*, 2, 75-91.

Cusó, M. (1995): Infancia en riesgo e infancia maltratada. *Comunicación y Lenguaje*, 27, 87-97

Chawick (1975): *Tecnología educacional para el docente.* Buenos Aires: Paidós

Dader, P.& Gairin, J. (asesores pedagógicos) (1997): "Presentación" en Gairin, J. & Ferrández, A. (coord.): *Planificación y gestión de instituciones de formación.* Barcelona: Praxis.

Daro, D. (1991): "Strategies and models in child abuse prevention" en Roberts, A.R. (ed): *Contemporary perspectives on crisis intervention and prevention*. New Jersey: Prentice-Hall inc

Daro, D.; Migety, G; Wiese, D. & Salmon-Cox, S. (1996): *World perspectives on child abuse: The second international resource book*. National Committee to prevent child abuse. Chicago, IL. USA.

David, P. (1997): *Reflexiones sobre el trabajo del Comité de las Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño*. Seminario europeo: La protección de los niños y niñas y de sus familias: el papel de las ONG en la Unión Europea. El futuro de la infancia en Europa. Madrid: FUNCOE

DD. AA. (1988): *Familia y educación*. Madrid: Rialp.

DD.AA. (1988): *Jornades sobre la formació d'educadors i agents socioculturals*. Documento final policopiado. Barcelona

DD.AA. (1996): *El llibre d'en Pau. Guia per a l'abordatge del maltractament en la infància per als professionals de la salut*. Barcelona: Generalitat de Catalunya

De la Riva, F. (1988): Principales problemas y posibles respuestas a la Animación Sociocultural. *Documentación social*, 70.

De la Torre, S. (1992): *Bases y componentes del proceso formativo*. Madrid: Dykinson.

De la Torre, S. (1993): *Aprender de los errores*. Madrid: Escuela Española.

De la Torre, S. (1995a): "Estrategias de cambio para la acción social" en González, A.P.; Medina, A. & de la Torre, S. (coord.): *Didáctica General: Modelos y estrategias para la intervención social*. Madrid: Universitas, S.A.

De la Torre, S. (1995b): Estrategias para el cambio de conocimientos (saber) en González, A.P.; Medina, A. & de la Torre, S. (coord.): *Didáctica General: Modelos y estrategias para la intervención social*. Madrid: Universitas, S.A.

De Paul Ochotorena, J. (dir.) (1987): *Los malos tratos y el abandono infantil*. Vizcaya: Servicio de Publicaciones de la Universidad del País Vasco.

De Paul, J. (dir.) (1988): *Maltrato y abandono infantil: identificación de factores de riesgo*. Vitoria: Centro de Publicaciones del Gobierno Vasco.

De Paul, J. & Arruabarrena, M.I. (1996a): *Manual de protección infantil*. Barcelona; Masson.

De Paul, J.(1996b): "Situaciones de desprotección infantil: descripción y etiología" en De Paul Ochotorena, J. & Arruabarrena, M.I.: *Manual de protección infantil*. Barcelona; Masson.

De Paul, J. (1996c): "Explicaciones etiológicas de las diferentes situaciones de maltrato y abandono infantil" en De Paul Ochotorena, J. & Arruabarrena, M.I.: *Manual de protección infantil*. Barcelona; Masson.

De Paul, J. (1996d): "Prevención del maltrato infantil" en De Paul Ochotorena, J. & Arruabarrena, M.I.: *Manual de protección infantil*. Barcelona; Masson.

De Paul, J. & Arruabarrena, M.I. (1990): La investigación en el ámbito del maltrato infantil. *Infancia y Sociedad*. 2, 15-30

De Vylder, S. (1997): *Políticas macroeconómicas y los derechos del niño*. Seminario europeo: La protección de los niños y niñas y de sus familias: el papel de las ONG en la Unión Europea. El futuro de la infancia en Europa. Madrid: FUNCOE

Díaz Aguado, M. J. (1993): *Interacción educativa y desventaja sociocultural: Modelo de intervención para favorecer la adaptación escolar en contextos inter-étnicos*. Madrid: CIDE.

Díaz Arnal, I. (1965): *La educación en el hogar de los niños inadaptados*. Madrid: Rialp.

Díaz Arnal, I. (1990): *La inadaptación personal. (Como surge, que formas adopta. Estrategias para combatirla)*. Madrid: Escuela Española.

Eisner, E. (1989): "Los objetivos educativos: ¿Ayuda o estorbo?" En Gimeno Sacristan, J. & Pérez Gómez, A. : *La enseñanza: su teoría y su práctica*. Madrid: Akal

Elbedour, S. et al. (1993): Ecological integrated model of children of ward: individual and social psychology. *Child abuse and neglect: the international journal*, 6, 805-819.

Erickson, M.F.; Egeland, B. & Pianta, R. (1989): "The effects of maltreatment on the development of young children" en Cichetti, D. & Carlson, V. (ed): *Child maltreatment. Theory and research on the causes and*

consequences of child abuse and neglect. Cambridge: Cambridge University Press

Erkam, F. (1997): *A frame for primary prevention and an attempt for an intervention program in process*. VI Congreso Europeo sobre infancia maltratada, Barcelona, 19 a 22 de octubre. Libro de Abstracts.

Escámez, J. y Pérez, P. (1992): "Planificación de programas en educación no formal" en Sarramona (cord.): *La educación no formal*. Barcelona: CEAC.

Escarbajal, A. (1993): "El animador sociocultural como educador social" en Saez, J. (cood.): *El educador social*. Murcia: Universidad de Murcia

Escudero, J.M.(1980): "La eficacia docente, estudios correlacionales y experimentales". *Actas del VII Congreso Nacional de Pedagogía*. Madrid.

Escudero, J.M. (1981): *Modelos didácticos. Planificación sistemática y autogestión educativa*. Barcelona: oikos-tau.

Escudero, J.M.(1990): "¿Qué es eso de la intervención educativa?" en *Intervención en Educación Especial*. Murcia: ICE de la Universidad de Murcia

Estebaranz, A. (1994): *Didáctica e innovación curricular*. Sevilla: Publicaciones de la Universidad de Sevilla.

Etxeberria Balerdi F. (dir.) (1989): *Pedagogía social y educación no escolar*. VII Cursos de verano en San Sebastián. San Sebastián: Universidad del País Vasco.

Fermoso, P. (1994): *Pedagogía social*. Barcelona: Herder.

Fernández Cordón, J.A. (1997): *Nuevas estructuras familiares en Europa*. Seminario europeo: La protección de los niños y niñas y de sus familias: el papel de las ONG en la Unión Europea. El futuro de la infancia en Europa. Madrid: FUNCOE

Ferrández, A. (1989a): El formador y su formación *Herramientas*. *Revista de Formación para el empleo*. 3, 39-53.

Ferrández, A. (1989b): El modelo contextual-crítico. *Herramientas*. *Revista de Formación para el empleo*. 4, 39-53.

Ferrández, A. (1989c): "Bases psicológicas, sociológicas y pedagógicas del diseño curricular de formación en régimen penitenciario" en Ferrández, A. (dir.): *Modelos de educación en Centros Penitenciarios*. Barcelona: Humanitas.

Ferrández (coord.) (1995): *Didáctica General*. UOC: Barcelona

Ferrández, A. (1995a): "Didáctica i components de l'acte didàctic" en Ferrández (coord.): *Didáctica General*. UOC: Barcelona.

Ferrández, A. (1995b): "Els fonaments de la didàctica" en Ferrández (coord.): *Didáctica General*. UOC: Barcelona

Ferrández, A. (1995c): "Planificació de l'ensenyament". En Ferrández (coord.): *Didáctica General*. UOC: Barcelona.

Ferrández, A. (1997): " La formación ocupacional en el marco de la formación continua de adultos" en Gairín, J. & Ferrández, A. (cood.): *Planificación y gestión de instituciones de formación*. Barcelona: Praxis.

Ferrández, A. & Gairín, J. (1983): "Tecnología educativa en la educación de adultos". *I Congreso de Tecnología Educativa*. Madrid.

Ferrández, A. & Peiró, J. (dir) (1989): *Estrategias educativas para la participación social*. Barcelona: Humanitas

Ferrández, A y Sarramona, J. (1976): *La educación: constantes y problemática actual*. Barcelona: CEAC.

Ferrández, A.; Sarramona, J. y Tarin, L. (1979): *Tecnología didáctica*. Barcelona: CEAC.

Folgheraiter, F. (1994): "Le travail des réseaux dans les communautés locales en Sanicola,L. (ed): *L'intervention de réseaux*. Paris: Bayard editions

Fuertes, J. (1997): *Condiciones para el trabajo en red en las situaciones de desprotección infantil*. VI Congreso Europeo sobre infancia maltratada, Barcelona, 19 a 22 de octubre. Libro de Abstracts.

Funes, J. (1995): L'educador social i els adolescents i joves. *Revista d'Intervenció Sòcioeducativa Educació Social*, 1 48-50.

Gagne, R. (1976): *La planificación de la enseñanza*. Mejico: Trillas

Gairín, J. (1997): "Elementos de planificación." En Gairín, J. & Ferrández, A. (coord.): *Planificación y gestión de instituciones de formación*. Barcelona: Praxis.

Galli, N. (1976): *La pedagogía familiar hoy*. Barcelona: Herder.

Garbarino, J. & Sherman, D. (1980): High-risk neighborhoods and high-risk families: The human ecology of child maltreatment. *Child development*, 51, 188-198.

Garbarino, J. (1977): The human ecology of child maltreatment: A conceptual model for research. *Journal of Marriage and Family*, 39, 721-736.

Garbarino, J. (1996): Can reflections on 20 years of searching, *Child abuse and neglect: the international journal*, 3, 157-160

García Mínguez, J. (1986): Por un modelo interactivo en la educación de los derechos del niño. *Pedagogía social*, 14, 89-100

Garrido, v (1987): *La delincuencia juvenil*. Madrid: Alhambra.

Geifler, K.A. & Hege, M. (1997): *Acción socioeducativa. Modelos, métodos, técnicas*. Madrid: Narcea.

Gelpi, E. (1994): "Educación social y pedagogía social" en Muñoz, A.(editor): *El educador social: profesión y formación universitaria*. Madrid: Popular

Gellert, S. (1994): *Who should care for infants and toddlers? A family day care perspective and bibliography of family day care education and resource materials.* Washington: Children's foundation

Gendreau, G. (1981): Les caracteristiques de la relation d'aide educative. *Documents de treball. Centre d'Estudis i Formació*, 54, 11-65

Generalitat de Catalunya (1991a): *Disposicions generals de serveis socials.* Barcelona: Departament de Benestar Social

Generalitat de Catalunya (1991b): *Disposicions sobre família i infància.* Barcelona: Departament de Benestar Social

Gerris, J.R.M.; Dekovic, M. & Janssens, J.M.A.A. (1997): The relationship between social class and childbearing behaviors: Parent's perspective taking and value orientations. *Journal of marriage and the family*, 59, 834-847.

Gil Flores, J. (1994): *Análisis de datos cualitativos. Aplicación a la investigación educativa.* Barcelona: PPU.

Gimeno Sacristan, J. (1981a): *La enseñanza y el desarrollo del curriculum.* Madrid: Anaya

Gimeno Sacristan, J. (1981b): *La pedagogía por objetivos: obsesión por la eficacia.* Madrid: Morata.

Gimeno Sacristan, J. (1986): *Teoría de la enseñanza y desarrollo del currículo.* Madrid: Anaya.

Gimeno Sacristan, J. (1988): *El curriculum: una reflexión sobre la práctica*. Madrid: Morata.

Gimeno Sacristan, J. y Pérez Gómez, A.I. (1989): *La enseñanza: su teoría y su práctica*. (Tercera edición) Madrid: Akal.

Gimeno Sacristan, J. y Pérez Gómez, A.I. (1994): *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid: Morata.

Girard, V. (1991): *La prévention spécialisée en France*. Paris: C.T.N.E.R.H.I.

Giró Parramona, A. (1996): *Segregación urbana i educació. Una anàlisi de les desigualtats socioculturals dels barris de Lleida*. Tesis doctoral inédita.

Giroux, H. A. (1992): *Border Crossings: cultural workers and the politics of education*. Londres: Routledge

Goetz, J.P. & LeCompte, M.D. (1988): *Etnografía y diseño cualitativo en investigación educativa*. Madrid: Morata.

González, A.P. (1989): "Estrategia didáctica de participación en la educación de adultos" en Ferrández, A. & Peiró, J (dir): *Estrategias educativas para la participación social*. Barcelona: Humanitas

González, A.P.; Medina, A. & de la Torre, S. (coord.) (1995): *Didáctica General: Modelos y estrategias para la intervención social*. Madrid: Universitas, S.A.

González, A.P.; Guasch, M.; Ponce, C.(1995a): "Planificación y desarrollo de la intervención didáctica en el ámbito social." González, A.P.; Medina, A. & de la Torre, S. (coord.): *Didáctica General: Modelos y estrategias para la intervención social*. Madrid: Universitas, S.A.

González, A.P.; Guasch, M.; Ponce, C.(1995b): "Diseño curricular en el ámbito social. Teorías y modelos" González, A.P.; Medina, A. & de la Torre, S. (coord.): *Didáctica General: Modelos y estrategias para la intervención social*. Madrid: Universitas, S.A.

González, A.P.; Guasch, M.; Ponce, C.(1995c): "La planificación en el ámbito social" González, A.P.; Medina, A. & de la Torre, S. (coord.) : *Didáctica General: Modelos y estrategias para la intervención social*. Madrid: Universitas, S.A.

González, A.P.; Guasch, M.; Ponce, C.(1995d): "La evaluación" en González, A.P.; Medina, A. & de la Torre, S. (coord.): *Didáctica General: Modelos y estrategias para la intervención social*. Madrid: Universitas, S.A.

González, E. (1996): *Menores en desamparo y conflicto social*. Madrid: CCS.

Gormley, W, Jr. (1995): *Everybody's children: child care as a public problem*. Washington: Brookings institution.

Gough, D. (1996): Defining the problem, *Child abuse and neglect: the international journal*, 11, 993-1002

Gracia, E. & Musitu, G. (1993): *El maltrato infantil. Un análisis ecológico de los factores de riesgo.* Madrid: Centro de Publicaciones del Ministerio de Asuntos Sociales.

Gracia, E. (1995): El rol del apoyo social en la prevención dels maltrato infantil: programas de apoyo a la familia. *Intervención psicosocial*, 10, 17-31.

Guasch, M. (1994): "Los programas de intervención cognitiva para inadaptados sociales" *Revista de educación especial*, 17, Salamanca.

Guasch, M. (1996): *La acción educativa en el ámbito de la inadaptación social. Un modelo de intervención en libertad.* Barcelona: Estel.

Guba, E. G. & Lyncoln, Y. S. (1992): *Effective evaluation: improving the usefulness of evaluation results through responsive and naturalistic approaches.* San Francisco: Jossey-Bass.

Guerau, F. (1987): *El educador de calle.* Roselló Impressions.

Heinich, v. (1975): *Tecnología y administración de la enseñanza.* Méjico: Trillas.

Heras, P. (1996): Els estudis universitaris en educació social. (O alló que ja sabem i del que sovint no parlem.) *Temps d'Educació*, 15, 147-154

Hernandez, J. (1989): Buscando la identidad del educador especializado. *Menores*, 13-14.

Hernandez, J. (1989): Buscando la identidad del educador especializado. *Menores*, 13-14.

Hernández, J. (1991): *Acción comunicativa e intervención social*. Madrid: Popular.

Herrenkohl, E.C.; Herrenkohl, R. C. & Toedtler, L. (1983): "Perspectives on the intergenerational transmission of abuse." En Finkelhor, D. ; Gelles, R.; Hotlaing, G. & Strauss, M. (edit) *The darkside of families: current family violence research*. Beverly Hills: Sage.

Holden, G. (1997): *Parents and the dynamics of child rearing*. Scranton: Westview Press.

Inglés, A. (1991a): *Els maltractaments infantils a Catalunya. Estudi global i balanç de la seva situació actual*. Generalitat de Catalunya.

Inglés, A. (1991b): *Què són els maltractaments infantils?*. Barcelona: Departament de Benestar Social.

Inglés, A. (1993): Els maltractaments infantils a Catalunya. *Dossier*, 8, 9-12.

Inglés, A. (1995): Origen, proceso y algunos resultados del estudio sobre los malos tratos infantiles en Cataluña. *Infancia y Aprendizaje*, 71, 23-33

IRES (1987): *Aspectes generals de la línia de treball dels educadors de carrer*. Document de treball. Material multicopiado.

Jiménez, B.; González, A.P.; Ferreres, V. (1989): *Modelos didácticos para la innovación educativa*. Barcelona: PPU

Jové Monclus, G. (1996): *Estrategias metodológicas que utilizan los maestros de un centro de educación especial para la planificación curricular. Cómo planifican los maestros de un Centro de Educación Especial en la actualidad y cómo planificarán partiendo de la elaboración colaborativa del Proyecto Curricular*. Tesis doctoral inédita.

Julia, A. (1995): *El educador social: una figura profesional surgida de diversas prácticas e identidades profesionales*. Ponencia. Congreso Estatal del educador social. Murcia.

Jurado, P. & Sanahuja, J.M. (1995): El educador especializado y los centros protegidos. *Claves de educación social*, 1, 22-24

Jurado, P. (1995): "Requisits de l'aprenentatge" en Ferrández, A. *Didàctica General*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya

Kelly, B. (1996): The ecology of peer relations. *Early child development and care*, 115, 99-114.

Kemmis, S. (1988): *El curriculum: más allá de la teoría de la reproducción*. Madrid: Morata.

Kempe, R. S. & Kempe, C. H. (1979): *Niños maltratados*. Madrid: Morata.

Knapp, M. L. (1985): *La comunicación no verbal*. Barcelona: Paidós.

Knorth, E. (1997): *Decision making on family foster care arrangements: a new perspective?* VI Congreso Europeo sobre infancia maltratada, Barcelona, 19 a 22 de octubre. Libro de Abstracts.

Lahoz, P. (1997): La educación social como campo pedagógico emergente. Orígenes y tradiciones. *Revista de Ciencias de la Educación*, 169, 23-33

Laluzza, J.L.; Crespo, I & Barrientos, A. (1997): *Bases para un análisis de necesidades de la infancia en un territorio.* VI Congreso Europeo sobre infancia maltratada, Barcelona, 19 a 22 de octubre. Libro de Abstracts.

Lamborn, S. D. (1991): Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent and neglectful families. *Child development*, 62, 1049-1065.

LaRose, I. & Wolfe, D. A. (1987): "Psychological characteristics of parents who abuse or neglect their children." En Lahey, B. B. & Kazdin, A. E. (edit) *Advances in clinical child psychology*. Volumen 10. Nova York: Plenum

Lázaro, A. (1989): Homologación del estatuto profesional del educador especializado a nivel europeo. Prospectiva hacia el año 2000. *Menores*, 13-14, 123-126.

Leventhal, J. (1996): Twenty years later: we do know how to prevent child abuse and neglect. *Child abuse and neglect: the international journal*, 8, 647-653

Levesque, R. (1996): International children's rights: Can they make a difference in american family police?, *American-Psychologist* 12, 1251-1256

Limber, S. & Wilcox, B. (1996): Application of the U.N. Convention on the rights of the child to the United States, *American-Psychologist* 12, 1246-1250

Lindgren, H. (1980): *Educational social psychology*. New York: Oxford University Press.

López Cabello, P. (1989): "Instituciones educativas para menores marginados en la C.A.P.V." en Etxeberría Balerdi F. (dir.): *Pedagogía social y educación no escolar*. VII Cursos de verano en San Sebastián. San Sebastián: Universidad del País Vasco

López Hidalgo, J.(1992): *Los servicios sociales*. Madrid: Narcea

López Sánchez, F.(1995a): *Necesidades de la infancia y protección infantil. Fundamentación teórica, clasificación y criterios educativos*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.

López Sánchez, F. y otros (1995b): *Necesidades de la infancia y protección infantil. Actuaciones frente a los malos tratos y desamparo de menores*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.

Lorance, A. & Etheridge, G. (1990): "Special needs of adolescent mothers and their infants: innovative programs that meet these needs." Washington: Annual Conference of the national association for the education of young children, 14-15, noviembre

Lletjós, E.; Melción, E. & Mullet, F. (1995): *Enmarcament del PEI dins del treball tutorial* Jornades Maria Rúbies de recerca i innovació educativa. Lleida, octubre.

Lloret, A.(1993): *L'infant maltractat*. Barcelona: L'index.

Maccoby, E.E. & Martin, J. (1983): "Socialization in the context of the family: parent-child interaction" en Hetherington, M. (de): *Socialization, Personality and Development*. Nueva York: John Wiley.

MacMillan, H.L.; MacMillan, J.H. Offord, D.R. et al. (1994): A primary prevention of child abuse and neglect: a critical review. Part I. *J Child Psychol Psychiatry*, 5, 836-856

Maistre, M. de (1984): *La pedagogía de los inadaptados y sus especialistas*. Madrid: Narcea.

Maliphant (1984): "La delincuencia juvenil" en Coleman: *Los años escolares. Problemas comunes en la socialización de los jóvenes*. Méjico: CECSA.

Mallas, S (1979): *Medios audiovisuales y pedagogía activa*. CEAC: Barcelona.

Marcon, P. (1989): La formación y titulación del educador social en Europa: análisis comparativo. *Menores*, 13-14.

Marcon, P. (1994): "La formación de los educadores sociales en Europa" en Muñoz, A.(editor): *El educador social: profesión y formación universitaria*. Madrid: Popular

March, M. X. (1987): "Educación e integración en el ámbito del menor inadaptado" en Vega, A.: *Pedagogía terapéutica: Universidad y educación especial*. Bilbao: Universidad del País Vasco.

March, M. X. (1997): "Educación social y evaluación" en Petrus, A. (coord.): *Pedagogía social*. Barcelona: Ariel

Martín Garcia, M.J. (1993): "La inadaptación social y la educación no formal" en Trilla, J. *La educación fuera de la escuela. Ámbitos no formales y educación social*. Barcelona: Ariel

Martín, A (1988): *Psicología humanística, animación sociocultural y problemas sociales*. Madrid: Popular.

Martin, C. & Comellas, C. (1994): Configuracions familiars en relació amb un context social poc afavorit. *Psicologia. Text i context*. Dossier Família i individu, 36-39.

Martinell, A. (1995): L'educació especialitzada: un dels antecedents històrics de l'educador social. *Revista d'Intervenció Sòcioeducativa Educació Social.*, 1, 26-42.

Martinell, A.(1996): *Políticas sociales municipales y educación social*. XI Congreso Nacional de Pedagogía.

Martinet, J. L. (1993): *Les éducateurs aujourd'hui*. Toulouse: Privat

Martínez Roig, A. & De Paul, J. (1993): *Maltrato y abandono en la infancia*. Barcelona: Ediciones Martínez Roca.

Martínez Sánchez, A. (1991): "La familia y las instituciones, agentes sociales prioritarios en el proceso educativo del menor" en *VVAA. Pedagogía de la marginación*. Madrid: Popular.

Martínez Sánchez, A. (1995): Perfil del educador social. *Claves de educación social*, 0, 28-33

McCord, J. (1988): "Parental aggressiveness and physical punishment in long-term perspective" en Hotaling, G.T., Finkelhor, D., Kirkpatrick, J. T. et al. (eds): *Family abuse and its consequences. New directions in research*. Newbury Park: Sage publications.

McDonald, M. (1989): "Objetivos de conducta. Una revisión crítica." En Gimeno Sacristan, J. & Pérez Gómez, A. : *La enseñanza: su teoría y su práctica*. Madrid: Akal

Medina, A. & Domínguez, C. (1995): *Enseñanza y curriculum para personas adultas*. Madrid: EDIPE

Medina, A. & Villar, L.M. (1995): *Evaluación de programas educativos, centros y profesores*. Madrid: Universitas.

Medina, A. (1995): "Elaboración de un modelo para valorar el proyecto formativo de un centro" en Medina, A. & Villar, L.M. *Evaluación de programas educativos, centros y profesores*. Madrid: Universitas.

Medina, R.(1996): *Políticas socioeducativas europeas contemporáneas*. XI Congreso Nacional de Pedagogía.

Melton, G. (1996): The child's right to a family environment: why children's rights and family values are compatible, *American-Psychologist* 12, 1234-1238

Mena, J. & Recasens, J. (1991): *Estudi sobre els educadors en medi obert d'atenció primària a Catalunya*. Barcelona: INTRESS

Merino, J. V.(1987): Supuestos básicos para una pedagogía preventiva de la inadaptación y delincuencia juvenil. *Bordon*,267, 173-189.

Merino, J. V. (1994): "Acción preventiva de la inadaptación social. Revisión de planteamientos y perspectivas de futuro." en Muñoz, A.(editor): *El educador social: profesión y formación universitaria*. Madrid: Popular

Merino, J. V.(1996): "Acción pedagógica preventiva" en González, E. (coord): *Menores en desamparo y conflicto social*. Madrid:CCS.

Milner, J. S. (1990): Características familiares y del perpetrador, en los casos de maltrato físico y abuso sexual infantil. *Infancia y Sociedad*, 2, 5-15.

Miñambres, A. (1992): *Los objetivos instructivos*. Proyecto Docente inédito. CEU:

Miñambres, A. (1993): L'educador social: aproximació als seus àmbits d'actuació. *Ressò de Ponent*, 107.

Molenat, F. (1997): *Construction des liens familiaux. Des tournants à nes pas manquer*. VI Congreso Europeo sobre infancia maltratada, Barcelona, 19 a 22 de octubre. Libro de Abstracts.

Montagut, T. (1988): El educador especializado. Cómo se forma. *Cuadernos de pedagogía*, 162, 85-88

Montagut, T. (1996): Treball social, serveis socials i intervenció educativa. *Temps d'Educació*, 15, 83-90

Montagut, T. (1997): "Servicios sociales y educación social" en Petrus, A. (cood.): *Pedagogía social*. Barcelona: Ariel.

Moreno, M. (cood.) (1997): *Intervención psicoeducativa en las dificultades del desarrollo*. Barcelona: Ariel.

Moreno, F. (1996): "Psicología del desarrollo y de la inadaptación social" en González, E. (cood.): *Menores en desamparo y conflicto social*. Madrid: CCS

Muel, F. (1983): *Le métier d'éducateur*. Paris: Minuit.

Mugica, (1991): "Imagen del educador desde la Asociación Agintzari" En Asociación de educadores especializados

Muñoz, A.(editor) (1994): *El educador social: profesión y formación universitaria*. Madrid: Popular.

Murphy-Berman, V. & Weisz, V. (1996): U.N. Convention on the rights of the child. Current Challenges, , *American-Psychologist* 12, 1231-1234

Musitu, G (1997): *Necesidades de la infancia. Necesidades de prevención. ¿Quién le pone el cascabel al gato?*. VI Congreso Europeo sobre infancia maltratada, Barcelona, 19 a 22 de octubre. Libro de Abstracts.

Nassif, R. (1975): *Pedagogía general*. Madrid: Cincel.

Núñez Cubero, L. (ed) (1993): *Metodologías de investigación en la educación no formal. Aportaciones teóricas*. Sevilla: Kronos

Núñez, V. & Planas, T. (1997): "La educación social especializada. Historia y perspectivas: una propuesta metodológica." En Petrus (cood.): *Pedagogía social*. Barcelona: Ariel.

Núñez, V. (1989): El educador especializado como antecedente histórico del educador social. *Menores*, 13-14.

Núñez, V. (1990): *Modelos de educación social en la época contemporánea*. Barcelona: PPU.

Núñez, V. (1993): "El educador especializado" en Saez, J. (cood.): *El educador social*. Murcia: Universidad de Murcia

Núñez, V. (1996): Una proposta de treball educatiu en centres oberts des de l'aproximació al disseny curricular en educació social, *Temps d'Educació*, 15, 115-132

Oldershaw, L.; Walters, G.C. & Hall, D. K. (1986): Control strategies and noncompliance in abusive mother-child dyads: an observational study. *Child development*, 57, 722-732

Olds D.L.; Henderson, J.R.C.R.; Chamberlin, R. et al. (1986): Preventing child abuse and neglect: a randomized trial of nurse home visitation. *Pediatrics*, 78, 65-78

Ollendick, T. & Hersen, M. (1993): *Psicopatología infantil*.
Barcelona: Martínez Roca.

Orcasitas, J. R. (1987): *El educador especializado en marginación*.
Bilbao: EDE.

Orte, C. & March, M. X. (1996): *Pedagogía de la inadaptación social*.
Valencia: Nau llibres.

Ortega, J. (1993): "Modelos educativos de intervención en ámbitos marginados" en Saez, J. (cood.): *El educador social*. Murcia: Universidad de Murcia

Palacios, J. (1995): Maltrato infantil. Lecturas para saber más. *Infancia y Aprendizaje*, 71, 179-185.

Palacios, J. (1997): *Menores marginados. Perspectiva histórica de su educación e integración social*. Madrid: CCS

Palacios, J.; Moreno, C. & Jiménez, J. (1995): El maltrato infantil: concepto, tipos y etiología. *Infancia y Aprendizaje*, 71., 7-23.

Panchón, C. (1995): Intervención con familias en situaciones de "alto riesgo social". *CL&E*, 27.

Parlamento Europeo (1994): *El Parlamento europeo y los derechos humanos*. Bruselas: Oficina de Publicaciones oficiales de la comunidad económica europea.

Parlet, M. & Hamilton, D. (1989): "La evaluación como iluminación" En Gimeno Sacristan, J. & Pérez Gómez, A. : *La enseñanza: su teoría y su práctica*. Madrid: Akal

Pascual, J. M. & García, D. (1990): La intervención familiar en situaciones de desprotección. *Infancia y sociedad*, 2, 63-74.

Peiró, S. (1991): *Fundamentos y estrategias para efectuar el diseño socioeducativo*. Madrid: Dykinson

Pelegri, X. (1994): "El sistema catalán de servicios sociales." *Revista de treball social.*, 135, 119-140.

Pérez Gómez, A. (1989): "Modelos contemporáneos de evaluación" en Gimeno, J. & Pérez, A. (cood): *La enseñanza su teoría y su práctica*. Madrid: Akal.

Pérez Serrano, G. (1990): *Investigación-acción. Aplicaciones al campo social y educativo*. Madrid: Dykinson

Pérez Serrano, G. (1994a): *Investigación cualitativa. Retos e interrogantes I. Métodos*. Madrid: Editorial La Muralla.

Pérez Serrano, G. (1994b): *Investigación cualitativa. Retos e interrogantes II. Técnicas y análisis de datos*. Madrid: Editorial La Muralla.

Petrus, A. (1989a): "La formación del pedagogo social" en Etxeberría Balerdi F. (dir.): *Pedagogía social y educación no escolar*. VII Cursos de verano en San Sebastián. San Sebastián: Universidad del País Vasco.

Petrus, A. (1989b): La formación universitaria del educador social, *Menores*, 13-14, 38-53

Petrus, A. (1993): "Educación social y perfil del educador/a social" en Saez, J. (cood.): *El educador social*. Murcia: Universidad de Murcia

Petrus, A. (1994): Los estudios universitarios de educación social: estrategia de actuación. En Muñoz, A. (cood.) *El educador social: profesión y formación universitaria*. Madrid: Popular.

Petrus, A. (1996): L'educació social al llindar del segle XXI. *Temps d'Educació*, 15, 13-38

Petrus, A. (cood.) (1997a): *Pedagogía social*. Barcelona: Ariel.

Petrus, A. (1997b): "Nuevas formas de maltrato infantil" en Balsells, A.: *Maltractament infantil i educació familiar*. Lleida: Universitat de Lleida.

Ponce, C. & González A.P. (1994a): Procesos de integración social. *Revista de ciències de l'educació. Serie III. Vol.I*, 89-105.

Ponce, C. & González, A.P. (1994b): La intervención didáctica en los procesos de integración social. *Revista Ciències de l'Educació, Serie III, V*, 75-89.

Ponce, C. (1994): *La intervención didáctica en los procesos de integración social*. Tesis doctoral inédita.

Ponce, C. (1995): La intervención en los procesos de inadaptación social. *Claves de educación social*, 1, 14-17

Pont, E. (1995): "Models d'acció didàctica" en Ferrández (cood.) *Didàctica General*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

Postic, M. (1982): *La relación educativa*. Madrid: Narcea.

Prieto, L. (1985): Nota sobre el tratamiento jurídico del menor. La necesidad de una reforma. *Menores*, 9, 23-34.

Puertas Novau, S. (1993): *1982-1992: Deu anys de Serveis Personals Municipals a Lleida*. Lleida: Universitat de Lleida, ICE i Ajuntament de Lleida.

Pujadas Muñoz, J. J. (1992): *El método biográfico*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.

Quilis, R. (1988): *Estudis sobre la infància maltractada*. Barcelona: Amarantos.

Quintana, J. M. (1988): *Pedagogía social*. Madrid: Dykinson.

Quintana, J. M. (1993a): Diversas actividades profesionales del educador social" en Saez, J. (cood.): *El educador social*. Murcia: Universidad de Murcia

Quintana, J. M. (coord) (1993b): *Pedagogía familiar*. Barcelona: CEAC.

Redondo, E. (1997): *La prevención del maltrato infantil desde una perspectiva comunitaria. Experiencia del Ayuntamiento de Vitoria- Gasteiz*. VI Congreso Europeo sobre infancia maltratada, Barcelona, 19 a 22 de octubre. Libro de Abstracts.

Reichardth & Cook (1979): "Beyond qualitative versus quantitative methods." en T.D.Cook i S. Reichardth (eds.): *Qualitative and quantitative methods in evaluation research*. Berverly Hills: Sage.

Reina, F. (1996): L'educador dels Serveis Socials: una modalitat d'acció social comunitària. *Revista d'intervenció socioeducativa. Educació Social* 3, 106-114.

Renau, D.; Roig, M & Leal, J. (1994): *La família i la infància*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Requejo, A. (1991): "Política social y educativa en el estado español" En Ayerbe, P.(cood): *Educación e infancia en dificultad social*. Ibaeta Pedagogía Lazkao: PAX Argitaletxea

Rivero, A. & De Paul, J. (1994): La transmisión intergeneracional de pautas de comportamiento social en las familias maltratadoras: agresividad, patrones de relación y competencia social. *Infancia y Sociedad*, 24,

Rodríguez Ojaos, S. (1986): La educación social en el tiempo de los derechos. *Pedagogía social*, 14,101- 110

Rodríguez, I. (1994): "Situación actual del educador social en España". En Ayerbe, P.(cood): *Educación e infancia en dificultad social*. Ibaeta Pedagogía Lazkao: PAX Argitaletxea

Rodríguez, J.L. (1977): *Las funciones de la imagen den la enseñanza*. Barcelona: Gustavo Gili.

Rodríguez, J.L. (1983): *Curriculum, acto didáctico y teoría del texto*. Madrid: Anaya.

Roer-Strier, D (1996): Ecological study of child care quality: a call for attention to the cultural context. *European early childhood education research journal*, 2, 77-88

Rogers, C. R. (1993): *El proceso de convertirse en persona*. Madrid: Paidós

Roman, M. y Díez, E. (1991): *Inteligencia y potencial de aprendizaje*. Madrid: Cincel.

Roman, M. y Díez, E. (1994): *Curriculum y enseñanza. Una didáctica centrada en procesos*. Madrid: ESO.

Romana de Gregorio, F. (1995): "Families multiproblemàtiques; recursos multiproblemàtics". *Jornades Internacionals de Serveis Socials*. Barcelona: del 16 al 20 de gener.

Ros, P. (1991): *Detecció, intervenció i derivació de maltractaments infantils pels professionals de l'ensenyament*. Barcelona: Departament de Benestar Social.

Rosales, C. (1987): *Didáctica de la comunicación verbal*. Madrid: Narcea.

Rosales, C. (1990): *Evaluar es reflexionar sobre la enseñanza*. Madrid: Narcea.

Rosales, C. (1991): *Manifestaciones de innovación didáctica*. Universidad Santiago de Compostela.

Rosales, C. (1994): "La comunicación didáctica" en Sáenz, O. (dir.) *Didáctica General. Un enfoque curricular*. Alcoy: Marfil.

Rueda, J.M.(1982): *Treball social amb la infància. Teoria i pràctica*. Barcelona: Ayuntamiento de Barcelona.

Rueda, J.M. (ed) (1983): *El trabajo en las instituciones. El trabajo en las familias*. Barcelona: Ayuntamiento de Barcelona.

Rueda, J.M.(1989): "Servicios sociales de base" en VVAA: *Encuentros en la marginación*. Burgos: Fundación Sol Hachuel.

Sáenz, O. (dir.) (1994): *Didáctica General. Un enfoque curricular*. Alcoy: Marfil.

Saez, J. (1993): "El educador social" en Saez, J. (cood.): *El educador social*. Murcia: Universidad de Murcia

Saez, J. (cood.)(1993): *El educador social*. Murcia: Universidad de Murcia.

Saldaña, D.; Jiménez, J. & Oliva, A. (1995): El maltrato infantil en España: Un estudio a través de los expedientes de menores. *Infancia y Aprendizaje*, 71., 59-69.

Salome, J. (1975): *Educadores especializados*. Barcelona: Nova Terra.

Sánchez Redondo J.M. (1996): "Toma de decisiones. El plan del caso" en De Paul, J. y Arruabarrena, M.I. (cood) *Manual de protección infantil*. Barcelona: Masson.

Sánchez, C. (1986): "El enfoque social de la inadaptación" en VVAA: *Los problemas del menor inadaptado y marginado socialmente*. Madrid: Consejo Superior de Protección de menores.

Santelli, B. et al. (1996): Parent to parent programs: parent preferences for support, *Infants and young children*, 1, 53-62

Santolaria, F. (1997): *Marginación y educación. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel Educación.

Sarramona, J & Ucar, X. (1988): Àrees d'intervenció en educació social. *Educar* 13, 7-16.

Sarramona, J & Ucar, X. (1989): "Áreas de intervención en Educación Social" en Etxeberria Balerdi F. (dir.): *Pedagogía social y educación no escolar*. VII Cursos de verano en San Sebastián. San Sebastián: Universidad del País Vasco

Sarramona, J. (ed.) (1992): *La educación no formal*. Barcelona: CEAC.

Sarramona, J.; Vázquez, G. & Ucar, X (1992): "Evaluación en la educación no formal" en Sarramona (cord.): *La educación no formal*. CEAC: Barcelona.

Scurati, C. y otros (1992): *L'educazione extrascolastica. Problemi e prospettive*. Brescia: La Scuola

Schunk, D.H. & Zimmerman, B.J. (1997): Social origins of self regulatory competence. *Educational Psychologist*, 32, 195-208

Stenhouse, L. (1984): *Investigación y desarrollo del currículum.* Madrid: Morata

Stevenson, O. (comp.) (1992): *La atención al niño maltratado.* Barcelona: Paidós.

Stufflebeam, D.L. & Shinkfield, A.L. (1987): *Evaluación sistemática.* Barcelona: Paidós-MEC

Suñol, J. (1995): *Educación a jóvenes de riesgo social.* Madrid: CCS

Tap, P. & Malewska-Peyre, H. (1993): *Marginalités et troubles de la socialisation.* Paris: Puf.

Taylor, S. J. & Bogdan, R. (1992): *Introducción a los métodos cualitativos de investigación.* Barcelona: Paidós.

Tejada, J. (1991): *La evaluación en Formación Ocupacional.* Actas del Primer Congreso Internacional sobre Formación Ocupacional. Barcelona: Departamento de Pedagogía y Didáctica. UAB.

Tejada, J. (1997): "La evaluación" en Gairín, J. & Ferrández, A. (coord.): *Planificación y gestión de instituciones de formación.* Barcelona: Praxis.

Titone, R. (1986): *El lenguaje y la interacción didáctica: teorías y modelos de análisis.* Madrid: Narcea.

Torres, J. (1988): "La investigación etnográfica y la reconstrucción crítica en educación" en Goetz, J.P. & LeCompte, M.D.: *Etnografía y diseño cualitativo en investigación educativa.* Madrid: Morata.

Trickett, P. K. & Kuczynski, L. (1986): Children's misbehaviors and parental discipline strategies in abusive and nonabusive families. *Developmental psychology*, 22, 115-123.

Trilla, J. (1992): "La educación no formal. Definición, conceptos básicos y ámbitos de aplicación" en Sarramona (cord.): *La educación no formal*. CEAC: Barcelona.

Trilla, J. (1993a): *La educación fuera de la escuela. Ámbitos no formales y educación social*. Barcelona: Ariel.

Trilla, J. (1993b): *Otras educaciones. Animación sociocultural, formación de adultos y ciudad educadora*. Barcelona: Anthropos.

Trilla, J. (1996): "L'aire de familia" de la pedagogia social, *Temps d'Educació*, 15, 39-58

Trinidad, P. (1991): *La defensa de la sociedad. Cárcel y delincuencia en España, siglos XVIII-XX*. Madrid: Alianza editorial.

Tyler, R. (1973): *Principios básicos del currículo*. Buenos Aires: Troquel.

Underwood, M.K. (1997): Peer social status and children's understanding of the expression and control of positive and negative emotions. *Journal of developmental psychology*, 43, 610-634.

Valcàrcel, P. y Gómez, M. (1988): "Proceso metodológico de trabajo en la sección de Servicios Sociales de La Paeria (Ayuntamiento de Lérida)". *Actas del VI Congreso Estatal de Trabajadores Sociales y Asistentes Sociales*. Oviedo, 23, 24 y 25 de junio.

Valdeón, E. (1984): Reflexiones sobre el educador como eje de la prevención y reintegración del menor marginado, *Menores*, 4, 60-67

Valentine, D.P. (1990): Child maltreatment and mental retardation. *Child adolesc Social Work*, 7, 487-499.

Valverde, J. (1983): "La inadaptación social: proceso y perspectivas terapéuticas." en Gisbert, J. y otros: *Educación especial*. Madrid: Cincel.

Vayer y Destrooper (1979): *La dinámica de la acción educativa en los niños inadaptados*. Barcelona: Científico Médica.

Vega, A. (1994): *Pedagogía de inadaptados sociales*. (Segunda edición) Madrid: Narcea.

Verhellen, E. (1997): Los derechos de los niños en Europa. Una visión global y un marco para su comprensión. *Bienestar y protección infantil*, 2, 163-190

Viche, M (1986): *Animación sociocultural y educación del tiempo libre*. Valencia: Víctor Orenga.

Vila, M. & Gómez, M. (1991): *Disposicions sobre família i infància. Drets dels Serveis Socials*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social.

Vilar, J. (1996): De la planificació a la programació. Instruments metodològics per al disseny de les intervencions socioeducativa. *Revista d'intervenció socioeducativa. Educació Social* 3, 11-49.

Voldanoff, P. (1995): A family perspective on services integration. *Family relations*, 44-1, 63-68

Wakdron, N. (1996): Child abuse and disability: the school's role in prevention and intervention. *Preventing school failure*, 4, 164-168

Wolfe, & Pierre (1989): "Abuso y abandono en la infancia" en Ollenck, T.H. & Hersern, M. (ed): *Psicopatología infantil*. Barcelona: Martinez Roca.

Youngblade, L.M. & Belsky, J. (1990): "Social and emotional consequences of child maltreatment" en Ammerman, R.T. & Hersen, M. (ed): *Children at risk. An evaluation of factors contributing to child abuse and neglect*. New York: Plenum Press.

Zabalza, M.A. (1989): *Del curriculum al proyecto de centro*. Navarra: Itaca.

Zabalza, M.A. (1989): Estrategias de intervención socieducativa ante los inadaptados sociales: una reflexión desde la práctica de trabajo en pisos. *Menores*, 15.

Zabalza, M.A. (1991): Curriculum escolar y socialización. *Revista española de pedagogía*. Año XLVIII, 186, 295-317.

Zabalza, M.A. (1995a): *Diseño y desarrollo curricular*. (sexta edición) Madrid: Narcea

Zabalza, M.A. (1995b): Escuela e inadaptación social: una relación complicada. *Claves de educación social*, 0, 23-27

Zanuy, L. & Valcàrcel, P. (1991): "El trabajo social y la animación sociocultural" en Escuela de Trabajo Social (1964-1990). XXV aniversario. Alicante: Universidad de Alicante.

Zimmernan, B.J.; Bandura, A. & Martínez-Pons, M. (1992): Self motivation for academic attainment: the role of self-efficacy beliefs and personal goal setting. *American Educational Research Journal*, 29, 663-667.

G.- ANEXOS

 Universitat de Lleida
Registre General
30 MARÇ 1998
E: 1287 S:

ANEXO 1

A continuación se presentan las transcripciones literales de las entrevistas semiestructuradas mantenidas con los nueve educadores de los servicios sociales de atención primaria del Ayuntamiento de Lleida, las cuales fueron gravadas en cinta magnetofónica.

En el inicio de cada una de las entrevistas se recordaba el motivo, el objeto y el objetivo que se perseguía, así como se explicaba la estructura general de las preguntas que se harían. Ello se realizaba antes de iniciar la grabación por lo que no se encontrará en la transcripción.

Por otro lado, también se ponía en conocimiento de los educadores la confidencialidad de los datos que se recogieran y sus opiniones, lo que ha llevado a que en las transcripciones se hayan borrado aquellos datos, de la historia formativa y profesional, que pudiera permitir su identificación, aun cuando hayan sido previamente usados por la investigadora, para realizar la diagramación del grupo.

1.- EDUCADOR NÚMERO UNO

- Explica'm la teva història formativa.

- La meva història formativa, a nivell acadèmic?

- Si.

- D'estudis?

- Si.

- A veure, jo vaig acabar EGB

- No, no, no me referia a aquesta

- Ah!

Ah! val, val, pensava que dies, val. Em...

(...)

- Com definiries, ah! val, llavors el teu ingrés ja m'ho has explicat una miqueta, val, el teu ingrés a la Paeria, com va ser?

- (...)

- Llavors de buscar aquesta tasca, en principi era la teua però n'has fet, quines fas doncs?

- Faig atenció individualitzada i després faig lo que és comunitària, déu n'hi dó, porto llars de jubilats, grups de dones eh..., una mica la coordinació amb el casal, una mica de tot.

- Com definiries la competència professional? O sigui, una persona, un educador, és bó, és competent a nivell professional si té què? O si és com?

- A veure, jo penso que un educador el primer que ha de saber fer és empatitzar amb la gent i ser, a veure, intentar entendre a la gent, no? Perquè llavors, tant... jo per lo menys, no ho sé, el primer que vaig notar és això, no? Que has de saber doncs, escoltar la gent, entendre-la, vull dir, això com a mínim, no? I si no sas fer això, vull dir, plega perquè és, a part, bé, sobretot aquí són situacions molt greus i molt límits, no? I intentar entendre-ho doncs penso que és bàsic, sinó vull dir, intentar posar, per exemple, jo porto dos llars de jubilats i es que són totalment el dia i la nit, no? amb una... bé tot, més o menys la junta funciona i en canvi a l'altra vull dir, és un desastre, no? i intentar posar-te al lloc d'aquesta gent és difícil, no? i si no ho fas, vull dir, és que no els pots ajudar de cap manera. Jo penso que és bàsic, no? Saber posar-te al seu nivell i entendre'ls, perquè si no, no... i a part, bé a la (...) encara més, no? vull dir...

- Vols dir alguna cosa més?

- A nivell de què, per exemple?

- No sé de formació, de característiques personals?

- Cal; també penso; que ha de ser organitzat un educador, no sé tenir més o menys la feina clara, això també... penso que, és important, que es important i no ho sé com a cosa així no penso que sigui...

- Com valors el teu coneixement i el status de la teva professió? Tant a nivell de polítics, de companys de feina, de clients, d'amics, social.

- Home, jo penso que l'educador social no està reconegut, sobre tot aquí, vull dir, ni a nivell de, a veure, ni els usuaris saben gaire qui som, ni els professionals d'aquí sabem gaire la tasca que s'ha de fer, no? jo penso que és la estructura, no? Que està molt ..., a veure, que, que bé, (els CAPS) com si diguéssim funcionen amb, amb l'esquema de l'assitent social i treballadora social i llavors és molt difícil que nosaltres entrem en aquest món, eh! i penso que s'ha de fer una tasca totalment, doncs bé d'informar a la gent qui som, que fem i... per cada vegada especialitzar més, no? Que penso que per, que és perquè s'ha posat la figura de l'educador, no? Llavors falta molt, educar a la gent amb això, no? Vull dir, l'educador és això i fa això i es dedica amb això, vull dir, és que és bàsic, perquè sinó, vull dir, sempre serem lo que estem fent fins ara, doncs, la feina que no vol fer ningú i quan surt una urgència ho hem de fer nosaltres... s'ha de mentalitzar a la gent perquè sinó, és que és molt difícil... no sé, no sé, la manera tampoc però bé és lo que s'ha de fer.

- Quines són les dificultats més grans que t'has trobat? Quan has començat a fer d'educadora?

-... Em... les dificultats més grans, jo penso, l'equip, amb general l'equip.

-Si?

-Si

-Amb quin sentit?

-La poca coordinació que hi ha, jo penso que...

- L'equip a qui et referixes, a l'assistent social que treballa amb tu...

-... Si ...

-...o a nivell de l'equip que hi ha en un barri o amb una zona?

- A veure, jo no sé, diria que, que entre l'equip hi ha poca coordinació, no? Entre el mateix equip d'aquí, no sé si és perquè ja s'arrosseguen maneres de funcionar molt antigues i bé, jo penso que i més amb una feina així, no? que la coordinació és bàsica; que si cadascu per la seva banda, no? és difícil, no?

- I tu amb que ho has passat més malament? O que és lo que t'ha costat més?

-A veure, mmm!!!, és que a veure, treballar en un lloc així no és com treballar doncs per exemple a una oficina, no? Vull dir, aquí cada dia fas coses diferents, veus coses diferents, coneixes gent diferent. Vull dir, no ho sé, no? adaptar-te amb aquest ritme, a veure, a mi no m'ha costat, m'ha costat, no vull dir, no, no, no vull dir que amb dos dies ho he après, no? però costa, no? adaptar-te amb això, no? Bé cada dia has de fer una cosa diferent, vull dir, que és, és molt diferent estar amb un lloc on tot és molt estructurat i tot és molt, molt amb ordre, no? vull dir, aquí és molt diferent. Suposo que adaptar-te a això costa; vull dir, tot això doncs, i a veure jo sóc una persona que vinc d'altres llocs i a veure a mi lo que més m'ha costat això, no? Vull dir, penso que amb una persona que vingui aquí que no hagi fet mai res li és, bé, no sé, ho diu tot, vull dir, a la llarga ho aprens, no? però costa molt.

- I a nivell de distanciament dels casos i així?

- Emm, ui! a mi m'ha costat molt, de diferenciar; n'estic aprenen, eh!, Vull dir, és molt difícil, sense voler t'impliques i bé al principi jo ho vaig passar molt malament, vull dir, si, t'impliques, sense voler t'impliques, vull dir, veus que són situacions molt, molt exagerades i molt límits i que, que bé, penses bé, llavors entendre tu mateix que bé, que tu aquí estas treballant i que quan acabes de treballar a les dos, has de desconnectar, doncs, tota aquesta reflexió costa, costa molt.

- El fet de poder desconnectar i no pensar en els casos?

- Si, i tant, això costa molt, vull dir, ja et dic, no ho sé, costa molt perquè són situacions molt, molt límits i bé, a veure, jo és lo que parlàvem, no? vull dir, tu ho entens d'una manera però, per exemple, la persona que t'ho està explicant no n'és tant conscient perquè si fos tant conscient, doncs no, vull dir, no podria viure, vull dir, és tan gran la problemàtica que és molt difícil, no? De ser-ne conscient, vull dir; i t'has d'acostumar, no? doncs a tenir certa distància, no? si tu ho veus així doncs potser realment, doncs val, el problema és teu i és teu, vull dir, ahir mateix parlava amb un pare que el fill li ha marxat de casa i la mare tampoc no en vol saber res, estan separats, i em deia, li deia, "bueno, ya sabe que su hijo está, lo han expulsado del albergue y tal", "si, si, bueno és problema suyo", llavors penses, val, doncs bé, és el seu fill, és la seva situació, és el seu problema, ai, ja s'espavilarà, vull dir, tampoc pots fer, en la mesura que puguis, però més no pots fer i a part amb els pocs recursos que tens que tampoc és que n'hi hagi molts.

- Que t'agrada ser educadora?

- Emm, si, però penso que l'educador pot fer més coses, m'agradaria provar més àmbits.

- Si?

- Si

- Perquè? Que és el que et descontenta d'atenció primària?

- A veure, aquí toques tot i no toques res, vull dir, penso que fer un seguiment amb una persona una vegada al mes o una vegada cada quinze dies o una vegada a la setmana, mmm!!!, tampoc no pots canviar moltes coses, no? vull dir, penso que la feina d'educador amb un centre, jo que sé, un centre d'acollida, un centre residencial és més, a la llarga es veu més, aquí és més difícil de vere-ho, vull dir, perquè no, a veure, una vegada, i amb una entrevista tampoc no, en aquell moment t'aboquen doncs el problema que tenen però tu no els veus in situ i no veus tu, com, com realment són, no? Llavors és lo que penso que des d'atenció primària doncs no s'acaba de veure i molt menys l'evolució, que va, pots ficar "parches" una mica, però res més.

- Quina diferència hi ha dintre de l'atenció primària entre l'assistent social i l'educador? Com ho veus tu?

- A veure, mmm!!!, a nivell pràctic, bé, a veure, a nivell teòric seria una cosa i a nivell pràctic és un altra, no? a nivell teòric els dos funcionem per, doncs bé per ajudar a la persona, per, per intentar-la educar, però a nivell pràctic no és així, jo penso que les assistents es dediquen a gestionar molt més, vull dir, lo que són documents, papers, tot això i els educadors de tot això no, no fem res a nivell pràctic, eh! jo no dic com funcionem ara, per exemple, la... lo que és la, la comunitària, l'assistent no toca res i l'educador, si, i més o menys es veu així, no? Tot el que són els ajuts econòmics l'educador difícilment farà algo, potser en algun moment concret; però des

d'aquí ja es diu que no, que l'assistent fa unes funcions i l'educador fa unes altres, vull dir que no.

- Què fas un dia normal?

- Un dia normal.

- Arribes...

- Ah! doncs a veure, lo primer que faig és obrir el centre perquè aquest l'obro jo, llavors miro l'agenda, llavors m'organitzo més o menys el dia, no? Si tinc entrevistes que passar del dia abans, perquè a les vuit, bé de vuit a nou s'està molt tranquil, llavors si tinc entrevistes que passar a l'ordenador perquè... del dia abans doncs les introduixo perquè així no se, no se m'oblidi i llavors, doncs, bé, a partir de les nou, a les nou i mitja anem a esmorzar i llavors, doncs a partir de, de les deu, doncs, bé, si tinc que fer alguna entrevista o per exemple, els dimarts vaig a les llars de padrins i a les escoles una vegada al mes o... bé, llavors fins a les dos, llavors a les dos surto i els dies que torno a entrar a les quatre i mitja, bé, torno a entrar a les quatre i mitja fins a les set, llavors, les tardes més o menys lo que faig és, doncs, anar al grup de dones de Jaume I o anar, a veure, aquí a la part aquella de Sant Andreu que també portem un grup de nenes joves, llavors plego a les set i me'n vaig cap a casa.

- A nivell burocràtic, de coordinacions (...) al carrer i així, dediques temps o no? O amb que (...)

- Burocràtic, com vols dir burocràtic?

- De fer papers.

- Ah!

- De fer informes i coses així, teniu molta feina?

- No, més que res lo d'introduir els expedients a l'ordenador, amb això si que portes, porta temps.

- Perquè el seguiment dels casos, si tens una entrevista, si fas una coordinació, absolutament tot ho fiques a l'expedient?

- A l'ordenador, si, si, ara si. Fins ara s'apuntava a l'expedient però ara no, tot està informatitzat, llavors doncs si, tot, tot.

- Lo comunitari també ho registreu?

- No, no, lo comunitari és queda, queda a l'aire, bé, tu pots fer, apuntar-te però no, a nivell personal, eh! no està registrat a cap lloc.

- Com descriuries la zona amb la qual intervens tu? Perquè tu a quina zona intervens? Solament a...?

- (...) a veure, aquestos nens, tipus problemàtica, hi ha de tot també, de gent com de..., bé, de races, hi ha de tot, hi ha de tot, aquí et pots trobar de tot... emm!!!, les situacions que es plantegen són molt, molt límits, no? Vull dir, la gent que et ve aquí, et ve amb un problema molt greu, no? Vull dir, no és allò que pots, que puguis anar fent un seguiment, no, no, ja et ve, pam! amb el problema, no? I soluciona-me'l i és, són situacions molt, molt límits, no? Així com segurament a altres barris doncs, doncs la gent pot anar, no sé, evolucionant o... cap a bé o cap a malament però aquí no, ja, pam! ja et venen amb el problema, no?

- Perquè, quina població, com descriuries la població d'aquest barri?
Emigrants...

- Si, emigrants, gitanos, mmm!!!, també hi ha gent normal, també no? Però bé la majoria són, bé, hi ha molts gitanos, eh! Nosaltres en tenim molts i bé, són, la majoria tenen molts pocs recursos econòmics i bé, i familiars també, les famílies són molt desestructurades, llavors ells hi faig (...) això, els hi és molt difícil, vull dir, lo que per nosaltres, és molt, ho tenim molt assumit, no? doncs aixecar-te al matí a les vuit, per ells no, no saben, no tenen noció del temps, no saben mai quin dia és, bé alguns, eh! vull dir, no vull dir que siguin tots però en general ho veus això, no? que no, no tenen noció del temps, ni de l'hora, ni... no saben gaire, vull dir, els hi falta tot això, no? Els hàbits aquests que nosaltres ja tenim molt, molt, bé que ens han ensenjat de petits i que ja tenim molt assumits doncs ells, ells no els tenen.

-Totes aquestes característiques com penses que influeixen en la teva intervenció?

-Mmm!!! ... de la població aquesta?

-Si.

-A veure...

-(...) de característiques geogràfiques o de distribució de...?

- Si, a veure la gent que tenim aquí, a veure... ja et dic, no? los hi és, los hi és difícil, vull dir, tot això que tu ja tens, mmm!!!, ensenjar-ho és molt difícil, no? vull dir... llavors lo que fas, bé en aquell moment intentes arregla-ho doncs bé, per exemple, un xaval que ara tenim, doncs aquest

mateix que ahir em vaig trobar al seu pare, no? doncs en aquell moment ho intentes arreglar d'alguna manera però llavors... no sé doncs intentes buscar un recurs... surtir-ne d'alguna manera, no? vull dir i si que afecta perquè clar, coses que estan molt assolides per tu que tinguis que començar de zero, és complicat, és molt complicat, vull dir a l'hora de treballar et trobes que no saben anar a... jo que sé, amb una empresa a demanar feina, no saben ni fer un currículum, són molts impediments, no? que representa que per tu seria molt senzill, vull dir, per aquesta gent això no, a nivell també d'estudis la majoria no en tenen, sobretot lo que porto jo que són nens i joves i no...

-Què és lo que persegueixes tu? o quin tipus de relació vols establir amb pares i nens? en la teva intervenció a la infància.

-Amb pares i nens... mm!!!, home, hauria de ser d'ajuda, no? la ideal seria d'ajuda, el que passa que... que bé, és molt complicat perquè quan te venen la majoria de vegades, quan te venen ja és quan el problema ja s'ha desencadenat, llavors, doncs bé, intentes fer això, intentes arribar a uns pactes, a uns límits però claró és complicat, perquè quan el problema ja està aquí, ja està... bastant desbordat, seria això...

-Com les avalues les teves intervencions amb infància? Com fas l'avaluació? Si és que en fas...?

-quan?

-Com, com?

-Com en faig?... mm!!!, home de moment no n'hai fet, tampoc no he tingut prou temps com per, per valorar, hai fet intervencions puntuals i bé, però valorar, valorar, no, no ho he fet.

-Les teves intervencions amb infància (et dóna la impressió) de què estan marcades en un projecte?

-No, aquí funcionem... així, cadú té uns... uns casos i no, no, funcions molt per sob..., vull dir, tu pots prendre les decisions que en aquell moment pensis tu que siguin més correctes però no està marcat en cap projecte, que els casos te vinguin derivats per un projecte, si, però no hi ha cap professional que et faci, que et recolsi que et faci el seguiment, no.

-I tu les teves, quan intervens amb infància o així, tu mateixa te veus integrada, tens clar al cap o és més salto de mata, això és lo que vull dir? que et sembla? o com ho vius tu?

-A veure.

-Si tu veus tot un procés que has iniciat, que perseguiràs al anar cap aquí, no sé que no sé quantos o no, (et dona la impressió) de què vas?

-No, no, que lo, hauria de ser, lo ideal seria el procés, no? de vere-ho doncs que la persona va responent o no va responent però no, no és funciona així, la teoria hauria de ser així, però no funciona així.

-Perquè?

-Doncs jo que sé, doncs per falta de... no ho sé, doncs... potser per falta de, de lo que dius tu, no? d'englobar una cosa amb, amb un projecte de què hi hagués unes directrius, que fos més fàcil, a veure també no, tots els casos són diferents, les situacions són diferents, no? però penso jo que si hagués una mica més de... de directrius o de linies seria més, podries anar més per aquest, per aquest camí, ara no, vas una mica, doncs bé, això, no? a salt de mata i... jo que sé, no? sentit comú, utilitzes doncs bé, doncs vaig per

aquí, concretament aquest nen que ara volem internar, doncs bé s'han esgotat totes les possibilitats, s'han, s'han utilitzat diferents recursos i bé, s'ha vist que no, que la cosa no funciona, però bé, amb aquest cas si, però bé, també necessites molt temps, eh! per vere tot això, tampoc potser jo no porto suficientment temps per...

-Totes les teves intervencions amb infància les planifiques o no?

-No.

-Quines són les que planifiques i quines no?

-A veure, planifico per exemple, quan vec que hai de fer un seguiment de, d'un cas doncs bé, doncs allò, no? que veus que, que s'ha de fer un seguiment i bé, doncs venga, me plantejo els objectius i tal però sinó no, actuo doncs una mica això, salt de mata, vull dir, tiro per aquí perquè me ve però, sinó me ve doncs jo no... no continuo... moltes vegades.

-Perquè ve el pare vols dir?

-Si, si

-O sigui, per demandes concrets?

-Exacte.

-I com planifiques? a traves del EFO?

-Si.

-Sempre?

-Si.

-Llavors com el definiries tu l'EFO? que és l'EFO?

- El EFO seria, a veure, un instrument que això, que t'ajuda, facilita doncs això, fer un seguiment d'una persona, no? marca't uns objectius, unes estratègies i veure si al final realment s'ha, s'ha complert això... tampoc, a veure, tampoc jo l'hai utilitzat molt, eh! vull dir, penso que em falta molt més rodatge.

-Quants n'has fet tu, des de que hi ets?

-A veure, hauré fet uns cinc o sis.

-I quina relació veus entre el PIRMI i el EFO?

-A veure, amb teoria los dos són... són, a veure... projectes o prog, no, programes a veure, bé, instruments, això, no? facilitadors per, però jo penso que l'EFO és molt més personal i molt més directe, no? un PIRMI doncs bé és... és un ajut i a part tens el ajut econòmic al final amb un PIRMI amb un EFO doncs no, ho marques tu i intentes aconseguir algo amb la persona mentre que amb el PIRMI doncs bé, saps que a darrere tens un suport econòmic, això té dóna molt, jo penso que és molt diferent.

-Que t'agrada més a tu? des d'un punt de vista com educadora?

-Jo és que PIRMIS no n'hai fet, PIRMIS no... i penso que jo no els he de fer, a veure hi ha professionals que s'encarreguen d'això i... penso que ho han de fer ells... però, per això que no ho sé, tampoc ho puc valorar.

-Quines són les variables que més t'influèncien? quan fas una intervenció amb infància?

-Variables?

-Si, a veure, que és lo que te pot dur al fracàs o a l'èxit amb un cas d'infància?

-A veure, la predisposició dels pares, sobretot amb els infants però més dels pares, si el pare està amb actitud oberta, mm, d'intentar arreclar les coses, de solucionar-les, val, però sinó pleguem, pleguem... perquè és molt difícil amb infància i amb adolescència, encara, bé, molt més.

-La predisposició de l'adolescent.

-Del adolescent i del pare, eh! i dels pares, sobretot dels pares... si es tanquen de banda no hi ha manera... no hi ha manera.

-I a nivell d'infraestructura, que és lo que t'ajuda i lo que et desajuda?

- A veure, me desajuda el fet de no tenir un espai tranquil on poder llegir i on poder treballar perquè estem tots amb una sala i llavors és molt difícil concentrar-te, sinó sona el telefono o ve algú o sinó, és difícil i ajuda doncs... ajuda... potser algún cop allò de, de què tens l'equip molt, a veure, que, que és fàcil de... el tens molt a mà, no? llavors és... bé, un dubte, una pregunta o el que sigui, sempre ho pots solventar però...

....Jo... jo penso que hauria d'haver un espai més, on es puguessin, on es pugués treballar amb molt més tranquil·litat, no? de dir, val, tens un espai

per, per atendre visites i això, però bé, no sé, un espai més reduït perquè allí és molt més difícil, és complicat, jo diria...

-I a nivell d'atendre a l'usuari?

-No, penso que no està ben muntat, és molt fred... lo millor lloc és aquest i aquest tampoc no... bé, lo millor és això, eh! les dos sales aquelles són horribles.

-I eh! que solament teniu aquest ? no, un altre al carrer...?

-Al carrer Democràcia, ah! bé, a veure, t'explico, ara hem distribuït l'equip, bé l'ham... hi ha una part de l'equip que es queda aquí i l'altra part que se'n va a lo que és la zona de l'estació, l'estació de trens.

-Que és el local nou?

-Exacte, ara, abans estaven a l'associació de veïns de l'avinguda del Segre perquè no tenien lloc i ara ja estan al carrer Democràcia, bé encara no, però bé ja hi aniran i allà, bé, jo ho he anat a veure i està potser més bé... té més despatxos nous, és que això és molt fred.

-Molt bé, que vols destacar alguna cosa més sobre infància?

-Sobre infància?

-O sobre lo que et sembli? que t'agradaria explicar, vull dir, dificultats o... questions que no haguin pogut sortir i que penses que és important?

-Mm!!!, potser, potser caldria dir que la població d'infants que tenim aquí... és, està, a veure, està molt, és molt difícil i està molt marcada per la

situació familiar, no? llavors és molt difícil perquè està molt mancada de, de tot, llavors has de començar de zero i n'ha fent, no? vull dir, sobretot això... no tenen un problema concret sinó que són molts, molts alhora els que... els que els junten, no? llavors doncs, llavors aquí també hi ha molt problema d'absentisme, no hi ha, no hi ha consciència de què el nen ha d'anar a l'escola, de què ha de seguir un horari, tot això per ells no existeix, llavors s'ha de començar de zero i... treballar per aquí perquè hi ha molta manca d'això.

-Mentalitat?

-Si, si, si, jo penso que si.

_Que treballes més amb els nens o amb els pares quan portes un cas d'infància? depen de l'edat...?

-Si, amb els pares, eh! jo vec més als pares que els fills, que els nens.

-A partir de quina edat comences a veure més als nens que als pares?

-Potser... deu, onze, si, no, no, treballo més amb els pares potser a nivell d'entrevistes i tot això, tinc més relació amb els pares que també toco molt adolescents... potser el tema d'infància potser el portaria més el Pere, però jo toco més adolescents però bé infància també en porto casos eh!

-Toques més adolescents?

-Si.

2.- EDUCADOR NÚMERO DOS

- Respecte a la infància, quan tu fas una intervenció amb infància, a què et sembla que estàs donant resposta, a quines necessitats socials?

- Hi ha una part de dubtes, una certa incapacitat dels pares en quant i com han de conduir la educació dels seus fills, aquesta seria una part, i penso que aquesta és la més important, són persones que, o bé per aspectes de salut, o per aspectes d'escolarització, o per aspectes de marcar unes normes a casa, no dominen aquesta situació, o de vegades poden existir problemes de relació, no saben com relacionar-se amb els seus fills; una mica la intervenció va en aquest sentit, a capacitar aquests dubtes, de vegades dubtes, i de vegades desconeixement total.

- Si haguessis de fer un perfil de pares i de nens?

- En quant a pares, serien pares amb poca preparació per exercir la seva funció educativa i els nens serien nens una mica amb mancances, en el meu cas, mancances en una línia educativa per part dels pares: una manca d'hàbits, una manca de límits, una manca d'ordre..

-I com a objectius que pretens aconseguir tant amb pares com amb nens, els més generals quins serien, si és que te'ls sols proposar?

-Jo els que em solc proposar, en el cas dels pares, és donar-los-hi eines perquè puguin exercir com a pares i en quant a nens, la socialització; la socialització que jo la treballo en activitats de temps lliure i en alguns casos en entrevistes personals, els que són més grandets; i en els cas dels pares donar-los-hi eines mitjançant de treballs de grup perquè puguin funcionar com a tals.

-Et planteges objectius fora de pares i fills, en algun altre nivell?

-El que em plantejo, amb la "xarxa de teixits socials", és que, per exemple les associacions si monten un casal infantil, no montin un casal "campo y playa", sinó que montin un casal amb uns objectius pedagògics; faig un seguiment i si veig, per exemple que no funciona, torno a insistir i treballar perquè allò s'adapti a les necessitats que tenen els nens.

-Un cop ja t'has plantejat aquests objectius, quins són els recursos, a nivell d'estratègies que utilitzes ?

-Amb els pares faig entrevistes, i treball de grup, un treball de grup de formació, o de desenvolupament d'habilitats socials coses d'aquest tipus.

-I els grups els portes tu?

-Sí; llavors per exemple grups que jo he portat són grups d'escoles de pares, però bàsicament són grups on jo faig de moderadora després puc fer una síntesi però són grups participatius entre els pares, ells aporten també. Després també, ja fa dos anys, que estic portant un grup amb mares que tenen elles soles les responsabilitats familiars i aquí si que en un primer període que era donar informació de diferents aspectes sobre educació, sobre salut, sobre aspectes legals, però ara ja treballem habilitats socials. Sobre situacions concretes veiem quin tipus d'habilitat es necessita i com desenvolupar-la. Llavors amb nens els recursos que faig servir són algunes entrevistes amb els més grandets, i després també el fruit del casal infantil, en el que no em limito a organitzar-lo també jo faig reunions mensuals amb les monitores i en aquestes reunions parlem del tipus de nens que hi van, quin tipus de problemes presenten, si jo sé, que hi ha una cosa específica li comento perquè ella s'afegeix al seguiment i doncs, com que hi ha nens que van a diferents tallers perquè els tallers són un dia a la setmana, llavors com fem reunions conjuntes les diferents monitores; doncs potser un nen a

plàstica funciona molt bé, però a repàs no tant, i llavors fem una mica de treball conjunt amb les monitores i al mateix temps, a l'altre nivell, que seria amb les entitats que organitzen, veure per exemple quin tipus de serveis cal organitzar. Per exemple aquí al barri antic en una època que no hi havia cap tipus de casal d'estiu, conjuntament amb una associació de veïns, vàrem organitzar, amb un objector, unes activitats als matins ; nens aquell matí sabien que estaven fent activitats i estaven allí recollits. Serien els tres nivells d'intervenció.

-Què et combines amb algú més? Hi han més recursos als quals recorres?

-Sí, em combino amb l'EAlA i l'EAP, referent a nens, després també em coordino en nivell de pares , de vegades amb la Pilar Tejido, que tenim bastants pares amb problemes psiquiàtrics o psicològics ...

-Què és, la psicòloga de l'ajuntament?

-No, és la psicòloga que està al cap de salut mental.

També amb la psicòloga de l'ajuntament, de vegades amb el servei matern -infantil... aquests serien els diferents serveis amb els que faig coordinació. També amb toxicomanies, de vegades .

-La freqüència d'aquestes coordinacions depèn dels casos, no?

-Sí, però normalment jo soc del parer que prefereixo fer un seguiment intensiu, intensiu vull dir setmanal, amb els casos que porto, i amb aquest treball s'ha pogut fer, i s'ha avançat força, i llavors passar a fer un seguiment més espaiat; més que portar trenta casos al mes, prefereixo portar-ne quinze a la setmana, llavors hi treballo molt a fons, engego molt

tots els objectius, i quan això està aconseguit, llavors passo a una altra periodicitat que pot ser quinzenal o mensual. Llavors quan faig aquest tipus d'intervenció les coordinacions són més sovint, poden ser potser cada quinze dies; per exemple estic portant un P.I.R.M.I. que hi ha una nena de E.S.O. gitana que tenia molts problemes d'absentisme escolar i jo setmanalment trucava per saber si ella anava o no anava a escola; ara que la nena ja hi va ja he baixat la periodicitat.

-Quin tipus de relació mantens amb la família, o pretens mantenir? Tant amb els pares com amb els nens. On els veus? Com?

-Jo els veig al servei, no sóc massa partidària de anar al domicili , penso que el domicili és el seu espai d'intimitat, jo no sóc massa partidària de anar-hi, normalment els veig o en el servei dins de la permanència o dins d'una entrevista o de vegades els veig als nens als casals, jo també hi vaig als casals; normalment cada quinze dies passo pels casals; procuro fer una observació, alhora que participo, faig veure que faig feina, em fico en un racó i llavors escric i faig coses alhora que procuro anar escoltant i anar observant el que passa . I després també, els pares, els veig en els grups, en els grups de treball. Aquests són molt importants, perquè el tipus de relació que s'estableix en un grup no és el mateix que s'estableix en una entrevista. En una entrevista ja saben que venen a aconseguir unes coses, i estan més "programats"; en canvi, en un grup, l'ambient és més distès, i surten coses que no surten en una entrevista. Jo prefereixo treballar així, en aquest ambient, perquè la relació que estableixen, és una relació amb més components afectius, apareixen més opinions, sentiments, més que en un altre tipus de relació, que és molt més objectiva, més que si el lloguer, que si la beca... és un altre tipus de relació.

-A quina hora els fas aquests grups?

-Els grups els faig, en cas de les dones separades, al matí, i en els cas de les escoles de pares, els faig a la tarda

-I entra dins del teu horari laboral, o no?

-Entra, però ho he de fer com hora extra, després ha de recuperar aquestes hores, les tinc de més i les puc recuperar un altre dia. Per exemple vam estar fent una escola de pares a Príncep de Viana, i ens ho van demanar a les vuit del vespre, ho fem de vuit a deu de la nit, i clar això suposava sortir de l'horari, perquè l'horari s'acaba a les set; aquelles eren, doncs, hores extra que recuperaves després.

-Com valores la relació amb les famílies?

-M'agrada, però depenent de la forma en què es planteja; no m'agrada massa el treball que es fa des de les assistents socials; he fet entrevistes conjuntes i veig que, una mica, els hi passen la lliçó (has fet això i això altre) sense plantejar-se si tenen ganes de fer-ho. Gaudeixo més quan faig un treball de famílies jo sola perquè procuro que la família entengui quina és la seva situació i, a partir d'aquí, vegi els possibles problemes que poden aparèixer o que ja hi són i poder així treballar. En aquest sentit, sí que m'agrada.

-Com fas la teva avaluació?

-La avaluació la faig tenint en compte els objectius fixats i veient si s'han, o no, aconseguit; si veig que quelcom no s'ha aconseguit, procuro modificar-ho. Per exemple, porto un P.I.R.M.I. bastant concret que es bastant difícil pel que fa al treball amb infància i joves, i pel que feia al fill

gran, no hi havia manera de que fes el graduat; això era un objectiu que quedava pendent. A partir d'aquí vaig poder negociar amb la gent de P.I.R.M.I. el que deixés, de moment, el graduat i passés a fer formació ocupacional; fent-ho així va quedar el primer del curs. En aquest sentit es tractaria de veure els problemes que hi ha amb els diferents objectius, per què no tiren endavant i canviar-lo o adequar-lo.

-Però, ho fas de manera sistemàtica a priori, o segons va anant el seguiment?

-Bé, de fet hi ha estructures que ja t'ho marquen com P.I.R.M.I. i E.F.O.; el que jo tinc és una mena de plantilla on hi consta la família, amb els infants i els objectius i el que faig és revisar la plantilla setmanalment. Hi ha famílies que, per exemple, no venen i els objectius marcats...En algun d'aquests casos he pogut fer igualment el seguiment; és el cas d'una nena que tenia molts.....amb la seva mare, un cas en que la nena era absentista, i jo podia, a través de l'escola, veure si la nena mantenia el seu absentisme. Però, és clar, si són objectius directes amb la família ja no els pots treballar. De tota manera aquesta plantilla t'ajuda bastant perquè t'ho vas avaluant.

-Com t'arriben els casos d'infància, com et poden arribar?

-Em poden arribar mitjançant l'assistent social, mitjançant l'escola, mitjançant la informadora, que la informadora si veu que és un cas molt clar de educador, te'l passa directament, sense caldre que l'assistent social el vegi.

-Quan és un cas molt clar d'infància?

-Per exemple un cas en que hi ha problemes d'absentisme escolar, o d'una mare que ve, perquè no sap que fer amb el seu fill, perquè no el pot dominar, coses d'aquest tipus.

També et pot arribar a través del casal infantil, tu parles, en aquestes reunions que tens amb les monitores, i et diuen que si aquest nen, que hi ha coses que no entén massa, i llavors tu pots anar a ell i parlar-hi.

-Llavors quan els reps, la informació que tu necessites, per l'avaluació inicial, on acudeixes?

-Normalment, procuro parlar amb gent que el coneix, per exemple en l'escola, la mestra, si va a l'esplai, però jo casi sempre si és un cas que porto, procuro que vagi al casal, perquè allà té un tipus de comportament que a mi m'és molt útil perquè me l'informa, la monitora. I després també els pares, però de vegades són molt parcials, perquè ells de vegades vénen perquè tenen un problema amb el nen, i ells t'expliquen la seva òptica del cas, llavors, procuro una mica contrastar-ho.

-Com avaluació global de les teves intervencions, què diries que funciona, què diries que s'aconsegueix intervenint en infància?

-Jo diria que s'aconsegueix viure una mica millor, que puguin tenir una millor escolaritat, una millor socialització,... jo penso que un aspecte important que poden treballar els educadors, és la socialització, sobretot evitant la marginació, o bé per auto-exclusió, de la família, del nucli familiar, o del grup ètnic, o bé per les característiques d'aquell nen, llavors penso que el nen és important que es senti formant part d'un col·lectiu, i en aquest sentit penso que és un dels aspectes que podem treballar més els educadors, la socialització d'aquest nen.

-Sempre et planifiques, quan intervens en infància?

-Procuro, encara que de vegades és així, que surten imprevistos, però normalment sí. Em marco uns objectius, i bàsicament em marco temporalitats, agafo uns casos en els que hi treballo molt intensivament i uns altres més en segon pla i quan veig que aquells casos ja arrenquen n'incorpo de nous.

-Per actuació dels puntuals, planifiques?

-Colònies, cases de menjador, això ja no.

-Tu l'E.F.O., com el definiries? Què és l'E.F.O.?

-L'E.F.O., és un pla de treball en una família on hi ha infants. Llavors et serveix per definir exactament que passa en aquella família, i a partir d'aquí, què treballaràs amb la família, i què treballaràs amb l'infant. Primer, com fer una diagnosi del que passa en aquella família, i a partir d'això, veure quins aspectes treballaràs amb la família, etcètera.

-Llavors, avanç de que hi hagués l'E.F.O., tu feies intervencions amb infància individualitzades?

-No en feia, el que passa és que jo he fet intervencions sense E.F.O., també.

-I llavors aquestes intervencions també les planificaves? O no te'n recordes?

-Si que me'n recordo, fa poc. Jo per exemple, que estic fent atenció individualitzada no fa ni un any, en infància, em sembla. Llavors, les atencions que feia, de vegades, eren sobre casos així, un mica ... de cop i volta apareixia un senyora que pràcticament el seu fill la maltractava, i quasi era una mica d'apagar focs. Llavors, quan vaig començar a treballar més en profunditat, vaig fer servir l'E.F.O.

-Així que ara, quan fas una intervenció en infància, la fas amb el E.F.O.?

-Normalment sí.

-I quina relació hi ha entre el P.I.R.M.I. i l'E.F.O.?

-Són dos plans individuals, però en el cas del P.I.R.M.I. és una cosa, que darrera hi ha una ajuda econòmica, i això et permet tenir més força, perquè quan veus que no s'aconsegueixen els objectius, pots demanar una suspensió, i això motiva molt, i en el cas de l'E.F.O. també es pot rebre un ajut econòmic, però no és fix, no és cada mes; però jo recordo un E.F.O. que portava de una mare que els veïns li van ficar una denúncia per abandó de les filles, perquè per l'estiu anaven pel carrer mal vestides; i bé com que hi va haver una denúncia i un informe dels mossos d'esquadra, també vaig poder-lo utilitzar. Si tu participes a l'E.F.O., tenim una manera de parlar entre nosaltres, abans de parlar amb tu, amb els mossos d'esquadra, i informar de que tu estàs fent un treball; però el P.I.R.M.I. té aquesta avantatge, que és una ajuda mensual, que sota la teva decisió es pot interrompre si els objectius no es compleixen.

-En el teu cas, tu fas P.I.R.M.I.?

-Sí, porto un P.I.R.M.I., que ja estava fet , però l'assistent social que el portava va marxar, i com que el treball era bàsicament d'educadors, i jo ja el portava en col·laboració, doncs el vaig agafar jo; que és una família on hi han cinc fills, la mare és molt col·laboradora, però els cinc fills són bastant negats.

-És veritat que el P.I.R.M.I. el fa l'assistent social, i l'E.F.O. l'educador? Tu pots fer un P.I.R.M.I.? Els assistents poden fer un E.F.O.?

-Elles fan E.F.O. bàsicament quan hi ha un problema econòmic, perquè saben que en un E.F.O. poden demanar ajudes; per exemple un nen que no li tocava una beca de menjador perquè per economia no li tocava, si té un E.F.O. pot tenir una beca de menjador, llavors en l'època de les beques surten molts E.F.O. d'assistents socials. En el cas dels P.I.R.M.I. es sol·liciten, una assistent social també pot fer que una persona el demani, però normalment la gent no els sol·licita pel seu compte, llavors arriben aquí i es reparteixen. El educadors sempre han set molt reacs a fer P.I.R.M.I., però jo en aquest cas que estic portant, m'ha satisfet professionalment perquè hi han hagut uns resultats, i tampoc veig que hi hagi tanta barrera entre un P.I.R.M.I. i un E.F.O., hi ha barreres econòmiques, però...També hi han uns plans individuals molt concrets, hi ha un treball que fas amb la família, i hi ha un treball que fas amb els fills. El que sí que veig és que no és el mateix un P.I.R.M.I. on hi hagin fills, i un P.I.R.M.I. que no n'hi hagin, perquè llavors, jo, per exemple, sé que les assistents socials que porten P.I.R.M.I. sé que en porten trenta i pico, es veuen un cop al mes amb la persona del P.I.R.M.I., i en el cas meu, jo el porto setmanal, perquè només en porto un, i elles en porten trenta.

-Tu, els casos d'infància els portes sola, o et coordines amb l'assistent social, amb altres educadors...?

-Jo els casos d'infància, alguns els porto sola, i els que per exemple, ja tenen una problemàtica de la família, llavors els porto amb l'assistent social, però de vegades la intervenció amb els nens la faig sola, és més freqüent que jo parli amb els nens, amb els monitors, o amb els professors dels nens, i en canvi amb els pares, parlem conjuntament, perquè llavors hi han aspectes de la educació dels fills, que els tractem quan estem junts.

-Durant tot aquest procés educatiu d'intervenció que fas tu, destagues alguna variable que et pugui influir positivament o negativament per tenir èxit, o no en una intervenció?

-Això depèn molt de la família, per exemple en el cas del P.I.R.M.I. aquest famós que et dic, una variable que m'ha ajudat força és el fet d'implicar a la mare, la implicació de la mare; la mare és una persona molt disposada però amb molt poca autoritat sobre els fills, llavors intentant que entengui que és ella la primera perjudicada perquè ella és qui ha assumit tota la responsabilitat familiar i de fet els seus fills són joves, molt més forts, i molt més sans que ella, i per tant molt més capaços de treballar, i l'única que treballa és ella, llavors potenciant això, treballant aquest aspecte, he pogut aconseguir objectius. Amb altres persones, per exemple, estic portant un P.I.R.M.I. amb col·laboració de una noia que és alcohòlica i aquesta noia participa al grup de les responsabilitats familiars, doncs en aquesta noia el que ens ajuda molt és tenir una bona relació amb ella, és una persona amb molts problemes afectius, llavors el fet de què tu estableixis un bona relació, que parlis amb ella, que tinguis unes converses amb ella un mica personals, doncs això la pot ajudar; en funció de la família agafo un tipus de variable o un altre.

-De infància, alguna cosa que no t'he preguntat...

-Si bé, d'alguna manera poder arribar a tenir una visió global, és a dir, independentment dels casos concrets que t'arriben, tenir una visió global del "territori", dels infants del "territori", de dir a veure, aquests infants que fan, juguen al carrer, estan participant amb activitats, fan esport, és a dir, tenir una visió de conjunt de la ocupació dels infants, aquesta visió global.

-Tu creus que la Paeria té com un projecte educatiu, uns objectius...?

-No

-Encara que no els tingui escrits, tu creus que persegueix uns objectius en infància, una línia de treball?

-No, no té línia de treball, i la prova és que els educadors cadascun treballa el que li sembla; i el que li agrada amb nens petits, treballa amb nens petits, i el que li agrada amb joves treballa amb joves, i el que li agrada l'escola, treballa l'escola, és a dir, no està explícit gens, i això ho veuràs tu en les entrevistes que tots treballem en coses diferents, i implícit pot tenir la idea d'això, però des de el departament sí que hi ha molt interès de normalitzar, però de vegades la normalització és una imposició, jo no ho veig massa clar.

-A nivell de serveis socials tampoc?

-Dels barris vols dir?

-No, si algú preguntés: serveis socials de Lleida a veure, com actuen, quins són els seus principis, o la seva línia d'actuació...? Tu penses que existeix?

-Jo penso que la línia d'actuació és molt paternalista, i hi ha com dos enfoc, un enfoc seria, en serveis socials hi han com tres línies marcades: una és la línia existencial, l'altra és la tecnicista, i l'altra és la participativa, i llavors depèn del barri, hi han barris més assistencials on es potencia molt l'ajuda al pobre desvalgut, i hi han barris que són més tecnicistes, en el sentit de que el tecnicista és el professional que creu molt en les seves capacitats, i el que fa és, gràcies a les seves capacitats, donar ordres als ciutadans perquè facin el que ell diu. Llavors jo veig que els serveis socials de la Paeria hi han aquests dos estils, uns barris són més assistencials, i uns barris són més tecnicistes, jo per exemple estaria més en la línia participativa, ja que la persona és una persona lliure, que en tot cas pot tenir disfuncions en períodes de la seva vida, però amb suport dels professionals podria superar;...ell té tota una proposta de treball sobre com treballar a la comunitat i el seu treball va en aquesta línia: potenciar al màxim les capacitats de les persones perquè puguin viure amb autonomia i amb autogestió. Un altre aspecte és que els diferents serveis que hi ha en una comunitat siguin els adequats en funció de les característiques d'aquesta comunitat.

-Això seria com el paradigma comunitari.

-Doncs, la gravetat es troba en què hem fet diversos cursos, pagats per l'Ajuntament, amb en Josep Maria Rueda i la gent s'ha quedat igual.

-Quines són les tasques i funcions de l'educador a l'atenció primària? Quins encàrrecs institucionals tens?

-Doncs bé, fem una mica de "puta i Ramoneta", perquè per una banda, fem tota l'atenció individualitzada d'infants i joves, també fem el seguiment de casals i també tots els "shows" comunitaris; dic "shows" perquè no és tant una feina (lo bo seria fer un treball interessant, amb uns objectius, amb les entitats que treballem però bàsicament el que ens dediquem a fer és repartir roses, llibres, assistir a dinars de celebracions i "xorradetes" d'aquestes. Algunes entitats, perquè ja elles tenen aquestes característiques, són més susceptibles a rebre i llavors sí; vas a aquestes entitats i proposes coses: activitats culturals, d'intercanvi... Una altra cosa que també he pogut dur a terme, amb dones (aquí en la nostra zona hi ha set grups de dones, unes són associacions independents i d'altres són vocalies dins d'associacions de veïns) i a través d'un projecte -un cop al mes fem una trobada, un petit esmorzar on, a part de fer una mica d'intercanvi dels problemes, solucions, activitats..., també procurem que vingui una persona, que no fa cap xerrada ni res, però que és d'un camp determinat i elles, a partir d'aquí, tenen una mica de formació; han vingut psicòlegs, la síndic de greuges, una metgessa... diferent gent. A partir d'aquí, elles reben una petita formació personal i al mateix temps, entre elles s'intercanvien experiències.

-Sí, aquesta iniciativa teva em va agradar molt. I la teva ubicació dintre de l'organigrama?

-Bé, en la zona hi ha la cap de zona i després tots els professionals en horitzontal; per tant, estaria al mateix nivell que un assistent social i suposo també que al de una treballadora familiar -no crec que la considerin d'un nivell inferior.

-Com us organitzeu?

-Tenim una reunió setmanal d'equip, que bàsicament és de transmissió d'ordres (hem de fer això, hem de fer allò); jo, per exemple, el que trobo a faltar és el fet que hi hagi una discussió sobre com intervenir o de línia de treball a seguir, fer d'una manera o d'una altra un projecte... Per mi una reunió de zona va més en aquesta línia que no en el fet de dir ara ens han manat això, o allò...

-Com us distribuïu la zona?

(...)

-Un dia normal, què fas? M'interessa el temps que dediques als tràmits burocràtic...

-Bé, un dia normal, al matí, abans de l'esmorzar poca cosa es fa; si tens feina urgent la fas però la gent, bàsicament, llegeix el diari, comenta alguna cosa, però no es fa massa feina. A partir de l'esmorzar és quan ja ve el treball més concret; hi ha dies que tinc com una mena de permanència i llavors atenc casos, hi ha dies que he de passar tot això a l'ordinador -cosa que porta poca feina perquè el programa és molt bo i es fa ràpid-, després hi ha tot allò que consisteix en la preparació de nous E.F.O. o documents nous, també hi ha la preparació dels treballs de grup i les coordinacions. Aquestes darreres tant, a gent de l'exterior com internes... Els dimecres, per exemple, l'assistent social té permanències durant tot el matí i jo depend de les entrevistes que ella tingui preparades; així que normalment el dimarts, un dia abans, ens trobem durant una hora, una hora i mitja, i veiem quins casos ens vindran, com els enfocarem, decidim si els treballarem o no conjuntament..

-Encara que treballis a la zona que abans m'has comentat, és aquí la teva oficina?

-De moment, sí;.

-Quines característiques de la zona, en les quals tu intervens, afecten a la teva feina, o penses que són les més destacables, com a distribució de població, espais urbans... que t'ajuden a la teva feina, o la dificulten?

-Per exemple una dificultat que hi ha és la de no tenir gaires espais públics importants, per exemple no hi han places que estiguin ben dotades, no hi han zones verdes, no hi han polisportius... Això causa problemes perquè, per exemple, quan has de demanar una pista esportiva l'has de demanar a l'escola, places pràcticament no n'hi han, o les que hi han estan bastant degradades, com la de l'Ereta, que hi ha bastant problema de risc social. Llavors els nens del barri tenen... i això tant passa aquí, com passa allà baix, perquè allà baix els nens que tenen que anar a jugar, hi han placetes, però hi ha molt trànsit, i tenen molta dificultat per anar a jugar, i penso que això seria una de les característiques que tindriem. Després en el cas del barri d'allà baix, el fet de que potser la gent no té massa consciència de barri, pel fet de ser una part més cèntrica de la ciutat, la gent no té massa una conscienciació, que aquí sí que la tenen, aquí la gent fins i tot ha sortit a fer pancartes, manifestacions, en canvi allà la gent va més a la seva.

-A nivell de població, de perfils usuaris hi han diferències entre aquí i allà?

-Sí, aquí hi ha gent molt, molt, molt feta pols, fins a nivell psicològic, i llavors el fet que les vivendes no reuneixin condicions hi ha molta població il·legal, amb uns trastorns greus, tant psicològics, tant biològics. I hi ha

molta gent que és disminuït psíquic i és pare de família. Allà la gent és més aviat gent treballadora, pot ser que en aquell moment estigui en l'atur, hi ha gent gran que s'ha quedat sol i s'ha fet vell, però la majoria de persones que tenim, és això, famílies monoparentals, problemes d'atur, i gent gran; són els tres eixos de la intervenció allà baix.

-Com vas ingressar a la Paeria?

(...)

-Eren places de què?

(...)

-I de que t'encarregaves tu, en aquells moments?

(...)

-Que ara de fet està molt assumida, no?

-Ara ja sí.

-I el següent pas, quin va ser?

-I al noranta tres us van passar, a on?

-Ens van passar per Real Decret, van fer un ple municipal, i van dir tots a educadors socials.

-Llavors vàreu passar a ser educadors socials tots els que ereu animadors socio-culturals i els que ereu educadors especialitzats...

-Sí, i és clar hi va haver un temps d'adaptació, per exemple els educadors especialitzats no tenien ni idea del que era una llar de jubilats i una associació de veïns, i els altres no havíem vist mai, a soles, un nen, llavors va passar un temps adaptant-nos.

-I vosaltres on estàveu ubicats?

-Als barris, hi havien dos barris que tenien educadors especialitzats, que eren el de la Mariola, i el barri antic, els altres no en tenien, només tenien animador, hi han quatre zones i a cada zona hi havia un animador, i només al barri antic i a la Mariola hi havien educadors, llavors en el moment que van fer això, ens van distribuir, i més o menys hi van haver a cada barri dos, menys el barri antic i la Mariola que de vegades n'hi han hagut tres.

(...)

-Abans d'entrar a la Paeria, tenies altres experiències a nivell laboral?

(...)

-A part de la teva formació inicial, has anat fent cursos, i tens experiència en posicions paral·leles, i en les qüestions que t'interessen més?

(...)

Jo penso que a l'ajuntament no hi han uns criteris clars, i hi ha molta desorganització dins del departament, cada cap de zona s'ho munta a la seva manera, i si tens la sort de que et toca una que et va bé val i si no doncs mala sort. I en canvi en el altre lloc, puc aplicar noves tècniques, puc

aplicar investigació, a nivell professional es molt més creatiu que no el fet d'estar aquí.

-Com definiries la competència professional dels educadors? Que ha de tenir una bona professional?

-Capacitat d'observació, bàsic, que sigui molt receptiva perquè ha de saber observar tant les dificultats que té la persona amb que està treballant, com les possibilitats de reacció, és a dir, has de partir dels problemes, i de les possibilitats de solució, i llavors saber potenciar aquestes possibilitats que té la mateixa persona de resoldre el problema, jo penso que el més important és aquesta capacitat de observació i com a conseqüència d'això ser una persona amb moltes capacitats d'estimulació.

-El reconeixement de la professió, com el valores, penses que és una professió reconeguda?

-No, dins del departament nostre no massa, la prova és que ens fan fer tonteries, abans ens envien a repartir roses que fer una altra cosa. Dins de la societat encara és poc coneguda la figura, i en relació a altres professions, que podien ser del camp de les ciències socials, penso que no està prou valorat.

-I pels usuaris, et sens valorada pels usuaris?

-De vegades no et reconeixen la figura perquè igual et diuen assistenta, però si que et reconeixen el treball normalment amb la població tenim un bon ...la gent reconeix que per la relació que a establert n'ha sortit beneficiat, això si, però moltes vegades no saben que ets educador.

-Quines són les dificultats més grans que et trobes per desenvolupar la tasca?

-Les caps.

-Perquè no entenen la feina que han de fer o per què?

-Perquè tenen una mentalitat bastant estreta per exemple amb la cap que tinc aquí tinc molts problemes, és el que dèiem de l'organització de vegades m'he queixat dels problemes la departament però m'han dit que tu aquí a callar que estàs a les seves ordres. I llavors moltes vegades actuo de manera clandestina, quan tinc molt clar una cosa que he de fer, la faig i no ho consulto a ningú i ja s'ho troben, perquè de vegades que comento un problema, encara se'm fa més problema, si veig una cosa que és molt clara que l'haig de fer jo tiro endavant i ja està.

-Què us coordineu entre els educadors?

-Poc, poc perquè no coincidim, no coincidim en criteri, em fet molts intents, i jo segueixo bastant la línia de treball del Rueda, primera perquè m'agrada i segona perquè el departament ens ha format, i en canvi la gent...jo una mica la percepció que en tinc tu també ho veuràs, que la gent va molt a la seva, té un criteri, se sent molt segur d'ell, o ella mateixa, i fa el que li sembla, i el que pensen els altres li importa un rabe, en cap moment jo he parlat amb un educador per dir-li escolta tu com ho faries això, estic portant això però no ho veig clar, què et sembla? Sempre la gent va a la seva fa el que hagi de fer, i quan em intentat d'arribar a acords conjunts no s'ha aconseguit mai res.

-I amb els de la zona, us coordineu?

-Si, però bàsicament es pot dir que la relació que s'estableix és més personal que professional jo dels casos que porten els altres educadors no en sé res, sé que porten casos però no els conec, de vegades comentem més treballs d'associacions que no de casos.

-I no teniu ningú que us faci supervisions?

-No, però s'ha demanat.

-Què t'agrada el teu treball?

-Sí que m'agrada, però ara que porto bastant de temps, m'agradaria un treball més d'organització, en aquests moments, m'interessa més la formació de professionals, la distribució de professionals, l'investigació més que l'atenció directa, l'atenció directa és més pesada, cansa més físicament, i en aquest sentit m'agrada més aquest altre camp, de tota manera això no vol dir que no m'hi trobi a gust amb la gent, jo per exemple tinc dos o tres casos que estic portant, porto el cas d'una nena que la família és molt desastre, que té un germà ingressat allà a Rufeà, que té una germana que acabarà malament, i aquesta nena és una nena que ha sortit bastant positiva, vaig poder aconseguir que li donessin un beca pels llibres, vaig poder fer que entrés a una residència d'esportistes que hi ha allí als instituts, i que entrés a un club de voley; llavors aquella nena que estava destinada a seguir als germans, entre l'escola i jugar a voley té un grup bastant maco, que jo vaig parlar també amb els monitors informant també de la situació dient que jo no sé si aquesta nena serveix o no per l'esport, però agafeu-me-la perquè ho necessita, home no és dolenta, però la van agafar independentment de la seva qualitat esportiva, i vaig poder aconseguir que estigués a l'escola d'esportistes, perquè allà poden dinar i tenen repassos a la tarda, aquesta nena està funcionant molt bé. Aquestes coses et satisfan, quan estableixes

relació amb aquest tipus de casos que veus que a partir d'un esforç, d'una intervenció teva hi ha un resultat això et satisfà.

3.- EDUCADOR NÚMERO TRES

-Com actuàveu abans de l'E.F.O. ?, Si se os presentava algun cas d'infància, què fèieu abans de tenir el E.F.O com a eina ? Com funcionàveu abans ?

-Jo, quan vaig arribar, l'E.F.O. va començar a funcionar, el pre-E.F.O.; no el conec massa, bé el conec de referències; el que passa és que l'E.F.O., tot i que és un instrument, tampoc s'ha fet anar al cent per cent i llavors hi han casos que ni E.F.O. ni res. L'E.F.O. s'utilitza, des de la meua visió, en casos que es pot arribar a fer quelcom; jo en concret treballa molt "a apagar focs", la veritat sigui dita, i el tema de la prevenció no el treballa gaire; llavors quan es té "que apagar un foc" el que menys et plantejes és un E.F.O. L'actuació és molt ràpida, molt contundent i si hi ha possibilitats, si s'arregla, mitjançant les entrevistes aconseguint que la família es posi a to, llavors sí que plantejes un E.F.O. però, molts cops s'ha de passar la contundència i llavors ja derivem cap allà baix. Hi ha casos en què sí que apliquem E.F.O. però, passa el què abans ja hem dit: potser els objectius i plantejaments inicials de l' E.F.O. no venen acompanyats per la realitat; queda, doncs, el document i la realitat que vas portant tu.

- Si no fas E.F.O., fas algun P.E.I. ?

- No, no, sobre paper en principi no es treballa; s'empra l'actuació al moment, tot i que hi ha coses que les planifiques i les derives; per exemple, si t'arriba una família que és molt poc coneguda, vols fer una intervenció i no hi ha un risc molt elevat, llavors t'intentes connectar molt amb l'escola, introduir els nens a l'esplai, és a dir, controlar molt el tema dels nens amb els professionals, i pel que fa a la família et senyales petits objectius i vas fent-ho així. Si convé, tornem la família a la seva casa i els hi donem un cop de mà.

- Així, en aquests casos no feu E.F.O. i coneixeu la família a través de les entrevistes. I, a part d'aquestes, què més feu?

-Trebalem molt amb el recurs del casal infantil , l'any passat vàrem poder aconseguir ficar un recurs estable durant tot l'any, que feia molt temps que no hi havia hagut. Jo penso que és una cosa molt positiva i que ens ajuda molt, ens dona moltíssima informació i interactuem molts cops amb els nens ...

-Tu hi vas al casal?

-Si; bé porto molta coordinació fora del casal amb els responsables però també hi vaig i intento interactuar amb els nens, sobretot amb les famílies que t'interessen més. Aquest és un recurs que utilitzem molt , després les coordinacions amb l'escola estan molt establertes i amb L.A., tot això és un projecte que estem portant fa casi uns dos anys. Nosaltres treballem a tres nivells : família , escola i recurs de lleure, intentem, amb les famílies en les que volem intervenir, lligar aquests tres espais o també tenim el recurs de...

-Amb el nen, és bàsicament al casal on es tracta amb ell?

-Bé, depèn del cas, de vegades els fem venir aquí.

-I a les famílies també?

-A les famílies mitjançant l'entrevista, visita a domicili i ----- a especialitzats

-Com a solucions : el casal, l'escola i ja està, no?

-Si veiem algun cas que cal que passi per..., amb la família el tema de plànning, o salut mental...van arribant bastants casos de salut mental, hem experimentat una pujada bastant alta .

-I a nivell intern com us organitzeu? Com comences , a intervenir un cas?

La família pot arribar, mitjançant la informadora o sigui , la família ve al servei i entra mitjançant el primer contacte que té, i aquest contacte és la informadora . Aquesta recull dades i en dependència del tipus de cas el traspasa, o bé a l'educador, o bé a l'assistent social .

-I quan els traspasa a l'educador?

-En principi si hi ha infància, si són joves, ens els traspassen a nosaltres. Generalment es traspassen molt a l'assistent social , és el circuit normal, perquè s'agafa la família com unitat. L'assistent social després ens deriva els casos.

Les famílies també poden entrar des de una institució que ens demana la intervenció a aquella família ; des de el Caap , des de la presó, des de qualsevol lloc que ens truqui directament i ens digui que tenim aquesta família . Ara últimament en infància estan arribant els P.I.R.M.I., els del projecte de risc que hi han famílies que coneixem, però altres que no coneixem i ens entren mitjançant el projecte llavors hem d'intervenir. I ara ens estan entrant casos que no són coneguts pels serveis socials; el barri antic és la zona que més casos té. Llavors és això, et passen el cas es fa com un pre-diagnòstic i en dependència d'aquest es fa un pla de treball o es fa una actuació puntual...

-El pla de treball, que el fas tu sol , conjuntament amb l'assistent social?

-Depèn del cas, hi ha casos que els portem sols i hi ha casos que els portem conjuntament .Últimament amb la informatització ens demanen un responsable de cas que fins ara no era una cosa que estigués molt clarificada i ara si que ens la demanen; per tant amb l'assistent social, si és un cas que treballem conjuntament, definim qui és el responsable i aquest és el que porta el cas però treballem molt conjuntament , ens repartim les tasques i el responsable, en principi, és el que fa el seguiment d'aquestes tasques.

-Quina relació hi ha entre l'E.F.O. i aquest pla de treball?

-Bàsicament aquest pla de treball seria l'E.F.O., però també considerem un pla de treball un P.I.R.M.I. i si fem P.I.R.M.I. no fa falta fer E.F.O. ; el P.I.R.M.I. ja seria un pla de treball amb família , però no estaria tan objectivitzat com un E.F.O.

-Però la família el té el P.I.R.M.I., el pla de treball?

-La família el signa, el pla de treball, però no el té.

-Però els objectius que poden sortir al E.F.O., és com un pacte que fas amb la família?

-Últimament sí és una tendència però inicialment no era així; inicialment era com el P.E.I. , és un plantejament que et fas tu i vas pactant, últimament estem agafant la tendència de pactar amb la família. És el que vam treballar amb tu al curs i jo ho he utilitzat amb les meves assistents; els hi passat el teu material.

-A la P.I.R.M.I. surten també objectius, metodologia i avaluació?

-Quan es fa un P.I.R.M.I. és una mica, fer el paper administrativament, l'entregues i que te'l passin. El problema del P.I.R.M.I. és que com a seguiment; nosaltres estem bastant limitats perquè és P.I.R.M.I. qui decideix quin tipus de mesures fa; tu pots influir en les decisions, però ells tenen tot un circuit preparat : que si has de anar al graduat escolar, que si has de anar a motivació...i llavors el seguiment que fem a la família, en principi, és bastant de voluntarietat, tot i que si ens arriba informació d'un absentisme o d'alguna historia podem citar a la família i podem fer un document perquè a aquesta familia se li qüestioni el tema del P.I.R.M.I. Clar llavors uns plans de treball que queden una mica..., però també depèn del professional i la voluntat que vol, si es vol ficar a dins d'un P.I.R.M.I. i fer un seguiment i tal, ho pot fer, no hi ha uns límits.

-Si no feu ni P.I.R.M.I. ni E.F.O., què és el que feu?

-No fem cap altre tipus de document.

-Jo veig que ho féu més com a control, tot informatitzat...

-Sí, és cert; però també caldria parlar del tipus d'intervencions que es fan; pel que fa a dates concretes, el 50% dels casos que atenem, segons les estadístiques, els veiem un cop a l'any i de l'altre 50% hi ha una gran majoria que es veuen dos cops a l'any; els casos en què es veu la família un cop al mes són bastant pocs.

-I menys d'un cop al mes?

-Aquests ja són poquíssims, encara que cal tenir en compte que molts d'aquests casos recauen en l'educador per tal de poder fer un seguiment més acurat. Aquestes són dates que situen molt la nostra feina.

-Sí, això ja es va parlar en aquella entrevista; es va dir que a part de infància hi ha moltes altres coses.

-Sí, nosaltres treballem molt en la franja de infància i joventut i, si ho volguéssim, tenim suficient llibertat per introduir-nos en un cas, però els problemes els trobem en el temps, les possibilitats i els recursos amb els que comptem. Jo penso que el casal infantil al Barri Antic és un recurs que no té cap altra zona, bé nosaltres l'anomenem casal infantil però és una mena d'esplai; les altres zones tenen casals infantils temporals que duren mòduls de vint hores de manera no fixa. Aquest és, doncs, un recurs que nosaltres vam demanar i ens van permetre deixar-lo tot l'any. Sí ja no tens ni aquests mínims, quin tipus de seguiment pots fer? Ens veiem obligats a quedar-nos amb uns seguiments i uns recursos molt puntuals.

-Aneu al carrer, per tal de captar nova gent?

-No és ben bé això, el que fem. Però, és clar, et vas movent per la zona i vas coneixent la gent. Tenim casos que s'observen molt des del carrer. Però, el que no fem és sortir a veure els infants. Curiosament, una història que sempre comento, és que hi ha molta escolarització, tot i que també casos d'absentisme; però, en general tots els nens del barri estan recollits i no hi ha casos penjats; pel que fa a l'absentisme, en principi, procurem intervenir. Així que, no nego que hi hagi casos penjats, però pràcticament, estan tots controlats.

-Quan passeu el cas a l'E.A.I.A., continueu fent un E.F.O.?

-En el moment de traspassar-los-hi un cas, en principi ens demanen que haguem realitzat un E.F.O. i que aquest no hagi funcionat. En teoria, un cop traspassat, nosaltres no hauríem d'intervenir; però el problema es presenta quan, ja en mans de l'E.A.I.A., tot i existint una situació de risc i havent valorat que caldria fer un internament, pot donar-se el cas que, tenint l'informe, anul·lin l'expedient i s'acabi per no fer res. El cas continua estant aquí. Així que anem tapant forats de la manera que podem, però aquesta situació continua donant-se. Administrativament és una mica complicat perquè, tot i tenint el cas aquí, qui té la potestat és un altre. Anem fent, sobretot, intervencions de contenció, per tal que la situació no se'n vagi més enllà. La veritat és que hi ha casos molt difícils, com el tema dels gitanos, per exemple.

-A part dels casos de infància, quines altres funcions desenvolupes?

-Bé, tenim tot el tema de joventut, que consistiria, en principi, en realitzar intervencions individualitzades, cercar i seguir recursos. Tot el camp de la infància es mou en dos o tres escoles, així que tenim fàcilment la situació controlada; en canvi, el tema dels joves es troba molt més diversificat i hem de fer més contactes amb diferents institucions. Joves penjats en el Barri Antic, no n'hi ha en un nombre molt excessiu perquè tenim bastants recursos. Hi ha però, un sector de població, per exemple noies gitanes que han deixat l'escola als tretze, catorze anys, que realment és cert que estan penjades; i també nois, bàsicament gitanos, que també queden penjats. Intentem fer quelcom, però certament és difícil entrar dins el món gitano; hem aplicat algun recurs, però costa moltíssim.

-Fas alguna cosa a nivell comunitari?

-Sí, tenim repartit el treball, portem llars de jubilats... Jo, concretament, treballo molt en el sector de infància, i també porto associacions de veïns...Fa deu anys que els educadors havien de treballar en la comunitària, així que havia hagut molta feina en ella; avui en dia, ja funciona més o menys sola. Des d'una llar de jubilats o des d'una associació de veïns, van fent. Nosaltres ens limitem a passar per allí. Dins de les associacions de veïns tenim els casals infantils, l'estudi assistit... i anem fent seguiment d'això. Tenim repartida la zona; concretament, treballo amb l'A.P.A. del col·legi, on sempre hi ha molta feina

-Organitzeu cursos?

-Sí, s'organitzen algunes coses, però és més un treball de caire reivindicatiu enfocat a cercar un benestar pels nens. Allò del casal infantil, vam poder-ho aconseguir mitjançant aquest treball amb ells. Uns dels objectius que sortien al curs és que al Barri Antic no hi ha cap zona on hi hagi mobiliari urbà per a infants; és una reivindicació que nosaltres he fet directament als nostres caps però..., treballem en ajudar-los a fer i traspasar aquesta demanda, ja que el nivell de la gent de l'A.P.A. és bastant baix.

-Fas de dinamitzador?

-Sí, és això. Després, també tenim llibertat, dins de les atribucions, per muntar projectes de qualsevol tipus; ara estem treballant en el projecte de "Dutxa't a casa" que tracta de traspasar gent que s'està dutxant a l'escola i intentar que es dutxi a casa a través d'un treball molt intensiu en un treball per famílies. Agraeixo molt a aquesta casa la llibertat per crear. Un altre projecte que havíem dut a terme, tracta de gent que havia estat usuària nostra en infància bastant en risc, que s'ha anat reconvertint, a través d'un

treball de deu anys, i que ara està portant altres nois del barri per un projecte de futbol. Anem muntant projectes en la mesura que podem; tenim força llibertat, i si són propostes factibles sempre ens les aproven.

-I l'avaluació, has donat mai algun cas per finalitzat?

- Hi ha un tancament molt bèstia, en el que s'ha de tenir en compte que moltes de les intervencions són des de la voluntarietat de l'usuari, i que es dona quan tu situes els punts sobre les is i l'usuari deixa de venir. Llavors, com a professional pots optar per oblidar-te del cas o continuar insistint per a veure que passa; això depèn del professional, del moment i de moltes altres circumstàncies; es pot estar més o menys a sobre dels casos. Hi ha casos on, per exemple, t'arriba una família amb els nens desescolaritzats i no està introduïda a la comunitat, va progressant mínimament, i s'acaba introduint.

-I llavors ho tanqueu, o n'aneu fent el seguiment?

-En el moment en què ens arriben bones constants vitals, és a dir, que ens arriben bones informacions des de l'escola i l'esplai, rebem bones referències de tots aquells punts en què estem en contacte i també des del domicili observem que aquella família ja està estabilitzada, en principi, ho deixem. Els casos que tenim aquí són molt "heavy"; la població que està aquí és que viu al barri i això és per alguna circumstància especial; la família que des de la seva ètica vol prosperar, ja marxa del barri. Per prosperar deixen el Barri Antic i estan anant molt al carrer El Carme, al carrer Magdalena...El que passa és que aquella zona s'està complicant, s'està omplint de gent amb problemes. Els que viuen aquí al barri tenen molta problemàtica; els que hi han viscut tota la vida, mínimament van fent; si se'ls ha ajudat s'han anat estabilitzats i ara van fent.

En un barri on s'estava quedant molta gent de 3° edat, es va anar introduint gent que tenia molts pocs recursos, i trobava lloguers barats, però això és un tòpic, perquè avui en dia, els lloguers que estan pagant els usuaris en aquest barri, i les condicions que tenen, són horribles, estan pagant lloguers molt alts per cases molt, molt dolentes. Paguen una mitja de vint a trenta mil pessetes; el que passa que una casa de vint o trenta mil pessetes en un Balàfia o en un barri normal, tampoc les trobes; llavors es queden en aquesta franja i en uns nivells de vivenda molt baixos de condicions. Això fa que molta població es quedi en aquest parany. Per tant, és on estarien els lloguers més barats de Lleida on accedeix la gent que menys pot i tota aquella població que va pul·lulant, on s'enganxa és al barri antic, per exemple, tot el tema de immigrants fa cap al barri antic.

-I toxicomanies també?

-De toxicomanies és el centre de distribució, que no vol dir que tots els que passen pel barri antic, visquin al barri antic; curiosament és un dels barris que menys problemàtica tenim, a nivell de toxicomanies.

-Però la prostitució també està en aquest barri? I a nivell de infància deuen intervenir en aquests casos?

-Si; si ens arriba des de una escola un cas de una mare prostituta, evidentment que intervenim però si les "constants vitals" funcionen i la família, o la persona, mínimament es busca la vida mitjançant mercats, mitjançant drogues, mitjançant la prostitució, aquí no entrem, si les "constants vitals" funcionen; en el moment que alguna d'aquestes "constants" s'espatlla, llavors intervenim.

-Tu creus que la Paeria té una línia pedagògica, o una manera d'actuar establerta?

-És molt difícil, cada zona té unes característiques molt diferents.

-Quines característiques té aquesta zona?

-Les característiques no són a nivell de persones, sinó a tipus de feina. Aquí, per exemple, el tema comunitari no dona excessiva feina i està bastant concentrat, a diferència d'un Balafia, que és la dispersió i hi ha moltíssima comunitària; aquí hi ha comunitària però està mínimament funcionant, tenim llocs de comunitària que donen bastanta feina. Llavors ens centrem moltíssim en la població, en el treball individualitzat. Altres zones, per necessitat de guió, treballen molt la comunitària, i l'atenció primària, és això, apagar el foc, i ja està. Llavors com a línia de treball, un mínim si que hi és, dels circuits de intervenció, estan mínimament estructurats i clarificats, però també depèn molt de cada professional; jo, aquí vaig entrar amb el càrrec de treballar en infància i això estic fent, i quan jo vaig entrar es va ampliar a un educador més que aquí només n'hi havia dos per tant, (no perquè sigui jo però) el fet d'ampliar i de dedicar un professional a la infància, quelcom vol dir, i vol dir que estàs arribant a tot un sector de infància que abans no s'arribava.

-Però a tu, quan vas arribar, et van explicar un mica el pla de treball que tenies que seguir, o no?

-No, jo el treball de infància l'he anat organitzant a la meua manera

-Llavors, l'estructura com és, tu a qui tens per sobre teu?

-Jo tinc la cap de zona.

-I la cap de zona en què us influencia a vosaltres a l'hora de la infància?

-En principi som autònoms, tant en la individualitzada com en la comunitària som bastant autònoms a pesar de que en la comunitària hi ha moltes connotacions polítiques. Llavors en la individualitzada, en el tractament de casos tenim llibertat absoluta; nosaltres anem fent, anem treballant, etc. La cap de zona, una mica, es la que aglutina totes les informacions que traspassen des de l'ajuntament, i alhora serveix perquè el professional vagi a la cap de zona a buscar una orientació, etc.; una mica la seva funció seria aquesta. No es pot parlar de un control o així.

-I a qui més teniu? Sobre la cap de zona qui hi ha?

-Sobre la cap de zona hi ha la cap d'unitat tècnica

-I la cap d'unitat tècnica és una per totes les caps de zones?

-Sí, és la "cap de les caps de zones", és la que va traspasant directrius, informacions, a nivell general, és la que centralitza i alhora dinamitza les zones, cerca les necessitats que hi puguin haver; el tema de la informatització parteix de la unitat tècnica, per exemple, a l'igual que això que es vol fer del tractament; les directrius a nivell general, parteixen des d'aquí. Pel que fa a les directrius més específiques, la d'infància, per exemple, ve donada per l'àrea d'infància de forma bastant directa; és el cap d'infància qui se asseu amb els educadors i va transmetent línies, plantejaments... Tot el model E.F.O. ve directament des d'infància, fins i tot traspassen, en principi, directament als educadors. També des de qualsevol

altra àrea, des de toxicomania, per exemple, venen canalitzades directament o de vegades, des de la unitat tècnica. Aquest és el funcionament.

-I tu com vius la teva figura professional?

-Jo, una cosa que m'agrada molt d'aquesta casa i que no em cansaré de repetir, potser perquè les experiències que he tingut a altres llocs han estat molt més traumatitzants, és la llibertat que he tingut per treballar; he treballat en altres llocs on no he gaudit mai d'aquesta llibertat i és una cosa que agraeixo moltíssim. A nivell professional, com qualsevol altre, penso que és el propi professional el que es fa valer. Jo, potser per la meua trajectòria o la meua experiència, no em sento discriminat; se que hi ha el debat dels assistents socials i educadors, però jo no ho visc així. Vaig fent la meua feina i m'hi sento molt content. En aquests debats, ni hi entro. Penso que el talant professional se'l fa cada un; no és allò de dir: els assistents socials "matxaquen" els educadors. Si un educador fa la seva feina, i la fa el millor que pot i ho demostra, és aquest qui s'emporta el seu talent i la seva credibilitat davant dels altres. Hi ha els tòpics que els educadors tenim excessiva llibertat i per tant ens podem, de vegades, escapar; és cert, que un assistent social està molt limitada a la permanència, mentre que nosaltres no en tenim i podem quedar a qualsevol hora i dia. També hi ha el tema de la comunitària; així com la qüestió de la pensió primària està molt informatitzada i molt controlada (et controlen totes les entrevistes que fas, la periodicitat amb què veus a les famílies...), en la comunitària és tota una feina que no es veu reflectida enlloc i moltes vegades els educadors ho reivindicuem. Si a mi em truquen des d'una llar perquè se'ls a trencat un vidre, he de córrer per fer els papers per aquell vidre i he de passar per sobre de tot, i això no es veu reflectit enlloc. O tot el què és dinamitzar o intentar inculcar, que són feines a molt llarg plac, que tampoc no surten enlloc. Hi ha tots aquests tòpics però, jo personalment no ho visc. He pogut

muntar un casal o un esplai en un barri antic i m'han donat la llibertat de poder-lo tirar endavant. En altres administracions ho tenen molt controlat.

-Per què et vas fer educador i quin és el teu recorregut?

(...)

-Quina és la dificultat que et trobes ara, com educador a la Paeria?

-La queixa vindria per tenir els límits més clars, a nivell de treball. Igual que insisteixo en què la llibertat és molt positiva, aquesta mateixa fa que el treball sigui molt dispers. No hi ha una limitació que t'indiqui que has de dedicar mitja setmana a una cosa i mitja a l'altra. Això comporta que en un mateix matí canviïs de tipus de feina varies vegades; potser estàs fent un informe i t'arriba la Guardia Urbana per fer un informe, després un usuari que s'ha despenjat i vas fent moltes coses. Ho podríem regularitzar, si volguéssim, posant una permanència, i de vegades se'ns ha dit. Això et genera, de vegades, un estrès, un no saber on estàs; per una banda potser seria bo canviar-ho, però, per l'altra també tens la suficient llibertat per poder decidir d'anar a veure un nen, a atendre un recurs... És el peix que es mossega la cua. A diferència dels assistents socials que segueixen un mètode, tenen els dies pactats...

-Què fas en un dia normal?

-Mínimament, abans de començar el dia, et centres; si hi ha algun cas que s'ha de resoldre urgentment, et dediques a allò. Em vaig marcant una sèrie d'entrevistes, cites... L'agenda d'entrevistes va funcionant (en un dia puc tenir dos o tres entrevistes). Llavors, si hi ha alguna urgència, una nota des del casal o una trucada des de l'escola, intento respondre el mateix dia; quan, en aquest aspecte, ja tinc el dia mig muntat (ja dies, però, que t'els

passes dedicant-te quasi exclusivament a aquestes urgències i entre mig, vas fent allò que tenies marcat) i tinc una mica de temps, intento centrar-me en els casos per fer els diagnòstics, els plans de treball, les tasques administratives, els informes... És molt variat.

-Què treballeu al matí?

-Sí, fem matí i dos tardes; de tota manera això és variable. Si tens feina, potser treballes tres o quatre tardes; jo quan vaig muntar el casal, vaig treballar totes les tardes del mes de gener.

-Us coordineu, entre els educadors?

-Entre els educadors de zona sí; hi ha molt contacte per supervisar casos...; curiosament cadascun de nosaltres té la mà trencada en unes determinades coses més que en altres; així que anem als companys per consultar-los hi temes i demanar-los opinió. Fem bastanta pinya.

-Feu alguna reunió setmanal establerta?

-D'educadors solament, no. Hi ha la reunió de zona, els dijous.

-I en aquestes reunions, on es troben els assistents socials, el caps de zona...es fa una supervisió a nivell tècnic?

-No, hi ha de tot; des d'informacions a casos... Això dels casos es treballa molt a nivell individual, poques vegades a nivell d'equip.

-I nivell d'educadors de l'Ajuntament, feu coses conjuntes a part del curs que acabem de fer?

-Ara fa temps que no perquè la plantilla ha variat molt darrerament, però n'havíem fet. Tenim llibertat per fer-ne però tampoc hi ha, com temps enrera, gent que havia treballat conjuntament. Ara hi ha equips on hi ha gent que no han treballat conjuntament amb d'altres; hi ha molt bon ambient i quan convé parlar quelcom es parla. Però ara fa molt de temps que no ens asseiem i parlem, es fan supervisions una mica a la broma de les queixes...; en el curs Déu ni do el que ha anat sortint.

-Feu supervisió de casos o els porteu individualment?

-Els comentem amb els educadors, amb qui sol haver-hi bastant traspàs. Que ens fiquin un supervisor, és una de les demandes que em realitzat i sembla que va endavant. Suposo que els col·locaran a nivell de zones. Sobretot amb els educadors i amb els assistents de zona es fan una mica dos grupets; tot i que amb els assistents socials hi ha molt bon entendre, almenys en aquesta zona. Hi ha molt bon ambient, i això també és una de les coses que és d'agrair. Si hi hagués un equip que es tirés els plats pel cap, no sé si ho podria suportar.

-I tu treballes amb diversos assistents socials, oi?

-Si.

-I amb totes treballes igual o depèn?

-En principi jo treballo amb tres i treballo igual, encara que amb algun t'entenguis millor que amb algun altre, però això és inevitable.

-I la relació assistent social - educador depèn del "rol" professional?

-No, almenys amb mi, se que amb altres hi ha més reticències, però amb mi personalment no. Però fa molt, i t'ho he de dir, em consta que depèn de l'educador, com és i quin "rotllo" et porta, jo tinc "bon rotllo", almenys de la meva visió.

4.- EDUCADOR NÚMERO CUATRO

- Una mica, des de on tu recordis, explica'm l'evolució de la figura del educador de la Paeria.

- Jo el que et puc explicar una mica és la carrera professional meva.

- D'acord.

(...)

- Equip d'educadors de carrer?

- No, educadors especialitzats. Havia hagut sinó recordo malament, una definició exemple del que era educador de centre i educador de carrer, teòricament hi havia dos educadors de centre i un educador de carrer, però no funcionàvem així, no hi havia un educador sinó que intentàvem que es fessin activitats al carrer i activitats al centre i ens anàvem tornant.

- (...).

- Això ja m'ho explicarà ell.

(...)

A part a cada centre de serveis socials, hi havia un animador cívic o socio-cultural..., els han anat canviant el nom, l'animador era el que es responsabilitzava de la relació amb les institucions i grups que hi havia en aquella zona, grups de dones, A.P.A, coses d'aquestes, era més la feina de l'animador socio-cultural. I la feina amb canalla i atenció

individualitzada era una altra completament diferent i estava ubicada físicament en altre lloc.

Això va canviar, de cop van dissoldre els centres oberts, es van tancar els centres oberts i ens van repartir als educadors en totes les zones, perquè només hi havia educadors a zones, perquè només hi havia dos centres oberts, només hi havia d'educadors al centre del casc antic i al centre obert de la Mariola, llavors es van trencar els equips i ens van incorporar com a educadors a les diferents zones, dos educadors per zona.

- Dos educadors per zona i l'animador?

- Perdó, no, no va així, en algunes zones van quedar dos educadors i en altres van enviar un educador, perquè llavors a mi em van (...)

- (...)

- Sí, ja et donaré les dades, llavors, això, a jo em van enviar d'educador a la zona...., clar, això va ser un canvi molt important perquè teníem que començar a treballar conjuntament amb altres professionals, amb assistents socials i no ho havíem fet, sí que ho havíem fet, però aquesta relació tant intensa i formar part del mateix equip, no s'havia fet abans, bé ens vam integrar bé, llavors jo em dedicava a atendre conjuntament amb l'assistent social lo que em toques, casos d'infància, (...) fent la feina que tenia abans, d'animació cultural, grups de dones, llars de jubilats... encara que també portava algun grup, però ell no feia res d'individualitzada, l'animador no feia res d'individualitzada, l'animador no feia res d'individualitzada, l'educador feia de tot que tenia a veure amb atenció amb famílies i amb atenció individualitzades.

Un bon dia van dir: "Això s'ha acabat" , tots heu de fer de tot, llavors tots vam tenir que fer de tot.

- I es va arribar a transformar com a lloc de treball?

- Com vols dir que es va transformar el lloc de treball?

- Els dos educadors, tots érem educadors i això va ser una mica fort, a veure, (...) suposo que quan es va tenir que enfrontar a la primera entrevista individual i intervenir amb famílies, amb grups,...doncs també va ser fort, nosaltres reclamàvem que se'ns donés la formació necessària per poder fer això, el que passa és que ha arribat molt tard.

- Quant temps fa que vas fer la transformació, tres anys feia, no?

- (...)

- Però en aquesta nova modalitat, no, o sigui que els que sou fixes és perquè vas entrar com educador especialitzat o animador, però des de que s'ha creat aquesta nova figura d'educador, no hi ha hagut oposicions?

- No ho se, això s'hauria de preguntar, jo se com vaig entrar jo. Hi havia una plaça i em vaig presentar i mira, llavors no sabia la gent molt bé el que era, les condicions per entrar a les classes quan jo érem educador, quan jo vaig entrar és que devies ser o diplomad o llicenciat en algun tipus d'estudis que tinguessin que veure amb l'educació, per tant podies ser mestre o pedagog o psicòleg o sigui que un assistent social, no podia presentar-se com educador, després això va canviar i ara suposo que tornarà a canviar perquè hi ha la carrera, però en aquell moment era això, per això tots els educadors que hem entrat teníem aquesta titulació, la majoria, o érem mestres o mestres i psicòlegs, o altres només psicòleg,...

- (...)

- Fem la part del teu recorregut? Tu vas entrar a la Paeria, per substituir un educador que marxava?

- (...)

- I que et va animar a presentar-te a una oposició d'educador social? o sigui tu vas fer magisteri...

- Jo des de magisteri, ja em cridava d'alguna manera el camp social i jo vaig fer les pràctiques, ara no se com està, a segon i a tercer vaig fer les pràctiques a (...) per tant d'alguna manera ja em cridava. També estava amb una sèrie d'amics que d'alguna manera van tenir una mica de relació amb això, tenia molta relació amb un grup de nois que havíem fet un esplai, fèiem esplais en unes condicions infrahumanes perquè, on pel matí es venien les gallines, nosaltres per la tarda fèiem esplai, llavors vaig entrar en contacte amb el tema de lo social, això per un costat i per l'altre costat, perquè va sortir aquesta plaça a l'ajuntament, jo em vaig assabentar i em vaig presentar i la vaig treure, no amb la confiança de que segur que la treure, sinó que mira, em presento....

- Que acabaves de acabar la carrera o vas tenir altres experiències professionals anteriors?

- No, no havia tingut altres experiències.

- O sigui que sempre has treballat d'educador?

- Sí, sí.

- I formació d'educació social, has anat fent cursos i coses d'aquestes o no?

(...)

- Sí, sí clar, cursos, seminaris etc., coses d'aquestes.

- Sí, això sí.

- Com definiries un bon competent professional? o sigui un educador social, per ser un bon educador social, que diries que hauria de tenir: formació, característiques personals...

- Una mica de tot, la formació és imprescindible perquè sinó actues per actuar, jo soc dels que penso que dintre del camp social, si actues i no saps el que fas, millor que no facis res, perquè igual que pots ajudar a una persona a que solucioni els seus problemes, també pots fer molt mal, la primera premissa és no actuar perquè sí, clar per això fa falta una formació i jo l'he tingut que agafar amb el temps, si que tinc la formació de magisteri, però no tocàvem el que després vaig fer, poquet a poquet m'he anat formant i agafant experiència de la feina. Però també penso que és molt important la qualitat de la persona en tot el que és el camp social, tenim un treball en el qual no tenim moltes eines de treball, l'eina fonamental som nosaltres i és el que nosaltres diem i el que nosaltres expressem, la ferramenta de treball és lo que dius i com lo dius, llavors perquè això arribi a la persona que t'escolta, has de tenir certs elements d'empatia amb aquella persona, que no tothom té, hi ha gent que pel seu caràcter... Home els caràcters es poden modificar, es necessiten certes característiques, em sembla a mi, igual que necessites certes característiques per fer de xurrer, o per no posar-te nerviós en un embotellament, em sembla, eh!

- Quines característiques serien aquestes?, per exemple, has definit la relació d'ajuda com surt als manuals, és veritat.

- No ho se, primer has de tenir certa consciència social, de que hi han situacions que les persones les tenen i no les tenen perquè volen, no les tenen perquè sí i després, característiques que et permetin comunicar en això. Quan un treballa amb una persona s'ha d'estar en un corrent, en un corrent d'entesa, ha de sortir aquesta xispa. Es sap que de vegades amb persones ets incapaç de connectar, però si no connectes amb ningú fes una altra cosa, és que no se com explicar-ho, és difícil.

- No, no ja està ben explicat. A nivell de reconeixement social de la professió, com la veus tu, tant per part de la societat amb abstracte, com de polítics, companys de feina, a nivell familiar, ... com el veus tu actualment?

- Jo penso que ha millorat el reconeixement social. Abans, suposo que es contractaven educadors, sense saber que punyeta havien de fer els educadors i això no se li deia, quan una persona entra a treballar en un lloc, se li ha de dir que s'espera que faci perquè el camp de l'educació social és molt ampli, llavors se li ha de dir: "volem un educador perquè faci això", llavors tu veuràs si això t'escau dintre de la teva professió o no, o intentaràs transformar la demanda o el que sigui, però al menys hi ha d'haver un encàrrec de lo que has de fer, llavors sembla que al departament de serveis socials li ha costat molt definir l'encàrrec que s'ha de donar als educadors, llavors els que han estat dirigint el departament, no sabien exactament, tenien educadors perquè ho demanava la llei però de tant en quant "és que no se exactament que és lo que feu vosaltres", llavors això quan t'ho pregunta una persona del carrer "I els educadors, que és això, que feu?" doncs ho entens, ho trobes normal, però quan t'ho pregunta un responsable del departament, dol una mica més. Per tant, hem estat molt poc

considerats, però molt poc considerats per això, perquè els mateixos que et manen no tenen gens clar que feies tu allí, lo qual vol dir que t'estaven qüestionant contínuament la teva feina, perquè si jo et dic "A veure, tu que fas?"...

L'assistent social, sempre ha tingut una part de gestió de recursos, llavors la gent accedeix a l'assistent social perquè sap que han de accedir a uns recursos, llavors segons com s'empraran aquests recursos es farà una feina educativa o no. Si es fa bé serà una feina educativa que porta l'assistent, però nosaltres, potser ara hi ha més recursos. Preo jo quan vaig començar nosaltres no hi gestionàvem recursos, nosaltres anàvem a "pelo", anàvem a la persona i sí hi havia una dificultat havíem d'alguna manera establir una relació amb ella i el cert és que amb el temps ens vam donar compte que això en lloc d'una dificultat era una avantatge. Ara això ja és diferent perquè com formen part d'un sol equip la gent ja distingeix entre educador i assistent social tots treballem allí, la gent de fora no distingeix, aquest és l'educador, aquest és l'assistent social, van "a ver a la assistenta", no hi ha aquesta distinció, però nosaltres sí que fem aquesta distinció i depèn de quina intervenció o la fa l'assistent o la fem nosaltres. Però quan érem equips totalment diferents, que hi havia l'equip del casc antic, la relació que es feia amb nosaltres era una relació més d'ajuda que la que es feia amb l'assistent social, o sigui a nosaltres que podia venir el pare i dir-te que havia comprat això l'altre perquè el seu fill estigués bé o pensant-ho, tu li podies dir: "doncs home, se li ha de comprar el que necessita, i estar més per ell" o el que sigui, això a l'assistent social no s'ho podia dir perquè a l'assistent era una mica allò de "Oh! que ve l'assistent social, amagueu el vídeo", a nosaltres, se'ns podia dir tot perquè nosaltres no gestionàvem, no teníem a veure amb la gestió del recurs, ni s'ho donaríem, ni els hi prendríem res, en aquest aspecte érem un element neutre i això es va convertir en una avantatge.

- Potser és lo que caracteritzava la figura del educador de carrer?

- Sí, per això de vegades als companys actuals sempre els dèiem, jo no vull gestionar recursos i ells et deien: "perquè, si així pots forçar la família i no se que", però llavors, d'alguna manera la gent del barri et pot veure com un gestor de recursos i com una persona que...

- Que controla més que ajuda, potser?

- Exacte, que hi ha un control, encara que és inevitable això perquè tampoc la gent fa la distinció entre un assistent i un educador...

- Això t'anava a dir , el fet d'integrar-vos en barris, això...

- S'acabo

- Ho ha trencat una mica, no?

- Ha portat moltes avantatges, però també té els seus inconvenients. L'avantatge és que hi ha el treball comú, abans allò era... perquè un deia blanc i l'altre deia negre... si coincidies bé i si no, què?, podies donar missatges completament contradictoris...Ara això no es dona però s'ha perdut lo altre.

- Potser, tu creus que fa falta una figura educativa que no estigués tan ubicada en una institució? Que estigués més com el surgiment de l'educador de carrer, que va sorgir més amb aquesta idea, de què la gent els veges més com una figura...?

- Lo que passa és que ser educador de carrer és molt complicat, és molt difícil, no ho se...saps el que passa, per altra banda a mi em sembla que si

fem una feina educativa que es tradueix amb un acompanyament que de vegades tendeix a fer un educador de carrer, que fa un acompanyament sense poder canviar res, no val la pena fer-la, això és quan es van plantejar els centres oberts. A mi de què em serveix tenir molta bona relació, no se si això és contradictori amb lo que he dit abans, coses que penso no?, tenir molt bona relació amb un xaval i conèixer-lo quan té sis anys o quan té set o vuit o quan deu quan comenci a venir aquí i després anar a veure'l a la presó i que me'l trobi pel carrer i em saludi i tingui molt bon rotllo, de què em serveix si no he canviat res.

- Canvis educatius...?

- Si no aconseguixo canviar res, llavors els educadors de carrer d'alguna manera tenen l'oportunitat d'establir una bona relació, però per altra banda, no se fins a quin punt... poden introduir cap canvi, al pensar que per la intervenció d'una persona en un grupet de xavals del carrer, la influència d'aquella persona, aquell nen introduiria canvis dintre de la seva vida em sembla bastant utòpic, si no es fa una intervenció familiar...no hi crec gaire, jo ho veig així. De vegades se'ns diu: "és que heu d'anar al carrer,... això de vegades se'ns diu: "és que feu poc carrer", però a veure, si jo tinc un grup de xavals al carrer i muntem activitats al carrer, serà per conèixer-los, perquè la intervenció després ha de ser una intervenció familiar perquè és "tonto" pensar, que estiguin amb mi al carrer durant una hora i canviar alguna cosa de la seva vida. L'únic que fa és obrir les portes amb ell i que hagi bona relació, però que jo perquè estigui una hora introduiré canvis a la seva forma de valorar la vida, això és impossible, introduiré canvis si soc capaç de veure una mica el sistema familiar i he de tocar el crió però el que té el poder és la família, la feina a fer és amb la família, jo crec més en l'educació familiar.

Clar, és que diuen, és que no se que ha passat, és que els educadors no us assabenteu que heu d'anar a controlar al carrer, doncs no. A veure hi ha un grup al carrer que tenen dificultats, "que feu, com esteu, muntem una activitat?", val, i que? et vindran a l'activitat, però no canviaràs la sortida, a no ser, que agafes un crio i el portes a un grup de pressió que el modifica la seva manera de moure's, que aprengui noves formes de relacionar-se, llavors l'has de treure del grup on està i portar-lo a un grup normalitzat, a fer alguna activitat que li agradi: al club de futbol o de gimnasta o lo que sigui, però sinó, amb un grup que ja té dificultats i que és marginal i fer activitats amb els mateixos, des de el meu punt de vista no serveix de res.

- Sí, sí, actuar a través del grup de pressió, és veritat, sí i sobre tot l'educació familiar...

- No, perquè és el que dèiem al començament dels centres oberts, els centres oberts com que estaven situats a un lloc (casc antic) bastant marginal, que hi havia molt "marro", el grup que teníem era un grup de gent amb dificultats, la gent que era més normalitzada, no hi anava i si anava malament perquè podia agafar el grup que pressionava i no era precisament un grup normalitzat, fa falta uns normalitzant i introduir-lo poc a poc de persones que tenen dificultats, però el que marquen la norma és el grup normalitzat i no al revés.

- Quan tu fas una intervenció amb infància, a que et sembla que esteu donant resposta? A quina necessitat social, o ...

- Normalment quan s'intervé en infància és perquè hi ha algun tipus de desatenció o de maltractament, altra cosa és que hagi una intervenció a nivell comunitari, però quan és a nivell individual s'intervé amb famílies amb dificultats, ja sigui per manca d'atenció o normalment és per problemes

del entorn, de manca d'atenció dels pares dels nens, no per un maltractament físic clar, maltractament psicològic. També intervenim amb situacions on els nens han manifestat algun tipus de dificultat a l'escola, llavors intervenim a partir això, però normalment, el problema és el mateix, sigui on sigui on es detecta un problema, normalment és això, poca capacitat dels pares per atendre al nen.

- A tu un cas d'infància, per on t'arriba, per quines vies et pot arribar?

- M'arriba per la permanència, a veure per la permanència dels educadors i assistents social excepte dels casos nous que són els dos, hi ha infants que els pot fer directament per permanència o derivats per l'assistent social. Per l'escola que et truquen que tenen una dificultat amb un crio o el que sigui, té absentisme per lo que sigui, també pot arribar ... Aquestes tres són les més corrents o si veiem al nen pel carrer nosaltres, però això no sol passar.

- Quan fas intervenció amb infància, la fas sol, la fas amb l'assistent social... depèn dels casos?

- Depèn dels casos, quan hi ha una problemàtica familiar, perquè clar, en una intervenció amb infància no intervens amb el nen, clar que intervens amb el nen, però la intervenció s'ha de centrar amb la família llavors, quan hi ha una intervenció amb la família el que es fa és amb l'assistent social i amb l'educador, doncs estudien el cas i mirem lo que s'ha de fer, si la problemàtica que presenta aquesta família fonamental, és la poca capacitat que té per atendre als infants, pel cas, normalment la porto jo, si la problemàtica que genera aquesta poca atenció són dificultats econòmiques o per algun altre tipus de dificultat, llavors és l'assistent social la que portaria el cas i l'altre professional seria el de recolzament. Els casos en què la

dificultat sigui, els problemes que tenen els pares per atendre als infants, és l'educador i l'assistent farà de recolzament, per exemple en el tema de tramitar una ajuda, perquè jo no analitzo situacions de pobresa, això ho fan les assistents socials, la meva feina és altra. Depèn de quina sigui la tipologia hi serà un el responsable o un altre, llavors l'altre professional estarà de recolzament en els temes que són propis d'ell. Després imaginem que sigui l'assistent social.....

- concretament els fills o que es consideri que és la seva problemàtica més important, doncs l'assistent social mobilitzarà els recursos que facin falta i jo m'encarregaré de fer coordinació pel esport, de mirar com van els nens, de donar recursos als nens etc.

- Quins són els objectius que normalment et plantejes, quan decideixes intervenir o fer una intervenció amb infància o família, quins són els objectius que et sols plantejar, tant amb els pares com amb els nens?

- Depèn molt de la problemàtica que se't presenta. A veure, moltes vegades hi ha una problemàtica d'absentisme, que l'objectiu que et plantejes és que els pares d'una manera siguin capaços de valorar l'escola, i que portin als nens a l'escola, aquest és l'objectiu final. També tenim problemes d'absentisme en nens grans, llavors no és tant el problema dels pares sinó és més pel tema de la canalla, treballar amb la canalla, ja sigui perquè valorin la necessitat de l'escola, si això és impossible, doncs no "matxacar-los" per aquest tema i anem a treure que es pot fer fora de l'escola, si no hi ha manera de què vagi a l'escola, l'any que ve que farà, si farà un curs al C.I.J.C.A. o anirà a l'escola taller o un altre recurs que d'alguna manera el pugui ajudar. Això a nivell d'absentisme i a nivell de temps lliure el mateix, hi ha nens que estan vivint en una situació de marginació i que penses que s'ha de fer intervenció a nivell de temps lliure

que els pot portar a que s'integrin, els pot ajudar a la integració, llavors és qüestió de buscar quina activitat li pot anar bé a aquest crió, l'objectiu llavors seria que el nen pogués participar en una activitat que el pogués integrar, a un grup o una activitat esportiva.

I després també un altre gran bloc és tots els problemes de relació entre pares i canalla i problemes ja sigui de relació, o pares que són molt poc afectius, tot això, tota la història familiar, llavors es treballa normalment amb els pares, es proposa als pares que facin coses amb els nens, no se... això és el que vols, que la relació entre els pares i els nens millori.

- Quines estratègies sols utilitzar per aconseguir aquests objectius, és a dir, tu amb aquest barri, quins recursos tens, utilitzes, quines activitats fas, quines intervencions fas tu directament, quines no...? Que és lo que fas per aconseguir els objectius?

- El primer recurs que tenim aquí som nosaltres i és l'entrevista amb la gent, això es lo que primer s'utilitza.

- L'entrevista aquí?

- Aquí i a casa, totes dos, de vegades és aquí, de vegades és la visita a domicili. Jo no soc molt partidari de les visites a domicili, prefereixo que la gent vingui aquí, tot plegat hi ha de vegades que és necessari i es fan visites a domicili, ho faig però intento que no siguin visites de control perquè no vull que la gent pensi que els controlo, sinó que em moc per ajudar-les, si jo vaig a un domicili, no és per veure com està la cas o veure com estan els nens, perquè per això no cal anar per saber-ho, sinó perquè se'ls ha d'explicar una cosa o perquè lo que sigui m'interessa estar a l'ambient del domicili, però no per controlar com està la situació.

L'entrevista la treballo amb les famílies, després una altre recurs són les entrevistes de coordinació amb els altres professionals.

- Amb quins professionals et coordines normalment?

- Amb les escoles, amb l'E.A.P. també, de vegades amb pediatres, amb les aules taller,... tota aquesta gent que es mou, que està dintre d'aquesta zona. Com a recursos que tenim, en recursos en temps lliure que nosaltres mateixos muntem són les activitats aquí al casal o altres recursos en temps lliure, potser el Calidoscopi, potser alguna activitat que pugui muntar una parròquia, activitats esportives que es facin dintre de la ciutat, el club de futbol i no se, a nivell formatiu C.I.J.C.A. que és un bon recurs i quan no tenim els recursos adequats, ho busquem, si està a la zona bé i sinó fora.

- Penses que estem ben sortits en aquesta zona, de recursos?

- Home, per les franges d'edats, per infantils, sí hi han recursos, el problema és quan arribem als joves, a partir de tretze o catorze cap a munt és més complicat, a no ser que sigui alguna activitat esportiva, llavors, no hi ha recursos per aquesta edat i no hi ha recursos per aquesta edat perquè fins a setze anys ho podríem muntar al casal, però també ens hem trobat que ens és difícil rebutjar aquesta edat, per exemple l'activitat que teníem planejada a partir dels tretze fins als setze anys, la primera vegada va funcionar, però el segona ja no, ens costa. Al Calidoscopi per exemple és un recurs poc accessible per la gent que té dificultats.

- Sí, i si que munta de tant en tant coses, però munten coses que no són prou significatives per la gent d'aquí, que per altres és estupend, per exemple fan un curs d'Internet, segons a qui l'encanta, però segons a qui

doncs no, o un curs de tècniques de circ, doncs sí per una gent potser sí, però per la gent que té dificultats costa fer-les enganxar en això.

- I amb els pares, quins recursos utilitzeu?

- Amb els pares?

- Sí, a part de l'entrevista?

- Tenim el projecte d'acció preventiva que és un projecte d'informació per a pares, que es va dur a terme a Magí Morera, i ara s'està duent a Santa Maria de Gardeny, doncs aquest projecte combina lo que serien xerrades d'informació que no són xerrades, són tertúlies, les mares, normalment són mares, poden discutir els problemes que tenen amb els infants, ja sigui amb nosaltres o ja sigui amb un professional també de fora a nivell grupal. I també es fa una acció individualitzada amb les diferents mares, aquest és un recurs per d'alguna manera derivar aquesta mare allà, hi ha matern infantil... però més que res és entrevista, seguiment... Això és lo que més s'utilitza.

- Llavors, tu com veus a la família, aquí, al nen també aquí o hi ha un altre espai en el qual intervens directament amb el nen?

- A la família aquí, al nen també el puc veure aquí, però també tinc la possibilitat de veure'l a les activitats que muntem nosaltres. A mi lo que em va molt bé, sobre tot amb nens més petits, la tècnica que utilitzo és el dibuix, a través del dibuix, més que res per recollir informació.

- Quin tipus de relació intentes establir amb els pares i amb els nens? Una mica lo has explicat, no?, que no et vegin com algú que controla...

- Sí, perquè els pares t'han de veure com una persona que els pot ajudar sinó no, si senzillament vas a controlar la situació perquè hi ha un absentisme o no se que, no penso jo que es produeixi cap canvi, intervindràs fent una cosa però o és molt greu la situació i llavors fas una derivació i intervé l'E.A.I.A. i si no és molt greu ha de ser una intervenció d'ajuda perquè sinó que te'n traus de posar-te en pla sergent si ells no volen o veuen aquesta necessitat doncs la mala relació continuarà, l'absentisme continuarà i ningú no intervindrà, si perquè un nen sigui absentista o perquè un nen rebi algun tipus de maltractament psicològic o inclòs físic, sinó és greu o que estigui d'alguna manera abandonat, no intervindrà ningú més, l'E.A.I.A. intervé quan la cosa és molt greu. Que és lo que passa que sol intervé quan la situació és molt greu, llavors nosaltres sabem que si la situació no és molt greu es quedarà aquí a la base, inclòs en situacions molt greus s'ha quedat aquí a la base i no els podràs derivar, per això t'interessa que hagi una bona relació amb la família i pensar en fer una intervenció, intentar ser una ajuda, intentar que els pares vegin que hi ha una necessitat, que tenen una dificultat i que se'n poden sortir i que poden aplicar altres tècniques i estar amb els seus fills...

- Tu com avalues les teves intervencions amb infància?, o sigui, la fas de forma sistemàtica o és més durant el seguiment avaluant, t'ho plantejes com una cosa més activa?

- Bé, amb l'E.F.O. i amb gent que no és objectiva és més fàcil fer una avaluació, quan és objectiva és més difícil d'avaluar, lo que jo faig normalment és que quan fa un temps que he fet l'E.F.O. em paro i els vaig agafant tots i vaig mirant si s'han complit els objectius, però això també es fa amb els expedients encara que no hagi E.F.O. , encara que no tinguis un document on hi ha una sèrie d'objectius i moltes vegades ho fiques per escrit en el mateix expedient, doncs hem d'intentar anar cap aquí, o anar cap allà,

al cap d'un temps recaptas les observacions i vas reflexionant si això s'ha aconseguit o no.

- I això ho fas sol o amb l'assistent social...?

- El cert és que això és lo que menys regalat està de tot, l'avaluació. Avalues tu, una mica quan veus que fa temps que estàs intervenint amb una família i vols veure com va i per veure cap a on anar i si això no funciona, doncs potser ho hauríem de plantejar d'una altra manera. Em sembla que s'avaluen més quan les coses no funcionen que quan funcionen, és quan l'assistent social, l'educador social o la treballadora familiar diu "que això no va", "que no ens sortim", a veure com ens ho plantegem.

- I l'avaluació inicial, a quines fonts d'informació acudeixes, o sigui quan reps un cas més o menys per avaluar-lo, si tu no el coneixes que fas?

- Normalment, el que es fa és anar a l'escola i recaptar informació de l'escola, a part si no és un cas nou i hi ha un expedient on hi ha molta informació del professional que l'ha portat abans, l'assistent social que ha portat la família, i que ara et demana una intervenció per un problema específic, d'aquí treus molta informació. També hi ha les entrevistes amb el crio, l'escola, si el crio participa en algun tipus d'esplai, si el crio està allí hi vas. A l'E.A.P. si ha anat a l'E.A.P., al C.A.P.I.P. si l'han vist al C.A.P.I.P...

- L'E.F.O. com el definiries, que és per tu l'E.F.O.?

- Que és per mi l'E.F.O.?

- Sí, que és l'E.F.O.?

- Un projecte d'intervenció.

- Quan tu decideixes fer una intervenció amb infància ho fas sempre a través de l'E.F.O.?

- A veure, això és el que s'hauria de fer, però no es fa sempre, suposo que acabarem fent-ho sempre, sempre que hagi una intervenció, clar és que intervenció amb infància, agafar un crió i agafar informació d'una activitat de temps lliure és una intervenció amb infància i per això no cal l'E.F.O., fem un E.F.O. quan fem una intervenció familiar que s'ha de modificar alguna cosa, aquí res, intervencions amb infància fem cada dia moltes, quan hi ha una intervenció familiar, que ha de ser una intervenció important, llavors es fa l'E.F.O., és quan et marques uns objectius que vols aconseguir, quan ja hi són.

- Quan són coses puntuals, des de unes colònies o un assessorament o així no feu E.F.O.?

- No, no sinó ens podríem morir.

- Llavors, abans de que hi hagués l'E.F.O., com actuaves en infància, planificaves igual o a través de l'expedient..?

- Sí, o amb documentació més pròpia, no en pla d'intervenció no tant complet com és un E.F.O.. De vegades a través de l'expedient on es posava cap a on volies anar. Jo de vegades el que em feia, era un "planning" de lo que volia fer amb aquell crió, el que passa és que no estava tan ben estructurat com és l'E.F.O.; el crió que està a l'escola, té tal dificultat i vull

aconseguir tal cosa, a nivell de "planning", llavors és la documentació que em vaig fer, després es va fer l'E.F.O...

- Com ho valores, això de planificar les intervencions amb infància? et va millor...

- Sí, penso que s'ha de planificar, perquè sinó tinc la tendència d'actuar a la meua, per corregir aquesta tendència, per planificar s'ha de pensar una mica. El que passa és que per altra part, la feina que tenim i lo variable que és, que ara tens gent gran, ara vas a muntar no se que, fas una mica d'infància i després fas una mica d'altra cosa, és una mica dispersa, doncs això no ajuda a planificar i les urgències tampoc són planificades; un crio que no se que li passa, doncs no pots planificar, has d'anar com els bombers, una mica a apagar l'incendi i després de que l'has apagat, t'asseus i planifiques quan potser hauria de ser al revés, però les coses van així.

- Quines són les dificultats més grans que et trobes? o que et sembla que tens a l'hora d'intervenir amb infància?

- Les dificultats més grans al intervenir amb infància? Home la dificultat és que tens que treballar amb famílies i treballar amb famílies no és gens fàcil i això ja és una dificultat, tens que treballar amb gent que ha tingut una forma de funcionar durant molt temps i que per a ells aquesta és la millor forma de funcionar i tu vas i els has d'ensenyar que han de modificar aquesta forma de funcionar per anar a millor, això és difícil, primer la dificultat de la mateixa gent i que costa veure els resultats si és que en veus i això és complicat.

Després, també des de la base et dona la sensació de què ho em d'atendre tot i que quan hi ha una dificultat de que nosaltres no ho podem atendre per la gravetat del cas, s'hauria de donar una resposta ràpida, una resposta contundent i no es dona i això crema molt, perquè tu et mous pel cas i no has donat una resposta... lo que a tu et semblava..., això també et fa estar a disgust. No se m'acudeix cap altra, suposo que hi ha moltes, però ara no se m'acudeix.

- Vols destacar alguna cosa que no t'he preguntat d'infància?

- No.

- Respecte a la Paeria, tu penses que la Paeria, serveis socials, tenen un projecte o una línia de treball, una manera de treballar?

- Suposo que sí, realment jo penso que des de el departament ara s'estan fent esforços, durant molt temps, em sembla, s'ha actuat una mica creu i creu, però jo crec que ara s'estan marcant uns límits, ara s'està parlant del tema de l'equip de tractament, això demostra que es vol fer una cosa i que es vol anar cap a un lloc. Tu pots estar o no d'acord, però almenys demostra que hi ha una línia que volem anar cap aquí i que volen fer una cosa perquè aquesta ha sigut sempre la dificultat que ha tingut el nostre departament, que des de dalt no s'han marcat, no s'han donat els encàrrecs clars de lo que es volia que la gent fes i això ha estat una dificultat, penso que s'està corregint, espero que es continuï corregint i que cadascú sapiguem que és el que ha de fer.

- A nivell d'educadors, també?

- Els educadors som els que més ho hem patit això, la figura de l'educador, ha estat una figura, no se, dintre de l'ajuntament, una mica incòmoda perquè no sabien exactament que és lo que havíem de fer, suposo que es van contractar educadors i es van posar en un centre, llavors estava més clar; l'educador està en un centre i munta activitats per la canalla, això s'entenia perfectament, però quan això va canviar, a les zones que ha de fer l'educador? No es sabia exactament, llavors la resposta del que havien de fer els educadors no venia de dalt, la resposta s'ha fet de baix, la resposta s'ha fet a través del treball diari i amb contacte amb altres professionals, s'ha marcat un camp, però de dalt dir: "els educadors heu de fer això, els educadors heu d'intervenir només amb infància", als educadors mai no se'ls ha donat una línia clara del que hem de fer.

- Per tant, depèn una mica de cada educador i de cada zona, cada zona funcioneu de forma molt diferent?

- Sí, jo crec que hi ha hagut moments en què es funcionava de manera diferent, però no només els educadors, sinó els mateixos equips de serveis socials funcionaven..., quan l'educador s'ha integrat en l'equip, les formes de funcionar diferents, no són de que un educador funciona diferent d'altre educador, sinó que un equip porta un rotllo i altre equip porta un altre rotllo, que no se si és bo o és dolent perquè clar, cada realitat és diferent, no és el mateix estar aquí que aquí, no és lo mateix Balàfia que aquí, llavors la realitat és diferent i els equips han buscat mecanismes d'adaptació i de buscar-se la vida diferents. El que passa, és que això també porta a que hagi una diferència entre el que fan uns i el que fan uns altres..., o tot això, penso que s'està corregint, però amb un temps ha hagut molta diferència a l'hora de plantejar les coses, a l'hora de plantejar-se una actuació, criteris a l'hora de donar recursos diferents... Perquè un ciutadà perquè visqui en una

zona o en una altra se l'apliquin criteris diferents, això no és, clar hi ha un nivell d'adaptació però també hi ha un nivell homogeni.

- Quines són les tasques i funcions de l'educador?

- Les tasques i funcions de l'educador...?

- Que fa un educador, que fas tu?

- Jo tinc una funció que podríem separar en dos coses: una és el treball individual i amb famílies, el que abans es deia atenció individualitzada i després hi ha tot lo tema a nivell comunitari, aquestes són les dos feines de l'educador. Quan es van barrejar l'educador i l'animador, les feines han quedat completament diferents, una part és això, treballar amb famílies, el treball amb infants, seria una part, després dintre del comunitari amb infants, que és una cosa que abans també fèiem els educadors, que seria el preparar, muntar, activitats de temps lliure, buscar recursos, es fa a nivell comunitari però comunitari. Després hi ha tota l'altra part que és amb gent gran, jubilats, grups de dones..., la organització de tots aquests grups. Atenció a les juntes, servei de dintre de comunicació entre l'ajuntament i el grup amb el que treballes i al revés.

- O sigui que intervenció individualitzada, o sigui (habilitats) no en feu, només en casos d'infància?

- No, també fem en casos de joves, normalment en el tema d'infància però també atenem a joventut, fins a edat bastant grandets, fins vint i cinc anys... també.

- Us aneu obrint?

- Sí, ens anem obrint, i també depèn del cas, normalment ho fem quan hi ha dintre de la família, encara que hagi gent ja granadeta, però una intervenció que sigui a nivell educatiu perquè la família d'alguna manera modifiqui una sèrie de coses, que no pesi tant tot el tema de la gestió de recursos, llavors també ho pot portar l'assistent social fent P.I.R.M.I., potser no hi ha cap infant, però hi ha joves que no han acabat el seu procés formatiu, que han de continuar formant-se per poder-se incorporar al món laboral o el món en general.

- Per tant tu fas P.I.R.M.I.s?

- Sí.

- Quina relació hi ha entre el P.I.R.M.I. i l'E.F.O.?

- Hi ha relació, perquè els dos són plans de treball, el que passa és que el P.I.R.M.I. porta al darrera un recurs ja establert, perquè es la pensió mínima de inserció, el P.I.R.M.I. va unit a aquest recurs, en canvi l'E.F.O. no va unit a cap recurs, amb l'E.F.O. es poden aplicar recursos però no va unit específicament a cap recurs, a veure quan parlo de recurs em refereixo a recursos econòmics, la majoria d'E.F.O.s no tenen cap recurs econòmic, és un pla d'intervenció en el que ens marquen uns objectius i s'utilitzen uns recursos però no econòmics. Amb el P.I.R.M.I. sempre hi ha recursos econòmics.

- I normalment és: el P.I.R.M.I. el fa l'assistent social i l'E.F.O. l'educador, més o menys, o no?

- L'E.F.O. el fem els educadors, el P.I.R.M.I. el fan majoritàriament equips de professionals, encara que alguns els fem nosaltres, a part, això ho trobo raonable perquè dintre del P.I.R.M.I., una part fonamental és la gestió

d'aquests recursos i l'actuació amb famílies que estan en situació de pobresa, per tant podríem dir que la problemàtica més important és aquesta problemàtica econòmica, llavors és el que dic, jo no analitzo situacions de pobresa. Ara, hi ha en alguns P.I.R.M.I.s que encara que l'objectiu fonamental és paliar aquesta situació de pobresa, hi ha altres objectius que potser s'escauen més al camp educatiu i el portem nosaltres, però són molts pocs a comparació amb els que porten ells.

- Hi ha educadors que no fan P.I.R.M.I.s, vull dir siguin pocs o molts tu fas P.I.R.M.I.S, vull dir ...

- No ho se si nosaltres hauríem de fer P.I.R.M.I.s

- Sí, hi ha educadors que ho valoren positiu perquè no es volen ficar en tot el que és el control econòmic....

- Jo també guardo aquesta línia, el que passa és que ...

- Bé, és el que dèiem al curs, és enfocar no com a objectiu final, sinó com a recurs que tu utilitzes.

- I després hi ha una cosa, encara que siguis el responsable d'un P.I.R.M.I. això no vol dir que en aquest P.I.R.M.I. només intervinc jo, encara que l'assistent social sigui responsable d'un P.I.R.M.I., no vol dir que només intervingui ella, al P.I.R.M.I. amb un pla de treball, sigui el que sigui pot intervenir un, dos o ves a saber quants professionals, hi ha plans de treball que intervenen tres professionals, la treballadora familiar, l'assistent social i l'educador, llavors jo quan faig un P.I.R.M.I intento que tot lo que és el tema de gestió de recursos no ho porti jo, encara que hagi fet el P.I.R.M.I. jo he anat i he fet el pla d'intervenció, però encara que l'hagi fet jo, evidentment això es fa si ha d'intervenir altre professional es fa amb

coordinació. Si la senyora a mi em ve a demanar un lot d'aliments, jo no li faré el lot d'aliments o em ve a demanar que li pagui unes ulleres, jo no li pago unes ulleres, això ho fa l'assistent social i ella analitza si aquesta família pot o no pagar això amb els recursos que té o l'administració els ha de pagar, això és feina de l'assistent social, clar que és amb coordinació, però que ha de portar la davantera en aquest aspecte és ella, igual que si el problema es la relació familiar amb els fills que són absentistes i que "no se que", per molt que el P.I.R.M.I. sigui econòmic i el porti l'assistent social, l'hagi signat ella com a responsable, aquesta intervenció la faig jo, a veure el que ha signat el P.I.R.M.I. és lo de menys en el sentit que segons el tipus de problemàtica ja es sap a qui li tocarà.

- Quina és la teva ubicació com educador dintre dels serveis socials, a nivell d'organigrama?

- La meva ubicació?

- Sí.

- Dintre d'una zona, en serveis socials? Llavors que teniu, a la assistent social, a la cap de zona i per exemple la relació amb la responsable d'infància, toxicomanies..., quina és?

- És que tenim poca relació, amb el responsable d'infància encara, amb toxicomanies per exemple és per assessorament, són casos puntuals, es demana assessorament o la intervenció en casos puntuals....

- Això el responsable d'infància pot demanar la intervenció de la zona que no podem atènyer, ho demanem al cap de zona. Una altra cosa és que aquesta intervenció dels diferents professionals abans a lo millor si s'ha fet, s'hagi pogut pactar o s'hagi pogut decidir o els responsables d'infància hagin

demanat assessorament a altres professionals, en aquest cas als educadors, però després la relació amb lo responsable d'infància si hi ha relació és amb la cap de zona.

- O sigui que vosaltres depeneu de la cap de zona?

- Sí, és a través de la cap de zona la relació amb els tècnics.

- Tu ho veus bé això?

- Jo penso que els tècnics han d'estar molt més prop de les zones de lo que estan perquè sinó a vegades quan et falta una cosa...

- A nivell intern, com us coordineu, et coordinaves amb l'educador o no, amb l'assistent social?

- Sí, ens coordinem amb tots.

- Però de forma sistemàtica?

- A veure, de la reunió de zona, és una reunió de coordinació de tot el que es fa a la zona, que es fa cada setmana, a part d'això els casos que s'estan portant a nivell individual les coordinacions són continues.

- I amb l'educadora també?

- Sí.

- O sigui, a part de lo que hem parlat, un cop a la setmana us reuniu per parlar dels casos que porteu?

- Saps lo que passa, que com estem sempre tant junts no cal dir...suposo que això depèn de l'equip, nosaltres com a l'equip on estem hi ha molt bon nivell de relació no cal, perquè quan tens una dificultat no tens dificultat a l'hora de trobar un professional que et pugui donar un cop de mà. De vegades això, un lo explica i l'altre li diu "perquè no fas això?", "perquè no fas lo altre?". A les zones que hi ha altre tipus de relació potser...

- Com és la vostra zona, on agafa, com la teniu distribuïda, esteu sempre aquí, esteu repartits?

- Nosaltres tenim la gran sort de tenir només un centre serveis socials, a Raimat es fa la feina comunitària, però d'individual no se'n fa, si hi ha algun cas es puja i ja està. Llavors tenim la sort d'estar sempre aquí.

- I els barris no els teniu distribuïts, tots porteu tots els barris, és l'única zona de Lleida que ho teniu així?

- Sí, perquè és l'única zona de Lleida que està modificant, això al casc antic no es pot fer perquè ara ja faran un altre casal, a Balàfia, Secà o Pardinyes és impossible i a Cappont, Magraners, Bordeta, també és impossible, però aquí tot està junt, llavors aquí ens anem repartint els casos així que arriben. El criteri és de quants portes o qui pot ser el més adequat per tractar.

- Aquestes característiques en general de la zona, com creus que influeixen en la vostra feina?

- Sí, sí que influeixen perquè el que estiguem en un sol centre facilita la relació amb els companys, facilita el centrar-te amb la feina en canvi, tenir que estar voltant d'un lloc a una altre, al final no sabia on parava.

Encara que disperses la feina, tot ho complica més, quan estàs aquí a un sol lloc tens tots els expedients (...) agafa el cotxe, puja agafa l'expedient, coses així molesta molt, aquí no, ho tenim tot aquí, tot a mà.

- A nivell de població, característiques de la població?

- Amb això si que hi ha experiència, tenim un nucli de població amb més dificultats econòmiques, problemes per la ètnia amb més dificultats en general que serien (...) per la zona de (...) es pot controlar, després tenim una altra zona que no hi ha tantes dificultats a nivell econòmic,

- Suposo que la majoria dels casos d'infància que porteu són d'aquí.

- Sí, (...) distint de tot lo altre, també hi han d'altres llocs, a veure hi han famílies que tenen o no tenen una problemàtica econòmica però tenen un problema d'atenció amb els nens, lo que passa és...

- Que és més difícil de detectar?

- Sí, per això no s'intervé tant, també lo que passa és que aquesta gent que viu a habitatges que tenen trenta metres quadrats i són molts o que tenen greus problemes econòmics etc., tenen més factors de risc que els altres, per tant és normal que hagi més dificultats aquí que allà.

- T'agrada ser educador d'atenció primària?

- Sí, a veure el treball amb famílies reconec que és difícil, però jo m'ho passo bé.

- T'agrada?

- Sí , potser perquè no se, és on em sento més còmode o és lo que a mi em sembla que jo faig, més que el treballar amb grups i tot això, a mi el tu a tu...

- T'agrada més?

- Sí.

- I quina diferència penses que hi ha entre assistent i educador?

- Hi ha una línia o banda gris amplia.

- Però quina seria la frontera?

- Hi ha una diferència d'objectius a treballar, l'assistent social treballa més en situacions de pobresa, situacions de risc, de canalització de recursos per aquesta situació de pobresa i nosaltres treballem més en processos educatius dintre de les famílies, penso que aquesta és la diferència, això no vol dir que les intervencions de l'assistent social no siguin intervencions educatives i que nosaltres a vegades no gestionem algun recurs, per tant la banda és amplia. Però jo soc un professional de l'educació, la meva funció és la de promoure processos educatius dintre de les famílies o amb els infants o amb els grups o amb qui sigui, penso que l'assistent social també és un professional que educa, però té altres camps d'intervenció que no són tant complets, a veure, si l'assistent social mobilitza recursos per atendre un vellet o per ingressar una persona a una residència o una família que no té ingressos o que estan aturats, no s'ha de fer cap procés educatiu, però és una feina que s'ha de fer i la fa l'assistent social.

5.- EDUCADOR NÚMERO CINCO

-Quan, amb intervenció a infància, quines necessitats socials són les que cobriu? cobriu les que són majoritàries...

-Si a veure, nosaltres, majoritàriament, els problemes d'infància que tractem majoritàriament són problemes d'absentisme, eh! problemes d'absentisme que tractem directament amb l'escola i llavors... a nivell... familiar llavors hi ha molts problemes d'amuntegament i llavors això comporta problemes de... a nivell de relació familiar, llavors són problemes també tractem molt...

-...Amuntegament que vols dir? famílies nombres i així?

-Si... a veure com els pisos dels blocs St. Carlos són molt petits, llavors, doncs bé te trobes això. famílies que viuen amb els pares, amb germans, com hi ha també molts problemes de l'atur, doncs hi ha això, germans a vint i pico d'anys que encara estan a casa, i llavors això crea, a vegades també problemes de relació amb el nens, no?

-Si

-Bàsicament, eh!

-Majoritàriament...

-...nosaltres el que nosaltres portem aquí són problemes d'absentisme.

-Val, o sigui com a perfil de persones que treballen a nivell d'infància seria el nen absentista

-Si

-I alguna característica més comuna als nens?

-A veure...

-De perfil que són nens normalment...

-Si, si.... a veure, després com a infància també, hi ha molts casos també a Barcelona, es molt diferent de treballar, de xavals de 13, 14, 15 anys sense escolaritzar, famílies gitanes, de nens, nenes que han de (fer) l'escola i que venen aquí a veure si els hi trobem un recurs de formació. Hi ha molta gent també que ve per aquí, eh!

-Llavors...

... si són gent, que això amb un nivell acadèmic molt baix, i eh!! i amb una motivació molt baixa també a l'hora de buscar-los un lloc per... per estudiar... llavors són famílies que t'acudeixen aquí per altres problemàtiques, perquè (...) a veure, a nivell de recursos, llavors, tu vas indagant una maqueta, a veure els altres fills que estan fent, i llavors et trobes amb això, no? doncs nois de 13, 14 anys que estan a casa, que no estan fent res... i llavors això també, a veure, en principi hem de treballar per això, la motivació es baixista, i els pares també ho permeten.

-I com a perfil de pares?

-Com a perfil de pares?

-Que és lo que més treballeu?

-A veure, mm, (...) jo em trobo moltes mares eh... dels casos que estic portant ara, eh! que l'altre dia comentàvem aquí, amb moltes mares que no assumeixen per a res el seu rol de pare, eh! estem treballant amb moltes famílies i treballant a nivell de domicili, que bé, que estan amb igualtat de rang i de rol que els seus fills i que ens consta molt, doncs bé, de dir que tenen la responsabilitat com a pares, que són ells qui han de decidir que fan els seus fills i..., últimament eh! ja te dic últimament com a cosa així, ens estem trobant amb molts casos així.

-Molt bé. A nivell d'objectius, normalment, quan treballes amb infància que és lo que te sols plantejar com a metes a aconseguir amb els casos, tant amb els pares com els fills?

-A veure, amb els fills, com a cosa ja comú ens plantegem lo que és el lleure, la integració en la xarxa de lleure, tot lo que té comentava abans, informació si són xavals, això de tretze o catorze, em!!, una mica doncs això, amb l'objectiu de, de, de què trobin altres realitats, de què aquí a les activitats se trobin amb altres xavals i tinguin un altre tipus de relació que la que tenen a casa, també procurant aquest amuntegament de sempre veure el mateix i amb els pares, doncs, molt treball amb lo que te deia abans, no? treballar molt la relació amb els fills, treballar molt aquesta responsabilitat, treballar molt aquesta cosa de formació, lo que té comentava, no?

-I a nivell individual treballem quelcom amb els pares? no com a relació sinó com, o sigui pares com a persones?

-A nivell d'hàbits i d'aspectes així?

-Si, no sé, d'altres qüestions que no tinguin a veure amb la relació...

-...amb els fills, jo amb el pares després també lo que fem molt és, a veure, sobretot amb mares, no? que estan vivint, doncs això, una situació problemàtica en aquests moments, també integrar-les molt amb activitats de per aquí eh! lo mateix que et deia amb els nens doncs integrar-los amb activitats de les associacions de per aquí, que coneguin també altres realitats i que se relacionin amb altra gent que també els hi pugui donar altres punts de vista, així com a cosa que se'm acudeix ara.

-Molt bé. A nivell d'estratègies d'intervenció, és a dir, quan treballes amb infància normalment que és lo que fas? recursos que fas tu directament? a on derives...?

-Si, nosaltres primer que tot, quan estem treballant amb un xaval, la coordinació amb l'escola, principal, escola, EAP, tot allò que tingui relació, inclòs si està fent alguna activitat fora d'aquí, parlar amb els monitors, si estan en un casal, a nivell de coordinacions, llavors, jo lo que no faig molt són entrevistes amb els xavals, entrevistes amb els pares moltes però amb ells, depèn de quines edats no tant, aquestos xavals de tretze o catorze anys, si, lo que passa és que normalment fem les entrevistes conjuntes amb la família, no? i llavors derivacions, doncs bé, les derivacions als llocs típics: al CAPIP a... altres llocs de farmàcia si és que no els tenen, llavors com a estratègia nosaltres també utilitzem molt lo que comentàvem l'altre dia, lo de la treballadora familiar, no? tenim molts casos, sobretot els casos que està portant ara la treballadora familiar cada vegada més, són intervencions arrel de problemàtiques de, familiars, no? llavors doncs això que treballen aspectes manipulatius, aspectes de relació en domicili amb els fills, eh... una motivació que aquí, per exemple, com que no fem tantes entrevistes amb els nens se pugui treballar millor a casa, el recurs de la treballadora familiar és un recurs que...

-...el dirigiu una mica vosaltres entre cometes?

-Si.

-Bé, l'assistent social o qui porti...

-...si, si, si normalment doncs és això, nosaltres em!!, si decidim que aquella família, (pactant) amb la família, que li pugui anar bé, doncs ja, llavors, També nosaltres dintre de l'EFO els objectius que hem d'aconseguir ho pactem amb la treballadora familiar i ella també se fa el seu pla de treball, marquem un temps i llavors comença a intervenir ella, llavors normalment funciona molt bé normalment, a veure, funciona molt bé perquè la treballadora familiar la tenim aquí constantment i llavors la coordinació és doncs mira, ve un dia, mira ha passat això, ràpid, avui s'acaba el plaç de matricula de la nena i no han anat, anem corrents, o sigui hi ha una coordinació molt bona i això ens permet doncs això actuar al moment, avui he anat a casa i la nena estava, eh! no ha anat a escola perquè estava malalta, ja ho sap l'escola, o sigui la coordinació és molt bona, molt bé.

- I com a recursos així del barri?

- Com a recursos del barri...

-...per exemple, per integrar el lleure que deies, que teniu aquí al barri?

- Mira, aquí nosaltres al barri tenim, a la Parròquia i al Casal que funciona, bé a nosaltres ens va molt bé perquè funciona cada dia, funciona tota la tarda quan surten de l'escola, després nosaltres també tenim aquí a la Parròquia que fan esplai els dissabtes, mm!!, després hi ha un grup que és el grup que també..., molt contacte no tenim amb ells però fan activitats

ja per les franges d'edat de tretze a catorze, quinze també i també tenen força canalla i llavors les activitats nostres d'aquí del Casal d'Infants... a d'altre centre cívic de tant en quan també derivem a algú perquè també fan activitats, més que res ara al Centre Cívic de la Generalitat...

Si, perquè ara han començat també a fer un pla de joves i estan fent moltes activitats de joves, no? llavors és la franja d'edat que aquí té trobes que no, a veure, esplais per canalla hi ha molts, ja t'ho dic, està tot cobert però per aquesta franja de catorze, quinze, setze anys, doncs a veure, no hi ha res, hi ha poquetes coses a no ser que sigui a nivell privat, llavors lo que fem, i a vegades, de tant en quan si realment ho necessito derivo cap al centre de la Generalitat o algun curs que facin que els hi pugui interessar, no? són gratuïts i no han de pagar quasi res...

-De fet aquí esteu molt ben dotats, eh!

-Si, si.

-Com a recursos?

-Si, si, si.

-Jo ho veig per les...

-...ara hi ha molts espais...

-...comparant...

-...per exemple, tot el que fa per la gent gran està supercoberta, no? aquí a hi ha la llar, hi ha el centre cívic de la Generalitat, àrea de molt, de... poc àrea hi ha molt i a nivell d'infància crec que també.

-I aquí també teniu coses per infància, no? no teniu la..

-...aquí tenim el Casal d'Infants, lo que passa que aquí només són dos dies a la setmana i només és una hora, llavors a vegades segons el tipus de família doncs t'interessa, que això, que quan surtin de l'escola vagi a algun lloc i que estigui almenys un parell d'horettes, llavors a nivell, això a nivell de lleure i a nivell de formació lo que nosaltres tenim que també, tenim sort en això, tenim les aules taller que les tenim aquí prop, aquí al col·legi i tenim el (CIJCA) que és aquest centre d'iniciatives juvenils que també dóna sortida, doncs això, a lo que et comentava abans, a aquestos xavals de quinze anys que no saps ben bé a on ubicar-los i perquè el seu nivell acadèmic doncs no està ni per entrar a una FP ni per segons com, a les aules taller i llavors allà s'adapten molt bé a les necessitats d'aquest tipus de població que tenim aquí, eh! a nivell de formació, també tenim el centre cívic que fa la formació d'adults a partir de setze anys i que també està a l'abast de la gent de per aquí que també va molta gent, a nivell de formació... aquí al barri ja està, quan parlo de barri, a veure, jo me refereixo al barri d'aquí, la nostra zona és una zona molt ampla, eh!...

-Si, si, encara que normalment la gent que s'atén és la gent d'aquí, de...

-...i com us distribuïu?

-No tenim professional per zona, o sigui, aquí hi ha la permanència que hi ha tres dies de permanència, cada assistent social té un dia i llavors aquell dia agafa la gent que ve..

-I vosaltres dos, els educadors,

-...jo pujo i eh..., més que res fem lo que és l'atenció a grups, l'atenció a l'associació de veïns a la llar de jubilats i al grup de dones, la faig jo, i eh...

lo que és l'atenció individual normalment procurem que baixin aquí a Lleida, eh! tret d'algun cas, jo porto casos que no han baixat aquí mai, casos d'ajudes, doncs això de buscar-li algun recurs de formació, llavors se'ls atén directament allà, doncs això, perquè ja conec a la gent d'allà, i potser doncs la mare és del grup de dones i normalment m'ho pregunten, no? però normalment lo que fem és eh... procurar que baixin aquí als serveis socials.

-I bé, és molt evident, no? però bé, eh...quina diferència hi ha o com definiries tota aquesta zona que cobriu? en quines parts la dividiries? i quines...?

-...a veure, nosaltres tenim aquí, la part que te deia, que són, hi ha molta gent gran, nosaltres hem fet un estudi de gent gran i hem observat totes les zones que hi ha de gent gran, eh... les problemàtiques que puguin presentar? a veure, no té les sabria definir, però bé, són problemàtiques a nivell econòmic bàsicament, eh! hi ha molta gent emigrant, llavors problemes, això, econòmics, llavors hi ha tot lo que són blocs, població d'ètnia gitana, població lo que té deia amuntegament, molts problemes d'absentisme, molts problemes d'escolarització inacabada, després de la resta de zona, eh... normalment per exemple, l'escorxador, els casos que s'atenen són casos de gent gran, no? casos doncs d'ingressos en residències i tal però com a famílies que vinguin aquí poquetes i de la zona i tal doncs bé, puntuals, han de ser casos, doncs que té truqui l'escola i té digui, mira tenim això o que t'arribi un informe de la Guardia Urbana que a Joc de la Bola hi ha quatre infants que estan, que estan tenint problemes, però bé coses molt puntuals, però la població que ve aquí, que ens coneix, és la població...

-I com a casos d'infància, la majoria que són d'aquí,?

-Si, si, si, encara que cada vegada més, suposo no sé si perquè també ens donem a conèixer més o perquè la gent sap més que estem aquí, no estan venint tant gent tant cascada de per aquí sinó que de tant en quan veus que venen famílies que com a problemàtiques dolentes no tenen però que saben que estem aquí i llavors té venen per altres tipus de problemàtiques, no? de control dels fills, de relació amb adolescents, llavors això ja són famílies doncs a nivell econòmic ja més normalitzat i que tenen altre tipus de problemàtica...

-...de problemàtica...

-...llavors nosaltres, té trobes això, alguna però molt poques, famílies de l'escorxador, famílies de la zona alta.

-I com a característiques geogràfiques o no sé, hi ha quelcom que diguis, mira és que això m'influencia molt a l'hora de fer intervencions o...? diferències entre barris me refereixo.

-Lo que té deia de l'espai potser? o... lo de l'espai dels pisos, és una cosa que clar, evidentment influencia molt i més que res perquè veus famílies que si estiguessin fora del nucli en el que estan ara de pares, germans, tiets, mm, se podria fer un treball una mica més, més bé, més ben fet i que hi ha la impossibilitat aquesta, no? de trobar un pis, de desubicar-se del seu nucli familiar, no? com una cosa així una mica comú que, que està passant per aquí, eh! no se'm ocorri també...

-Molt bé. Quan tu apliques totes aquestes intervencions, que bàsicament ho has dit una mica, no? però la relació que tu tens directament és amb qui? amb el mestre? bé una mica m'ho has d'explicar això.

-Normalment és, jo directament, a veure, per exemple, atenem aquí a l'escola i llavors normalment amb ella lo que fem és contacte dels casos amb ella, ens passa els d'absentisme, altres històries ens les passa ella, però, amb les altres escoles lo que fem és anar directament amb el tutor, , anem directament i parlem amb el tutor i amb els professionals dels CAPIP doncs directament amb la persona que estigui atenent aquell cas.

-I amb usuaris me deies, que sobretot manteniis relacions amb la família?

-Si, si.

-Els pares?

-Si, si, normalment, si, eh! ja te dic, tret d'aquestos xavals que si, els adolescents que si que els puguis veure, jo entrevistes a... a xavals de vuit, nou, deu anys, jo normalment no les sol fer, eh! normalment, ja té dic, sols a traves de la família.

-I quin tipus de relació busques normalment? o que pretens tu, quan parles amb els pares?

-Depèn, depèn de cada cas, no? tots aquestos casos d'absentisme a vegades una mica ets eh... controlador, no? i molta relació d'ajuda que diem, no hi ha, no? simplement és la d'anar controlant i que sàpiguen que nosaltres estem al damunt més que res perquè són casos d'absentisme com aquell que diu crònics, no? que te'ls trobes cada any i que vas a parlar amb l'escola i és el cas que cada dia surt i llavors una mica és el control, si que venen aquí parlen amb l'assistent social per coses a nivell econòmic i a nivell familiar i nosaltres a vegades la part que fem és de, bé, mira venim aquí (...) d'absentisme que està passant ara, aquestes faltes no són

justificades de cap modes, doncs parlem-ne, no? i amb les altres famílies la relació... a veure...

-...d'ajuda?

-D'ajuda.

-Molt bé. Les ... ja estaria. Ara a l'hora d'avaluar, l'avaluació inicial com la fas? bé, com t'entra un cas d'infància?

-Com ens...

-...com tu decideixes...

-...com ens arriba?

-Si, com t'arriba?

-Normalment a nosaltres els casos ens arriben a través de l'assistent social, eh! són les famílies que venen aquí, ja te dic, la majoria per problemàtiques econòmiques i llavors és quan l'assistent social detecta que hi ha algun tipus de, de problemàtica d'infants, situacions de risc o coses que doncs, que la família no pot, no pot controlar, no? llavors és quan nosaltres intervenim, llavors és coordinació amb l'assistent social que comenta el cas i nosaltres comencem a intervenir, llavors casos directament poquets, ha de ser a través de l'informador o que siguin casos d'adolescents que només vegis que hi ha la problemàtica doncs això de formació o cosa concreta de lleure que llavors te'ls deriven directament a l'educador, llavors molts casos a través de l'escola, bastants, molts tampoc, però bastants casos a través de l'escola, molts casos també a través de la Guardia Urbana i... bàsicament és això.

-Val. Llavors quan reps un cas, normalment aquesta avaluació inicial, com la fas? acudint a quines fonts o...?

-Normalment és la informació prèvia de l'assistent social que ja coneix el cas, normalment doncs que ja han vingut en altres ocasions, fa una mica de ressenya del procés d'aquella família, llavors jo la primera font que acudeixo és a l'escola a demanar informació a nivell de com va, segons com també parlem amb el CAP, amb els pediatres si hi ha alguna situació de maltractaments que pugui influir doncs parlar amb els metges, si són casos que ja estiguin portant des del CAPIP que també ens trobem casos que venen aquí perquè són casos que es coneixen des del CAPIP doncs bé, també, doncs parlem amb el psicòleg del CAPIP un mica és d'on, d'on es reculis tota la informació i evidentment de les entrevistes amb els pares...

-...amb els pares. Molt bé.

-Amb els pares dels menors, si es parla amb ells.

-Val. I llavors tu, la teva intervenció amb infància o la que feu amb equip, no? com l'avalues o l'avalueu? d'una manera especial o com ho feu?

-Normalment lo que fem, avaluar i per escrit molt poc, casi res, eh! quan té marques a l'EFO els objectius, més que res també, sobretot, eh! quan hi ha la intervenció de la treballadora familiar, llavors, és a dir-te, doncs bé, doncs anem a treballar els hàbits a l'hora de dinar i ens marquem un pla, és de dos mesos, a partir d'aquests dos mesos ho avaluem, normalment és una avaluació oral no hi ha avaluació escrita, una falla nostra, no?

-I aquesta avaluació la fas tu sola? la fas sempre conjuntament amb l'assistent social? us coordineu entre els educadors per veure...

-...a veure, si, sola no la fa evidentment, a veure, té pots plantejar un dia de asseure't, dir bé a veure, ara que està passant o allò que me vaig plantejar en aquell moment a l'EFO s'ha aconseguit o no, amb l'assistent social els casos que portem doncs és això asseure't un dia i parlar a ver com va però tot oral, eh! i... després lo que te puguis marcar a l'EFO de dir doncs mira amb la treballadora familiar cada tres mesos parlarem, als dos mesos de com ha anat això, si s'ha aconseguit, marquem uns nous objectius o deixem el cas, normalment oral, avaluació escrita no la fem.

-Bé, però ni que sigui oral...

-...mmm

-Per exemple, solament el seguiment ja és una manera d'avaluar.

-Lo que passa és que a vegades, home per escrit queda a l'hora de fer la... el procés a l'expedient, informatitzat i llavors si a sota aquella coordinació i d'aquesta coordinació has tret, bé has tret aquestes coses positives, de dir, bé això ja ho hem aconseguit i ara ens plantejem tal cosa o refem l'EFO o a vegades simplement eh... informatitzar l'entrevista o la coordinació a l'ordinador i ja queda constància.

-Perquè vosaltres registreu, no? totes les entrevistes amb els usuaris?

-Les entrevistes, tot lo que són les coordinacions...

-...amb altres professionals...

-...amb altres professionals també queden totes registrades a l'ordinador, tant l'entrevista com, l'entrevista que has fet, com totes les

observacions apart que hagi pogut fer d'aquella entrevista, registres la problemàtica que has detectat, el recurs que has aplicat.

-I això que té serveix per alguna cosa a tu?

-El registrar?

-Sí.

-Sí, home, evidentment serveix per, per controlar, bé, per controlar-te a tu mateixa el procés que, d'aquella família per tenir constància a vegades de coses... que se't han passat i després fan una ullada a l'expedient doncs bé, veus el procés, a més ja té dic, a veure, no costa res, abans una cosa per escrita potser donava més mandra ara és acabar l'entrevista ficar-te un moment a l'ordenador i passar-la, no costa res.

-Molt bé. Bé, a veure, tu sempre que fas una intervenció amb infància, la planifiques aquesta intervenció? o sigui fas com un pla de treball?

-Sempre que, a veure, sempre que no siguin coses puntuals, sempre que no siguin doncs lo que té deia abans buscar un recurs concret o fer un seguiment d'aquell recurs, allò no ho planifiques, no? potser les intervencions a domicili, les intervencions a llar termini que t'ho plantejes de, de, cobrir els quatre, els objectius, si, si, si, normalment, si.

-I ho fas sempre a través de l'EFO? o no?

-No sempre, a veure a vegades les fas al mateix expedient, no? de dir, ha vingut aquesta família, hem arribat a aquests acords, una mica a través de, de... de l'ordenador, no és la manera, la manera serà fer-la a través de l'EFO però bé...

-...no, no...

-...lo que passa que a vegades és lo que comentàvem, hi ha moltes vegades, no? la falta de temps o la falta de asseure't i de dir, bé venga, aquesta entrevista que has fet, fem-la per escrit i plantegem una intervenció en el paper, no?

-Mm.

-Lo que vull dir...

-Val.

-Però bé, majoritàriament les intervencions així, eh... intensives i que t'hi fiques fort normalment totes, totes les fas a través de l'EFO.

-O sigui, tu el EFO com el definiries doncs?

-A veure, eh... com aquest pla d'intervenció bàsic que hem de tenir els professionals per intervenir a les famílies, si, si...

-...un pla...

-...per a veure, com a orientació no perdre el nord de la intervenció que estiguis fent amb la família, una eina important.

-I llavors la relació entre el EFO i la PIRMI, quina és?

-A veure, normalment nosaltres les famílies que tenen la PIRMI no fem EFO perquè ja el considerem un pla de treball en el qual també marquen les

funcions que fem els educadors a nivell de control d'absentisme, a nivell de recursos i tal, les marquem ja al PIRMI i eh...

-No, jo per exemple, no, tranquil·la, que això és per mi, la... o sigui me dona aquesta impressió de què és o PIRMI o EFO, o sigui, és això, si vosaltres teniu un cas d'infància i decidiu segons què, fer un PIRMI o un EFO o no?

-Normalment nosaltres els PIRMI, fem poquets i no els decidim nosaltres, normalment és l'assistent social que fa un PIRMI, llavors són famílies que potser portem conjuntes, llavors ens diu, doncs mira, els meus objectius en aquest pla d'intervenció seran aquestos, vosaltres com a educadors teniru aquestos, no? llavors queden reflectits al PIRMI, llavors nosaltres PIRMIS, d'alguna família que, d'aquestes que portem nosaltres fent intervenció i que vegis que en qualsevol moment hi ha hagut una, un canvi de la situació, llavors penses que en aquell moment un PIRMI sigui un bon recurs però no hi han moltes, eh! jo potser estic portant dos i el Joan dos o tres, poquetes, llavors, eh... bàsicament nosaltres fem el EFO i elles no en fan d'EFOs, no.

-Val. O sigui, una mica ha quedat la cosa, com dir, el PIRMI és per les assistents socials i el EFO pels educadors?

-Si, si, si.

-Que en principi tampoc havia de ser així, no?

-No, a veure, en un principi, intervencions que puguin estar fent les assistents socials que no tinguem perquè intervenir nosaltres també tindrien que tenir un document per plasmar tot això que podria ser ben bé el EFO i el PIRMI s'ha quedat una mica doncs com això, no? com (...) un pla

per escrit però a través de, del recurs econòmic, hi ha una diferència, nosaltres tenim molts, molts EFOs dels quals no hi ha cap objectiu a nivell de recurs econòmic, i els de PIRMI quasi bé tots.

-Molt bé, llavors, normalment els casos d'infància doncs el coordinador o... com a responsable o diem-li com vulguis sou vosaltres? o no?

-Està bastant equiparat, eh...

-...com ho porteu això?

-A veure, famílies d'aquestes que porten des de sempre elles i que ara has intervingut per una problemàtica concreta doncs bé, continuen sent elles les responsables i nosaltres la nostra faceta, no? però hi ha moltes famílies que també portem nosaltres i que elles no... no intervenen per a res, està com bastant equilibrat, no és de dir: infants, un tema responsable tu com a educadors...

-...val...

-...tu formes part, ets responsable com aquest nucli i tu si que tens la responsabilitat de lo que fa referent a infància, no? en aquella família, no?

-Hi ha de tot, casos que porteu sols i casos que porten elles, casos que...

-...casos d'infants que tenen elles que nosaltres no intervenim, també hi ha molts, casos d'aquestos PIRMIS i tal que porten des de sempre que bé, que elles ja han establert els canals de coordinació amb les escoles, amb l'escola potser ja no tant perquè això casi sempre ho hem fet nosaltres, no? però bé, amb altres llocs i llavors ho porten elles, està com a bastant

equiparat, no és dir, infants, educadors i responsables i lo que no és infants elles, aquí al menys, hi ha molt bona sintonia referent en això.

-Molt bé. Ja està, d'infància que penses que hi ha alguna cosa que. no..

...d'infància?... a veure, coses importants... no ho sé, com a educadors a nosaltres el que ens està servint molt i cada vegada més, és tot lo que té comentava a nivell de, els casals d'infants més que res, a veure, de carrer no fem molt i ens està servint molt per contactar amb els menors, no? i a veure, no fem tant les entrevistes amb els xavals aquí al despatx però si, ens passem molt pels casals, anem parlant amb ells, ja ens coneixen molt perquè ja ens tenen vistos, doncs això, de cada dia de per aquí i això ens està servint molt, per això...

...per connectar...

...per connectar molt amb ells, no? amb lo que és la canalla, com a cosa així, important.

-Molt bé. Vosaltres aquí també teniu a la psicòloga, lo que passa és que de l'Ajuntament, però està aquí...

...sí, sí.

-I això fa que porti més casos vostres o no?

-No, lo que això et permet, eh... a veure, millor assessorament suposo, la tens aquí al costat i tens qualsevol cas que, a veure, potser no intervindrà ella però si t'hi pot donar un cop de mà de com enfocar-lo... bé, doncs això,(...) té serveix com assessorament de tenir-la aquí i evidentment el fet de què estigui aquí te permet de derivar més casos, no? facilitar l'accés d'un

recurs, encara ella, eh... menors no atén, ni adolescents (...) setze, divuit anys, que és un fallo també, l'altre dia ho parlàvem amb ella, no? el fet de què hi hagués algun professional fora l'EAP que l'EAP a vegades també és molt difícil coordinar-te o el CAPIP que tampoc no... no acaba d'estar, a veure, molt d'acord amb segons quines coses que fa, un professional que des d'aquí té pugues donar, a veure, un diagnòstic, mmm, de segons quins xavals que tu tampoc no els acabes de veure que està passant o... o molts problemes de relació, molta agressivitat a casa que tu tampoc des d'aquí no... a veure, no ho pots diagnosticar, no?

-Un psicòleg? no?

-Mm.

-Que es dediques més a infància, infància i adolescència?

-Si, si, si, algú, doncs això, com el psicòleg però més dedicat a lo que és infants, adolescents, no? la franja que queda, però bé, normalment lo que solem fer és treballar-ho a través de la família, amb ells no els pot atendre però si pot atendre a...als pares, llavors treballar a traves d'ells, és la millor manera

-Molt bé. Això d'infància penso que ja està. Ara seria lo de la Paeria més que res. A veure tu creus que la Paeria té un projecte, una línia d'actuació a nivell d'infància?

-A veure, com a línia que nosaltres tinguem constància que la tenim per escrit, que en teoria jo suposo que és lo que hauria de ser, nosaltres tenim com quan van començar lo de les escoles de pares, quan van començar lo dels casals d'infants com a línia d'intervenció nostra, de prioritats, com atendre'ls, tenim el EFO, potser com una línia d'infància però no com a pla,

com a programa, no? des de l'àrea d'infància, però igual que no tenim infància, no tenim dona, no tenim gent gran, anem una mica... prioritizant nosaltres segons també l'equip, de dir, bé doncs aquest any encara que no fem un pla de treball per escrit, ens plantegem doncs a veure, fer molta incidència amb infància però molta incidència en lo que és la detecció de casos que no ens arriben aquí però segur que estan, no? una mica anem fent a través de l'equip més que a través de directrius de dalt.

-O sigui només treballem per zones?

-Si, si, si.

-Aquesta impressió de què, si... no sé, per exemple a les escoles, està tant clar, això és una diferència entre formal i no formal, no? a l'escola està molt clar, primer t'arriba de l'estat, després la Generalitat, vosaltres considereu, o sigui, és això, no? una mica...

-Si, si...

-...la qüestió va per aquí, no? de dir la Paeria té una manera de treballar, ja no concreta de dir, si, tots fem el EFO, no, sinó més línia, no? línia de treball i a nivell d'educadors tampoc?

-No, a veure això, jo no té puc dir més que res perquè a veure jo fa tres anys que treballo, jo vaig entrar aquí, i no és que tampoc t'hagin de donar, mira aquí treballem aquí, treballem d'aquesta manera, no? però si unes línies, lo que dius tu, no? unes línies, doncs a veure, nosaltres prioritizem aquestos casos, la nostra manera de treballar és això, emm!!, no sé, una mica més de pistes, no? tecnificar una mica més tot el que estem fent nosaltres, que suposo que està bastant, bé això ho hauràs vist tu, però suposo que estem bastant unificats, no? però anem una mica, d'acord ens

coordinem a través de la zona, no? a través del departament també t'arriben línies, de dir, doncs mira aquest any farem molta incidència en lo que és les escoles i també molta incidència en lo que són les escoles de pares, engeguem aquest projecte, val, són coses com a molt puntuals lo que et deia Casals d'infants... però no com a línia nostra d'intervenció i més d'intervenció individual o familiar.

-I a nivell de serveis socials, tampoc?

-No, no.

-Val, val. I tu això valeres que s'hauria de tenir?

-Jo penso que si...

-...t'agradaria? com a professional t'agradaria que hi hagués una línia...

-...si, si, si, jo penso que si, doncs una mica, doncs això, a vegades eh...!! tens a vegades els dubtes, de si, de si ho estàs fent bé, si és la manera que ho hauries d'estar fent, si estàs prioritzant lo que a l'Ajuntament també l'interessa, a vegades té trobes, no? amb dubtes d'aquestos llavors bé des de dalt una mica cap a on volen que tiris i com volen que vagis, amb això de l'EFO ha sigut també una cosa que ens ha ajudat molt, no? perquè fins ara bé, doncs cadascú, a veure, se planificava les intervencions, doncs bé per escrit i cadascú a la seva manera i això també ens ha servit, doncs bé, per unificar una mica per ficar-nos una mica tots d'acord com treballem, amb qui ens coordinem, no ho sé, per això ha servit bastant.

-Quines són les tasques, funcions o lo que fa l'educador?

- Tot lo que és l'atenció familiar, individual, problemàtiques d'infants, adolescents o problemàtiques a nivell familiar, que potser des de l'equip haguem acordat que també ho poden portar l'educador encara que no hi hagin infants, encara que normalment totes hi ha infants o adolescents, llavors nosaltres lo que fem els educadors també és l'atenció a grups i entitats a nivell de fer una mica de punt d'enllaç entre lo que és la institució i el grup en si, dinamització, la creació de nous grups, per exemple a doncs va ser això, no? d'anar allà i crear un grup de dones i crear una llar de jubilats, tota la posta en marxa, tot el treball amb grups, tot el treball que estem fent a també, treballar amb grups amb problemàtiques concretes, estem fent un grup de pares per tractar el projecte d'atenció preventiva, per tractar problemes, no problemes, situacions amb els infants, situacions de salut, situacions de relació, situacions de... a nivell d'escola, o sigui el treball en grups i treball més comunitari, més d'atenció als grups i tot lo que és el treball individual.

-Treball individual que seria a través d'infància?

-Si, si, si.

-Molt bé. I la teva ubicació dintre de l'equip, quina és? o sigui, la teva ubicació dintre de l'Ajuntament? vull dir, tu formes part d'un equip, que hi ha l'assistent social...

-...nosaltres estem aquí, llavors hi ha la cap de zona que estaria per damunt en l'organigrama, llavors a sota estem ja les tres assistents socials, els dos educadors, jo i el altre company i la treballadora familiar, llavors estem tots al mateix, al mateix nivell, llavors la diferència amb els altres barris, és que nosaltres estem sempre tots aquí, tret d'algun dia que surts a fora no és com altres barris que, que hi ha un professional, un assistent

social i un educador que s'encarreguen de tal zona; nosaltres estem sempre tots aquí, llavors és lo que deia, no hi ha...

-...no repartiu la zona...

-...no hi ha zona ni hi ha res, lo qual van venint, nosaltres anem atenen.

-Les coordinacions que feu d'equip hi ha una per setmana? com ho feu això?

-Nosaltres fem, si, com a totes les zones, fem un dia a la setmana reunió d'equip en la qual doncs parlem de les coses a nivell de departament que s'haurien de fer i després eh... fem de tant en quan, hauríem de fer cada setmana també reunions d'educadors cap de zona per donar compte del treball que hem de fer, coses que ens hauríem de planificar per donar comptes a vegades també d'algun cas que tinguem problemes, doncs això, no està de més parlar-ho amb la cap de zona i amb l'altre educador, llavors les coordinacions de casos que fem amb les assistents socials, doncs llavors depèn de cada...

-...depèn de cada cas,

-La periodicitat la marquem nosaltres.

-I com a educadors os reuniu alguna vegada?

-No, estem allà al despatx i llavors, comentem...

-...avaluació continua, no?...

-...anar parlant contínuament.

-Val. A nivell de burocràcia, o sigui m'has explicat tot lo que feu a nivell grup, individual, comunitari, tot això, em!!, llavors, tu el teu temps, diguem un dia, com te'l distribueixes o sigui, no com te'l distribueixes depèn de cada dia, no? però vull dir, una cosa és la intervenció directa quan veus a la persona una altra cosa és fer papers, llavors tot això, quan temps t'ocupa més o menys cada...

-...tanta història com tenen les assistents socials, no? que llavors van començar amb informes, peticions, sollicituds, nosaltres informes si que fem, tampoc és un volum... molt important, llavors també ocupa molt temps, lo que té comentava abans, el anar passant, anar actualitzant totes les dades a l'ordinador que es feina de cada dia, acabes de tenir l'entrevista i t'has de passar un quart d'hora després actualitzant l'expedient, llavors també, tot lo que és la relació amb els grups comporta també molta feina a vegades de a veure, fer una mica de, s'ha de presentar una subvenció, un cop de mà a l'associació, passa la subvenció, ajuda'ls a fer-li, s'ha de fer un tríptic d'un cartell d'una festa que fan de no sé que, llavors tota la feinada a nivell, de paperet, no? que ho fem nosaltres, llavors la resta de temps doncs distribuïda, amb això, les coordinacions amb l'escola que dia si dia (no estem), amb les entrevistes que també ocupen una part important, per les tardes estem molt temps lo que té comentava abans, als casals, bé, voltant per altres casals de altres zones que també són municipals, ...

-La zona, ja me l'has explicat. Com vas entrar a la Paeria, tu? (...)

-(...)

-Si, si, si.

que hem fet ara que ha sigut com a cosa així exclusiva pels educadors, molt bé, però molt poquets, eh! lo que si que tenim doncs obert, de què qualsevol curs que ens interessi, llavors demanar permís a l'Ajuntament, llavors, normalment no te fiquen cap problema.

-Bé, ara, això és més general, no? Com definiries tu la competència professional? és a dir, perquè una persona sigui un bon educador, que és lo que penses que ha de tenir? de formació, característiques personals? tot, no? vull dir?

-A veure, penso que ha de tenir, a nivell personal, eh... una bona capacitat d'empatia amb la gent, una maduresa suposo, que permeti eh... a veure, veure les coses de manera objectiva, sense involucrar-te molt amb els casos que estàs portant, mm!!, a nivell formatiu, evidentment molta, a nivell formatiu amb molts aspectes, no? a nivell de treball, lo que té deia, a nivell associatiu, jo suposo dintre l'atenció primària hem de tenir molta formació de moltes coses, al menys coneixença de moltes coses, a nivell personal... no sé que et podria dir...

-...una persona que tingui la formació adequada i a més a més aquestes característiques?

-Si, si i moltes característiques suposo a nivell tant nosaltres com els assistents socials, a nivell de personalitat, no? que en altres llocs de treball potser no són, no són imprescindibles, no? han de tenir una coherència, una integritat jo penso que és molt important i una maduresa, que la tenim o no és una altre tema però que hauríem de tenir...

-...si, si, bé, clar...

professionals, de dir bé, doncs jo arribo fins aquí, estàs d'acord? mentre l'altra persona estigui d'acord, bé, té pots trobar amb una persona, doncs això, bé, les meves funcions, no sé, és difícil.

-Vosaltres de totes maneres aquí funcioneu, hi ha bona avinentesa, no? entre tot l'equip?

-Si, si, si.

-Tot això, tot això ho teniu...

-...si, si, si, a veure, problemes per això no hi ha hagut, no? llavors... problemes no hi ha hagut.

-Llavors a nivell d'història formativa, diríem, primer vas estudiar treball social i després durant aquest temps que has estat exercint d'educadora social, t'has anat formant amb altres coses o així?

-Infància?

-Mm. Encara que encara estic esperant i a mi, com a cosa de formació que penso que ens faci falta o que hauríem de fer quelcom, és tot a nivell legislatiu, no? penso que estem una mica penjats, des de quan vam acabar d'estudiar i els cursos que estan fent estan molt enfocats a lo que és el treball, treball, la metodologia, però a nivell de, bé, de legislació una mica al dia de com van canviant les coses doncs penso que ens falta una miqueta.

-Des de la Paeria, os organitzen cursos de formació o no?

-Molt poquets, eh... molt poquets, eh... l'any passat van fer, l'any passat o fa dos anys en vam fer un i era en concret el tema, de malalts de sida, el

-I t'agrada?

-Si, si, si a veure, jo ara que estic aquí, estic molt orgullosa de, d'estar fent la feina que faig, i m'agrada, no? m'agrada, tinc una feina molt dinàmica, una feina a veure, molt poc rutina, a veure, molt poca rutina, m'agrada, la veritat.

-I tu que has estudiat treball social quina diferència veus que hi ha entre una tasca i una altra? o com ho veus tu, la relació?

-Com a diferències, a veure, jo lo que estic veient cada vegada més també ho hem parlat molt al curset, no? és això que cada vegada més inconscientment suposa, s'està quedant tota la part de recursos a nivell de lo que és assistent social i tota la part de treball educatiu amb famílies a nivell d'educadors, llavors jo penso, com assistent social també que he estudiat, no? que és una cosa que elles han de reivindicar molt, no? perquè és una cosa que no s'ha de deixar de perdre, no? igual que tot lo que és atenció a grups, a comunitats, en teoria són tasques també que hem estudiat com a treballadors socials, bàsicament, a veure, suposo que en altres barris el fet de què hi hagi una assistent social i un educador en un barri també fa que l'assistent social s'impliqui molt en tot lo que és comunitari, no? aquí ha quedat molt rellevat a lo que fem nosaltres, llavors elles lo que és comunitari pràcticament molt poca cosa i treballant, bàsicament ho estem portant ara nosaltres, llavors com a cosa així de cara amb el treballador social, penso que haurien de reivindicar més tota aquesta tasca, llavors el treball diari de definir les funcions fins a on arriba una assistent social i un educador, doncs això per lo que estic veient fins ara doncs és una cosa molt a nivell casi, casi personal, no? de relació amb els

-...sí, sí

-A nivell de status i reconeixement de la professió. Com ho vius tu això? tant per companys com per polítics, família o...?

-A veure, a nivell de, jo que penso que, per exemple, a nivell d'usuaris, no? cada vegada, a veure, cada vegada és un treball diari, no de dir, sóc l'educador, normalment, "me voy a la asistente social" o vas a la llar de jubilats, "que viene la asistenta" vas a Raimat, l'altre dia me vaig trobar, bé, quan vam començar a intervenir a Raimat, no? el cartell de "las asistentes de la Mariola vienen a explicarnos no sé que" llavors és una lluita constant d'anar explicant lo que és l'educador, llavors, és una cosa difícil perquè hi ha molta gent que tampoc no ho entén, que tu també t'és difícil a vegades explicar realment lo que estàs fent tu, no? i és una lluita bé, doncs suposo que constant, no? a nivell de què estiguem reconeguts a nivell polític doncs suposo que és el mateix del que t'estava comentant, de la resta a nivell de societat, no? costa molt de què entenguin el que estàs fent, també perquè és una professió relativament nova, perquè a vegades també la confonen amb això, lo que hi havia abans, amb l'educador de carrer, l'animador socio-cultural, llavors és una lluita suposo que constant, d'anar dient, que no té deixis passar que té diguin "assistent, no, no, assistent no", és d'allà, jo, entens, anar matxacant... però bé, poquet a poquet.

-A nivell de dificultats, per exercir la teva professió, quines són les que trobes més? No ho sé, això que dèiem, de separar-te del cas o que és lo que te costa més a tu, cansament, distanciament?

-Sí, a vegades...

-... o coses implícites inclòs d'atenció primària, no? que tinguin unes característiques molt concretes?

-Jo a vegades les dificultats que tinc, és eh! a veure, a l'hora del diagnòstic, no? de realment quan planteges, quan inicias la intervenció, realment si estàs donant o no estàs donant el que demanes, a vegades, lo que dèiem abans de ficar-te fora i donar-te compte de la situació i a veure cap a on tira a mi, a vegades me costa, no? llavors és quan, bé, doncs parles amb la psicòloga, parles amb els altres educadors, que des de fora té donin una altra perspectiva i més de casos d'aquestos, hi ha molts casos que portem durant molt temps, que sense donar-te compte té fiques dintre i... això, aquesta perspectiva de, de veure les coses de fora, no les, no la tens, no? a mi com a dificultat aquesta.

-Que os aneu canviant de casos?

- No, no.

-No ho feu.

-No, no, potser algun cas puntual, que vegis que aquella persona doncs amb tu, per lo que sigui, no... no acabes de funcionar i llavors, però bé molt poques, més amb elles, potser amb les assistents socials, bé, normalment procurem que no sigui així, eh! perquè a vegades té trobes amb gent que té diu "mira ya no quiero que me atienda tal persona, la otra" llavors des de baix, des de l'informador sempre se contesta "si te va a atender la otra persona va a ser lo mismo" llavors evitem el màxim, sinó coses molt puntuals que siguin...

-...que hi hagin canvis...

-...que hi hagin canvis o a vegades estàs intervenint en un nucli, com per exemple, tinc jo ara, s'han separat els pares, per no intervenir jo amb els dos pares llavors fas que hi hagi, que entri una altra, que entri l'altre educador al nucli, però bé, coses molt, molt concretes.

-Bé, doncs ja estaria.-

Si.

6.- EDUCADOR NÚMERO SEIS

-Com va ser el teu ingrés a la professió?

-I això, quan va ser?

(...)

-I llavors vau passar a ser educadors?

-Amb funcions d'educadors, també. Quan jo vaig entrar hi havia animadors i hi havia educadors, aquests feien tot el que és atenció individualitzada i els animadors feien de grup i comunitari. Jo durant més d'onze anys no he fet res de (...). El que hem reclamat la formació necessària tant pels educadors que han de fer ara d'animadors, com pels animadors que ara fan d'educadors. Sí que puc tenir la formació de Treball Social però, penso que hem d'ésser suficientment professionals.....

-Quants animadors hi havia?

-N'hi havien quatre a Lleida, un per cada zona en que està dividida la ciutat: la zona 1 és el casc antic, la zona 2 és Mariola blocs Joan Carles, la 3 són els barris nord-est de la ciutat: Balàfia, Secà, Pardinyes, Llivia i Sucs, i la zona quatre és Cappont. Un animador per cada lloc, llavors hi havia dos educadors al casc antic, i dos a Mariola. -Feien parella amb els educadors del barri, equip multidisciplinar. Una mica estem aquí de rebot amb el de educador, i a altres països hi ha un tronc comú del treball social, per exemple Bèlgica, després hi ha una especialització o bé puntual, o en la formació d'adults, o en ocupació, o de treball comunitari, tot seria més vàlid així, és una opinió meva, és suspicàcia, per la gent que són assistents socials, del que fan els educadors socials. Penso que per mi és més positiu el fet d'un tronc comú i a partir d'aquí un especialització.

-Com definiries la competència professional? Perquè un educador sigui competent a nivell professional, que ha de tenir?

-Bàsicament depèn del tarannà de les persones, una cosa és la formació a la que pot optar tothom, que és un ventall molt ampli, la formació que pot tenir qualsevol des de la gent que té l'opció d'educador social i li toca això, des de la persona que no pot arribar a tenir les formacions, perquè estudiar no li va, però pot ser un professional molt bo per dedicació, perquè hi creu... Tampoc hem de pensar..., és a dir, hem de cercar l'esperit religiós d'aquesta història; hi ha gent que està aquí, com a treballador social per motius de fe, n'hi ha alguns que sí, avui en dia, dins l'Ajuntament. Penso que depèn del tarannà de les persones. Educador: Penso que ha d'ésser una persona oberta; molt oberta a tot, als canvis... Nosaltres anirem creixent i ens anirem amollant a la vida i això ens fa veure la vida des de diferents perspectives; estar obert, doncs, a les noves iniciatives. Hem de saber analitzar per poder actuar, parlo dels educadors i dels treballs socials. Cal fer un bon filtre de les teves opinions i creences vers les teves actuacions; és difícil.

-Com valdria el reconeixement de la professió de l'educador, tant a nivell social, com institucional, entre els amics?

-Nosaltres institucionalment som un "parche". Tenim una gent que fa de matalàs. Estic essent una mica dur i molt cru però, penso que institucionalment ens utilitzen així; també hi ha gent que creu que nosaltres podem procurar un canvi, analitzar, catalitzar... Però són els que menys. Som fruit d'un passiu electoral, d'un tríptic: "Tenim tants treballadors socials per cada mil habitants, tant pressupost." Si els tenim és

perquè avui, tant partits d'esquerra com de dreta ens porten... Estem en una societat individualista i nosaltres som com a vitamines socials; aquella vitamina C ha d'arribar per revitalitzar quelcom que abans era revitalitzat pel mateix teixit social però, per motius en els que ara no entrarem, s'ha deixat de fer. Això ens ho trobem en el treball cultural que hem realitzat al poble; és la mateixa gent qui, en gran majoria, se soluciona els seus problemes; fins i tot, l'alcaldeessa no estava massa a favor que entrés un assistent social, un educador, un animador... Si tenia un accident, amb el tractor, li cobrava una pena si era una persona contributiva o una jubilació baixa; llavors el mateix poble li donava la bàscula municipal perquè hi pogués pesar... Són xarxes que, a la gran ciutat, s'han anat destruint.

Com ens valoren els amics? Jo tinc grans problemes per estudiar què és el que faig, penso que algun dia em treure una fotocòpia i me la posaré a la butxaca, d'algun dia que em donin una feina concreta... Perquè realment toquem tantes tecles; no portem sis casos o fem tutoria de sis casos com poden portar altres institucions, sinó que aquí portem molts casos, a molts barris i, a més a més, fem treball d'infància, d'homes, de vells, unitari... És molt complicat d'explicar.

Pel que fa als mitjans de comunicació som uns grans desconeguts i solament se sent a parlar de la nostra feina quan hi ha algun problema de tutories... Hi som; no som el més important de la societat, ho poden ser els economistes o els advocats pel que fa al reconeixement social, però qui fa funcionar el sistema som nosaltres. Nosaltres som qui l'engreixem.

--Doncs bé, primer van passar uns anys, a l'inici de la nostra etapa professional en què érem les eines. Amb això vull dir que l'assistent social tenia diversos aparells, un d'ells l'educador, i l'utilitzaven de tant en tant. Ara ja és més de tu a tu, som un equip multidisciplinar, abans érem més

una eina. Això també depenia del tarannà de les persones que feien d'assistents socials; no tenien definició perquè fa dotze o tretze anys no hi havia una carrera professional. La gent que feia d'educador provenien majoritàriament de magisteri ... Llavors bé, ara cada cop ens valoren més tot i que fem d'educadors o d'animadors, o d'una cosa i l'altra.

-Quines són les dificultats més grans amb què et trobes?

-Doncs, de vegades, no es troben les dificultats en tu mateix, ni en la gent, sinó qui de vegades fa de fre són les institucions, amb els projectes o amb les dificultats o amb el "Bocasse" que es va establir perquè hi hagués uns cabdals de control; el que passa és que aquest control, de vegades és excessiu. Alguns cops, se'ns utilitza, altres, com ho hem pagat molts cops, la manera de fer la producció, a través de l'alfabetització...

Les limitacions, de vegades, es troben al nivell personal; és allò que t'explicava abans: Si jo m'he passat onze anys i mig, única i exclusivament, fent...(bé, això d'única i exclusivament, entre cometes, perquè també he fet individual) però, (...): "No, tranquil, tu ets assistent social i ja has adquirit la formació." D'acord, però jo sóc crític i vull tenir més eines; no puc entrar aquí "a saco" i començar a opinar, actuar. Jo opino que cal ser més constructiu en aquest aspecte. Per a mi són dificultats o limitacions, per mi ho són perquè en aquest aspecte vull ser rigorós en la feina que faig, i la gent que atenem es mereix un respecte, no dic que jo sigui mal professional, ara m'hi estic ficant, i molt!, però al principi se'm feia molt costa amunt el mateix que els que feien d'educadors, que han de quedar un dia i explica'm què fas amb els nens, i això a mi m'atabala.

-I t'agrada ser educador d'educació primària?

-M'agrada, i no em deixa d'agradar, jo estic content amb la meva feina, perquè continuo fent altres qüestions socials, no solament vaig cenyit amb la qüestió individual, si no estic a atenció primària fent també treballs comunitaris, el problema és que potser cal una definició més de les nostres tasques, dels nostres papers, dels nostres àmbits d'intervenció, i em d'aprendre, nosaltres com a professionals, i els d'administració a acotar, si no arribem a tantes escoles, o a tants grups de dones, o a tantes associacions, acotem i fem un treball més encaminat, però de vegades primen els números, que és la quantitat, i se'ns exigeix una doble mesura, quantitat i qualitat. Jo estic content de fer d'educador, no sé que passarà quan tingui cinquanta anys...

-Tu creus que a l'Ajuntament de Lleida tenen una línia d'educació establerta?

-A la Paeria sempre s'ha anat una mica a remolc, a remolc de altres realitats, com és Barcelona, com és la Federació de Municipis. Els animadors i els educadors van començar a existir fa uns anys a l'ajuntament, perquè a Barcelona n'hi havien, un cas més clar, ens anomenaven: cívics, culturals, socio-culturals... em anat passant de nomenclatura, si està clara una cosa, es va per aquest camí, jo penso que en el vostre camp no hi ha hagut una línia definida, i no hi és ara, s'han establert unes bases amb els anys, amb uns programes per àrees: servei d'infància, joventut, àrea de la dona... i s'estan fent coses maques i importants, hi ha una mancança avui en dia, que és amb el treball comunitari, no hi ha un programa, no hi ha unes línies d'actuació, hem funcionat sempre una mica a "salt de mata", i depenent a la zona geogràfica de treball que hi hagués, un professional o un altre actuen de diferent manera, depèn del tarannà de les persones i després en qüestió d'educadors no hi ha una línia de treball que ens imposi l'administració, nosaltres

mateixos no fem res perquè hi sigui, perquè la podem arribar a reclamar, però la parlem amb "la solapa de la camisa", perquè tenim altres feines, altres ocupacions, no tenim temps per trobar-nos, cal que pensem una mica el perquè nostre, i projectem un mecanisme.

-I a nivell de serveis socials tampoc hi és? Una manera de treballar, un estil...

-Si, amb la creació de la Unitat Tècnica de Coordinació, s'han establert uns criteris, unes línies...Existeixen.

-Que podries explicar-les una mica?

-Trellall per àrees, alguna pot ser criticada o no, com per exemple l'àrea de la dona, perquè el que estem fent és discriminació, perquè parlem d'activitats de dones i no de persones, té una doble besant, una que és la formativa, que pot ser amb les dones universitàries, i l'altra que és el més quotidià, que són els barris, mecanitzar aquests grups de dones, que existeixen a diferents associacions de veïns, el substituir una mica tot el que és el tallerisme, treballs manuals, artesanía, gimnàstica..., que es positiu, en un principi, com a excusa de trobades de dones, pel que seria la dinamització de cursos més formatius, des de formació per a les dirigents de les entitats fins a cursos de autoorganització personal de les mateixes dones. Les línies entre infància i joventut no estan massa definides i no es diferencien massa bé aquestes dues àrees. Antigament, bé, fins fa dos legislatures, joventut estava separat de Serveis Socials, que era independent; el problema és que els Serveis Socials "s'ho menjaven tot"; per això es van unificar, però malgrat tot, res no va canviar. No hi ha una línia clara de treball amb joventut, entre altres coses perquè la joventut és molt etèria; però sí que hi ha un programa d'activitats puntuals que confereix

orientació i formació als joves de la ciutat i també s'organitzen activitats molt concretes de trobades de joves en tot el que és el rock, els esports,... El cert és que no hi ha una línia clara en què fer amb els joves de la ciutat, del barri...

Infància potser és el més estructurat, amb l'arribada de Joan Ballester; amb diferents àrees d'intervenció, l'E.F.O., E.A.I.A., i activitats que poden ser més participatives amb la finalitat d'obrir les escoles fora de l'horari lectiu. Sí, potser és lo més estructurat. S'hauria de veure l'entramat del funcionament dels centres de Serveis Socials, a nivell del que seria l'atenció al públic, informatització, el que seria el funcionament diari.

Tot el que és la toxicomania, , que ho fa molt bé. Per cert, ara s'estan plantejant el fet de fer tantes xerrades sobre si és positiu, o no, o obrir un altre camp de batalla de treball diari que estaria conduït cap a la prevenció.

-Quina diferència hi ha entre les zones? Explica'm la teva.

-Trobem algunes característiques diferenciadores; com a diferència que pot haver-hi entre la zona 1 i la zona 2, Barri Antic i Mariola respectivament, és que són zones geogràfiques molt concretes, Barri Antic és Barri Antic, Mariola amb blocs Joan Carles... I un territori molt ampli i molt abstracte; després tens Balàfia, el Secà, Pardiniyes hi ha un bocí que és Mar-Magdalena-Roure, i Sucs. Llavors hem de planificar, intervenir i actuar coneixent la realitat de cada zona, són diferents entre elles encara que puguin tenir trets similars. Balàfia es troba al voltant dels 8000 habitants, és un barri no vull dir vell a la ciutat, però que va començar als anys 50...

-Però, les teves intervencions a nivell d'infància, a quins barris es donen més?

-Doncs fins ara, , amb el saló d'infància i joventut, per tot el que és potenciar la joventut -potenciar un grup de joves, recerca d'objectius i finalitats d'ells com a entitat, com per exemple, organitzacions esportives. El que és (...) bàsicament atenció individualitzada; a (...) totalment atenció individualitzada amb infants. I al també individualitzada, essent una mica més problemàtica que i a part, fer comunitària amb infància i joventut per dinamitzar grups de joves i entitats. Atenció individualitzada a tot arreu, a res de comunitària i solament individualitzada, i als altres llocs, lo normal és comunitari amb grups definits amb finalitats concretes.

-I com esteu organitzats?

-Doncs molt malament; físicament, la ubicació central la tenim aquí. Però de vegades estàs en un barri, i estàs pensant en l'altre, no t'acabes d'ubicar, perquè expedients amunt, expedients avall, estàs en un barri fent gestions, i recordes que en l'altre barri, encara esta penjat, llavors clar, situar-te et costa, jo porto tres barris, tres àrees d'actuació, com educador, llavors et desitua bastant, costa, però malgrat tot vas fent.

-I qué vas un dia a la setmana a cada lloc?

-Per exemple jo, el dilluns al matí tinc permanències a un barri, i dimarts a la tarda, concretes entrevistes i gestions, dimecres al matí tinc permanències a un altre, i dijous per la tarda tinc atenció individualitzada més concreta a un tercer o gestions, parlar en grups o entitats, i divendres el passes estant a un lloc o a l'altre. Aquí amb l'ordenador he treballat un projecte d'un altre barri. es complicat, però t'ho fas, el que passa es que no et pots centrar en una intervenció concreta; i a l'altre hi pugem cada quinze dies.

-Allí també pot influenciar els tipus d'intervencions que pots fer?

-Si, perquè són d'un tarannà diferent d'un lloc a l'altre, i la veritat és que vas tant atabalat que no tens temps de passejar pel barri, jo ho sé perquè m'escapo un matí mitja horeta per donar un vol pel barri per veure punts de trobada de joves, ho has de fer perquè si no tot canvia ràpidament, si, saps que allí hi ha un grup de joves que es troben hi fan això i allò altre, però no els coneixes. Però la situació està plantejada així i els recursos són limitats.

-A nivell intern amb qui et combines normalment, es a dir, com ho feu a nivell d'equip?

-Doncs, precisament, gairebé mai ens coordinem amb l'altre educador de l'equip, jo parlo de zona, solament ens trobem per parlar d'algun projecte comú, per exemple, ara estem fent un projecte que s'anomena "Viu l'estiu" que el que vol és atansar els nostres barris a les activitats de nivell de ciutat, que puguin gaudir els nens les activitats al propi barri, que de fet gent de Lleida pugui anar als barris, que no la gent dels barris vagi al centre, "Viu l'estiu", doncs aquest l'hem fet conjuntament, però per exemple parlar d'un cas, aquest nen... no ho fem mai, no ho fem mai perquè hem agafat la dinàmica de que quan joestic aquí, ell està allà, no podríem, llavors si que intentem fer-ho i no ho fem amb excés, amb l'assistent social que et toca, joestic amb un assistent social a que és diferent a la de l'altre, iestic a una altra part que és diferent a les altres dos, és a dir que m'entenc amb altres tres professionals, més complicat encara, perquè vulguis o no cadascun una mica té la seva manera d'actuar, és més rígid en alguns aspectes que en uns altres, llavors és més complicat encara.

-I llavors que teniu una reunió a la setmana?

-Si, una reunió setmanal que tractem aspectes de funcionament però no aprofundim en intervenció de casos ni coses així, no.

-Les funcions de l'educador, com les resumiries? Que fa un educador a atenció primària?

-És una mena de "calaix de sastre". Té unes funcions, unes tasques, que molts cops li vénen determinades per la institució, i d'altres les va assumint depenent de les característiques d'intervenció que hauria de tenir. D'una banda potenciem el treball comunitari, a nivell d'associacions de veïns, o entitats puntuals, com la llar de jubilats, grups de dones, intentem planificar conjuntament la recerca d'uns objectius, d'unes realitats, no unes activitats, sinó uns objectius, i a partir d'uns objectius poder treballar unes activitats concretes. Després en nivell de joventut, intervenim poc perquè és la mateixa ànima de joventut del departament vostre que té les competències per actuar en els grups de joves, ho fem una mica però... I en infància tenim una feina molt important que és poder arribar a ser la prevenció, la prevenció en infància, i utilitzem recursos que tenim al nostre abast tan públics com poden ser els casals infantils, com privats, per poder derivar als nens per una millor integració social amb aquestes entitats, una mica és la funció de catalitzar i la funció de intentar de fer una prospecció per poder actuar i prevenir actuacions, situacions que podríem anomenar de risc social.

-Quan tu fas una intervenció en infància, a que et sembla que estàs donant resposta? Per exemple si tu treballes en una família, que et sembla que estàs solucionant per ella?

-Normalment la immediates, cosa que a mi m'agrada fer, és com el fet de dir: les urgències al treball social existeixen?, és un sí molt relatiu, si hi

ha maltractaments no em demani hora per demà urgentment que hi ha maltractaments, quants anys fa que hi ha maltractaments? La pregunta concreta no l'he entès bé, però.

-Si, d'una altra manera, quan tu decideixes fer una intervenció en infància, que has vist en els pares, i que has vist en els nens?

-La majoria dels cops, no és que decidim d'intervenir, si no és que vénen a les permanències amb el problema; no som nosaltres els que podem detectar un problema i actuar, i és molt de immediates, bàsicament en l'infant pots detectar si ell està en alguna entrevista, la seva forma d'actuar, mitjançant la conversa, normes, responsabilitats tot el que fa la seva vida quotidiana, en una fletxa cap al seu futur, llavors hi ha aspectes que ens fan dir, derivem aquest nen on vulguis, o bé al Capip, o bé cap a l'esplai, perquè és un xaval que necessita de algun medi per poder desenvolupar el seu creixement, el més correcte i positiu possible, aquesta manca de un conjunt, unes normes, uns hàbits, uns costums; i amb els pares molts cops ens sembla que no sabem si han entès gairebé el que és educar, o ser responsables amb els fills, els hi acabes dient: escolti el problema no és meu, el tutor és vostè, el problema és seu, no meu...si els nens tenen una manca de... és perquè els pares no la han fixat.

-Llavors un cas, com t'arriba? Com et pot arribar?

-Normalment m'arriben per la permanència.

-Tu fas permanència, també?

-Si,. Llavors quan hi ha un cas nou amb nens, és a dir, amb infància, jo entro conjuntament amb l'assistent social, cas nou en infància jo entro sempre, i quan és un cas conegut, quan hi ha infants, no entro al camp de

vista, però tinc l'hàbit d'entrar-hi, perquè llavors vaig recordant si el nen va a estudi assistit, com li va l'escola, si a casa seva ja no criden si no que parlen...normalment no faig entrevistes a tota la família, però si que faig un seguiment ampli amb l'assistent social, i d'altres els portes tu solament, com que bàsicament és infància, el portes tu, normalment un P.I.R.M.I. no acostuma a portar res, però alguna vegada si, i llavors els agafo jo, qui és responsable de la majoria d'expedients? l'assistent social, no vol dir que sigui més o menys important, si no que és la responsable, llavors tu col·labores puntualment en algun dels casos que hi ha nens, que hi ha nens o que hi pot haver toxicomanies també em d'intentar d'educar en aspectes que no siguin d'infància.

-Quins són els casos que solament portes tu?

-Doncs, on hi ha hagut maltractaments, o abandonament, la majoria de casos de l'element masculí de la família, llavors és una mica de suport a la mare, i en el cas dels nens entrevistes i deriva'ls a activitats.

-Quines activitats tens a l'abast?

-La majoria dels nens que porten, escolarment la majoria fatal, intentem que acudeixin a estudi assistit, si l'ajuntament dos dies a la setmana, llavors interessa que hi vagin per una millora lectiva, per una mica de suport, llavors cada avaluació els hi ha estat positiva o no?, no gaire en la majoria dels casos, però s'ha de fer. I després tot el que són activitats del casal infantil també, que al llarg del curs van evolucionant, per exemple un taller descobert a la natura...

-I això on s'organitza?

-Des de l'ajuntament, jo faig la demanda per un barri concret d'una activitat, , doncs fem un taller, el medi que tenim més proper, enlloc d'anar a robar nius, perquè no els hi ensenyem el ecosistema, i la importància d'allò i de l'altre...i jo escullo quines són les activitats, llavors als nens, els vaig derivant a un lloc o a un altre, són activitats nostres, i a part d'això, quan al barri hi ha un moviment infantil o juvenil privat, parlem amb els monitors, i llavors fem un seguiment amb els monitors, com li va... si assisteix puntualment....si ve, no ve, si a notat algun canvi...l'acompanya el pare a aquell nen petit de l'activitat? No l'acompanya?...es fa un seguiment de pare i mare.

-Quan portes un cas d'infància, que veus més, als pares, als nens...?

-Bàsicament veig més als pares, i faig entrevista a permanència, i veig als nens a entrevista a permanències, o si no quant xerro molt amb ells és quant els acompanyo a l'activitat, i gaudeixo de molta informació mitjançant els monitors, i són qui realment veu com el nen desenvolupa les seves habilitats, i el seu comportament amb els altres nens, llavors entrevista amb el nen poca, però els acompanyes a l'activitat, els vaig a buscar a veure com van, i amb els monitors, els monitors són els que diuen que si aquest nen està canviant, assisteix amb regularitat, que si hi ha una mostra d'interès per aquesta activitat que és sorprenent, que si s'ho pren es serio o no, o bé a disgust, fas de confident, que si avui m'ha dit el nen que si el seu pare s'ha barallat amb la seva mare, o que si avui l'ha tornat a cascar...

- I amb quina freqüència els veus?

-Per exemple el dia que estic, a la tarda, sempre estic a la tarda, solament coincideixo amb una activitat d'esplai, estudi assistit el proper dimarts no el veig, perquè només es fa dilluns i dimecres, llavors quan jo

vaig un altre barri, solament veig estudi assistit, no veig l'activitat de l'esplai, llavors has de quedar amb monitors, o has de canviar dies de treball, és un "follon". Jo intento passar per cada activitat cada dos o tres setmanes, si tingués a un sol barri... però has de comptar que tinc una tarda a cada barri, quan no una cada quinze dies vaig a fora, com que aquell barri es queda sense tarda, que és quan fas activitats de nens i és quan pots fer un seguiment, una entrevista, o quelcom més "apurat" és a dir, fatal, fem una atenció, que no vol dir que no sigui seriosa, llavors no aprofundeixes potser tot el seria necessari.

-Quins són els objectius que normalment et plantejes quan tens un cas d'infància?

-En principi, el que intentes fer és una mena de... conjuntament amb l'assistent social esbrinar quin és el problema d'aquella família, perquè han vingut allà, i si hi ha una cosa que arribem a desconèixer, per això tinc permanències al matí, i a la tarda citem puntualment a la família, depenent del cas tu intentes esbrinar, el bàsic, que és conèixer la realitat, o intentar arribar a conèixer-la, i a partir d'aquí aprofundir en la problemàtica específica de cada cas, si és maltractament o bé iniciar la denúncia, o bé depèn de la coneixença que tinguis tu dels tutors doncs parlar amb ells, si és desinterès o desabandó dels pares pels menors depèn de quin sigui aquest desinterès.... Bé cada cas és diferent, el problema que tenim és la immediates, que no ens podem estar plantejant un cas, el com, el perquè, i que podríem fer-hi... una mica actuem com al ping-pong la tires i te la tornen i has de respondre, llavors el problema és la immediatesa el que fem és un estudi ràpid del cas, el que no vol dir és un gran projecte, de vegades hi ha P.I.R.M.I.s pel mig, i llavors ja tens uns objectius marcats, tant per la família com per l'infant, relatius als seus hàbits de neteja, als seus hàbits de puntualitat als llocs, l'escola, i després la relació fora del circuit lectiu, en

esplais. Cada cas té un plantejament diferent, però no un plantejament rigorós per extens, si no per precari el màxim de rigorós.

-I tu normalment a quines fonts d'informació acudeixes, perquè tots aquests reculls que m'estaves dient, normalment com els fas?

-Doncs mira, ens coordinem molt amb les escoles, els psicòlegs, etc., i després quan enviem als nens a les entitats, a les mateixes entitats, els monitors de l'esplai, bàsicament és això.

-Quan se os presenta un cas a llarg termini, feu l'avaluació d'aquests casos? Com la feu?

-No avalues, saps que ha sortit bé i estàs treballant en un altre cas, no acostumes a avaluar.

-Quan tu vas començar a fer atenció individualitzada ja hi era l'E.F.O.?

-Si.

-Com el definiries l'E.F.O.?

-En principi hauria de ser una eina de treball per als educadors, per arribar a aprofundir i marcar uns objectius, unes metes, per aconseguir unes finalitats amb una intervenció, etc. Jo normalment no l'utilitzo gaire l'E.F.O., potser soc un dels educadors que utilitzo menys l'E.F.O., perquè al Secà i a Pardinyes tenim bastants P.I.R.M.I.s, i P.I.R.M.I., i E.F.O. no són complementaris, o és una cosa, o és l'altra. A més quan fas un P.I.R.M.I. jo particularment ja redacto uns objectius amb l'assistent social, conjuntament, treballem molt per P.I.R.M.I.s.

-I si fas un E.F.O., el fas tu, ni que sigui conjuntament amb l'assistent social?

-Si, l'assistent social pot col·laborar, però d'E.F.O.s poquíssims.

-I el P.I.R.M.I. qui el fa?

-El P.I.R.M.I. el fa l'assistent social, i jo n'he fet un parell de P.I.R.M.I.s.

-Solament tu?

-Si, però amb l'ajuda de l'assistent social, perquè ella és la responsable de la majoria de P.I.R.M.I.s, i jo hi col·laboro, perquè hi tinc una part de responsabilitat respecte als nens, i a la família, perquè molts cops la fem conjuntament la entrevista, i tant els pot aconseguir ella com jo a la gent, el que passa és que ho em distribuït una mica així, i ara que soc el responsable del P.I.R.M.I. el tenim allí i treballem tots dos conjuntament.

-Quan fas tu un P.I.R.M.I. que és un cas especial?

-No, perquè està molt carregat l'assistent social, i diu porta un P.I.R.M.I. tu i sabràs el que és, i ja està, i perquè el P.I.R.M.I. és més clara la intervenció en infància.

-I si no fas un P.I.R.M.I., fas.?

-La faig en treball comunitari, en individualitzada no. Això ho em parlat molts cops amb la del Secà, a veure si ens asseiem un dia i parlem d'aquestes famílies, i parlem de a veure que fem amb aquesta família, si revisem els objectius, revisem la nostra actuació....Però tu tens un matí de

deu a una i mitja que tot són permanències, cada quart d'hora una, i molts cops quan surt la Francisca ja fas entrar a la Juana, no tens un temps de re, i llavors acabes l'entrevista i dius a veure com t'ha anat i veus com la tia s'estava escaquejant d'aquest tema i no volia entrar-hi, no al final del mati has d'agafar l'entrevista i passar-la a ordinador, i l'endemà acabar de passar les entrevistes a l'ordinador, és llastimós, però és així. Llavors clar, el que nosaltres ens plantegem és que ens falta aquest espai de aprofundiment.

-Si vols fer algun comentari que et sembli adient...

-Si només dir que l'assistent social té més concreta la seva tasca, nosaltres no tant, i destacar l'evolució d'aquest treball interdisciplinat de professional, de tu a tu, que s'ha arribat aquests últims anys entre educadors i assistents socials, de que un pot ser el responsable d'un expedient, però tots dos el poden treballar, i que jo tant sols parli dels nens, però jo també puc parlar dels pares i ells dels nens, i que coneguem l'expedient conjuntament, el problema és que no tinguem temps per fer un treball prou profund, el fem però una mica a corre cuita.

7.- EDUCADOR NÚMERO SIETE

Quan decideixes intervenir en un cas d'infància, a què creus que estàs donant resposta?

Bé, penso que estic solucionant una situació determinada en un moment donat de la vida d'un nen. No em plantejo grans muntatges, perquè normalment, entre d'altres coses, no fem aquesta feina; tenim molta feina de "parcheo y de prisa de prisa".

-Quin seria el perfil de pares i nens?

-La majoria dels pares amb els que jo treballo són pares amb problemes familiars, de relació entre ells, greus problemes de formació com a tal, de formació ocupacional, de problemes d'atur; la situació actual; molts monoparentals, moltes dones soles amb càrrecs familiars... I els nens han patit una inestabilitat emocional i són molt esvalotats, alguns traumatitzats, d'altres no tant, que necessiten molt d'afecte... Grans carències. Tot això es veu reflectit en els menjars, en les robes... La situació dels nens és precària, a casa.

-Quins són els objectius que normalment et plantejes, tant amb els pares com amb els nens?

-Amb els pares, treballar una mica el tema de la formació, tant a nivell humà, de valors, de límits i totes aquestes coses que ajuden als nens, bàsicament, i després treballant el tema de la formació a nivell de feines; un plantejament que comprèn des de ensenyar-los a fer un currículum fins a donar-los-hi possibilitats, llocs o perspectives d'on cercar feina i de quina manera. Això amb la gent que no té altres problemes, en uns pares on hi ha una toxicomania... es treballa cada cosa concreta. I amb els nens, una mica es tracta de donar-los-hi un espai on puguin parlar i expressar el que

senten, des de la confidencialitat, que és en la meva persona, i un espai on puguin expressar-se. En els casos infantils treballo molt en conjunt amb l'escola, amb qui estem molt "compinchats".

-Com a estratègies d'intervenció, què fas? És a dir, quan planteges un cas d'infància, quins recursos prens, sondeges als pares... Què és el que fas?

-Depèn de per on m'arribi el cas. Em pot arribar via pares, via l'escola o via altres nens. Aquests em diuen "mi amigo..." i en aquest cas responc "pues que venga tu amigo a verme" i llavors fem una entrevista conjunta amb el nen. Si ve via pares, intento fer una contenció d'allò que m'estan explicant, habitualment no em crec res i després parlo amb l'escola, amb el pediatra i amb qui estigui a l'entorn d'aquest nen; si es confirma la posició dels pares, cito el nen per escrit o el vaig a veure a l'escola o a catequesi o allí on sé que més o menys el puc trobar i no el violenti molt, ni se senti forçat pels pares. Si això no funciona he arribat a citar nois per escrit, això quan ja són més grans (dotze, tretze, catorze...).

-I si el cas et ve per l'escola, que era l'altra possibilitat?

-Llavors, contacto amb la família i la mateixa escola et possibilita veure el nen; a les hores d'esbarjo hi vaig moltes vegades, a l'escola.

-Si quan has recollit tota la informació ja decideixes intervenir, en què consisteix la teva intervenció?

-No tinc molts recursos, tampoc hi ha molta cosa. Depèn; si s'ha de fer quelcom de salut mental parlo amb la gent del C.A.P.I.D., parlo amb el metge -perquè aquí, a l'Àrea Bàsica de Salut, hi ha un assistent social amb qui mantenim molt contacte-; si tu li dius al pediatra que has vist alguna cosa en el nen et fan volant sense cap problema; derives als pares, al metge

de capçalera... Els casals infantils són un recurs molt important, que m'ajuda i em dona moltes possibilitats d'observar; perquè jo sóc dels educadors que sempre està jugant amb els nens als casals infantils, quasi totes les tardes que treballo vaig als "casalitos".

-Quants casals hi ha per barri?

-Bé, depèn de la temporada. Ara hi ha aquí, cinc activitats funcionals.

-I estan ubicades totes al mateix casal?

-Sí.

-I qui les manté aquestes activitats? Tu conjuntament amb l'educador?

-No, cada educador s'ocupa de la seva part, perquè sinó ens podríem tornar bojos.

-Sí, però això no vol dir que no comentem si ens trobem alguna cosa estranya o t'has assabentat d'un recurs... Normalment, ho fem així.

-I quan coincideix aquí, vosaltres?

-Dijous, el dia de la reunió, i algun dimarts al matí.

-I per als nens quins altres llocs tens, a part del casal?

-De vegades els envio a activitats d'estiu, a la parròquia -molts tenen la comunió amb la catequesi- així que aquest és un punt on pots incidir, activitats esportives... Una mica segons els interessos dels nens.

-On i com veus als pares i als nens? Quin tipus de relació hi intentes mantenir?

-Als pares, normalment els veig a baix (a la permanència) al despatx i de vegades també vaig a domicili, però molt poc. Als nens bàsicament als casals i els veig també al despatx, però en hores de casal; quan m'interessa parlar amb un nen d'alguna cosa li dic: "Ven un momentito que parlarem"; això sempre sense interferir, fer-lo venir expressament per estar amb mi al meu despatx, no.

-Quina relació mantens amb els pares i els nens?

-Cordial; no sóc una persona que dona ni treu res i llavors la meva relació amb ells és molt educativa perquè ja saben que jo no els hi donaré res car jo econòmicament no tinc res per donar, i ja m'interessa que sigui així; quan hi ha problemes econòmics ja ho traspasso a l'assistent social (problemes de lloguers, llums...) així que la relació que tenen amb mi és de molta confiança i m'expliquen el que els hi han fet, que si són uns dolents... Llavors, intentes reconduir tot això i donar-los-hi estratègies més que fer tot això d'ajudes d'urgència, etc.

-Quan t'has plantejats uns objectius i intervens amb la família, avalues les teves intervencions de manera sistemàtica o sinó de quina altra manera?

-Sobre la marxa, no sóc gens sistemàtica, treballant. A mesura que passa el temps vas veient si es van, o no, aconseguint coses, si has arribat a un punt mort, si convé retirar-te a temps i tornar a intervenir més endavant... Una mica, es va valorant conforme es va avançant.

-A nivell global, què et sembla que sols aconseguir amb les teves intervencions en infància?

-No gran cosa, miracles no en fem. Però penso que aconseguim una mica més d'estabilitat en els nens.

-I amb els pares?

-Una mica de tranquil·litat.

-La relació que estableixes, es molt desangoixant, oi?

És tracta de donar-los-hi allò que els manca, elements educatius a nivell de tot, des de coses domèstiques com la manera de parlar la taula, fins coses més profundes com saber escoltar al fill i jugar amb ells a pilota. Jugar amb el nen no vol dir que siguis un immadur.

-I et fan cas els pares?

-N'hi ha de tots; alguns sí i d'altres no. Funciona molt el boca a boca. La avantatge que tenim aquí és que quasi tots els nens van a la mateixa escola i aquesta serà aviat, la nostra segona filial; llavors les mares es troben a l'entrada i la sortida de l'escola i comenten: "La assistenta me ha dicho...", perquè això de l'educador no ho tenen massa clar, "...a pues yo lo he hecho, yo no, pues a mi también me lo ha dicho..." i llavors, així fem aquesta feina; coses que li han funcionat a una arriben a l'altra; també hem fet un intent de treballar, en comú, amb diverses mares alhora però no acaba de funcionar perquè són molt inconstants -avui et venen, tres dies no, l'altre sí-. És clar, les que sí et vindrien són aquelles que no ho necessiten; aquelles que realment t'interessa que vinguin, aquestes no venen. Llavors molts dies les seguim; moltes vegades vaig a la sortida de l'escola, com si

esperés algun nen, i així comentes amb una i altra (com que totes et coneixen); aprofito les seves pròpies tertúlies per introduir-m'hi.

-Planifiques totes les teves intervencions amb infància?

-No totes.

-Quan ho planifiques, com ho fas.

-A través de l'E.F.O., si és que el demanen, o sinó en una simple llibreta d'anelles on hi consta el nom del nen i allí és on es planifica tot una mica.

-O sigui, que vas fent el seguiment al marge de l'E.F.O. Llavors, aquí que et plantejes objectius, bàsicament?

-Sí, em serveix de diari, anoto si avui he parlat amb l'escola i ha passat això...; a part de allò de l'expedient on hi ha coses que no les hi fiques.

-Perquè l'expedient el teniu tot informatitzat?

-Sí; però, és clar, hi ha detallets que no els fiques a l'expedient. En aquests no pots ficar: "M'ha dit la mare de fulanet que sotanet..." però tu t'ho anotes perquè pot ésser una informació important.

-Com definiries el E.F.O. i quan el fas?

-És una eina de treball, igual que ho és la llibreta o l'expedient.

-Quan et decideixes a fer-ne un, normalment?

-Quan darrera hi ha d'haver un ajut econòmic o una feina que, d'alguna manera, s'ha de justificar. El que no pots fer és estar veient un nen dos cops per setmana i posar-ho a l'expedient de manera que això no queda a cap lloc. És per qüestió de nombres, o per qüestió de recursos.

-Per recursos econòmics, a l'E.F.O. es troba també, o l'has de demanar?

-És molt senzill, llavors passes una nota a comissió dient d'acord amb l'E.F.O. tal, que ningú veu, i ens fa falta això, allò i allò altre, per un import de tantes pessetes.

-Tu com a eina de treball que et vagi bé, no et va millor fer-ho a la teva llibreta...

-Sí, però també va bé de tenir l'E.F.O. però totes aquestes observacions que fiquen a part no t'hi caben a l'E.F.O., ni tampoc t'interessa que estiguin allí, perquè la comissió pot demanar veure aquest E.F.O. Hi ha coses que les poses i d'altres no.

-Dones importància a la confidencialitat, oi?

-Sí, és clar.

-Inclòs en l'àmbit professional?

-No, una altra cosa és que li traspassis el cas a un company; llavors, d'acord. Però a mi aquestes històries "d'altres estàncies" que dic jo, no m'agraden perquè l'únic que fan és safareig; vull dir que no són tècnics i, a més a més, els hi agrada molt el "morbo", i et fan pensar que ja n'hi ha prou; amb la informació precisa ja en tenen prou, no en necessiten més.

-Quan tu vas entrar, ja hi havia E.F.O.?

-No, el van implantar després.

-I tu ja tenies l'encàrrec de fer individualitzada, quan vas entrar?

-Sí.

-I aquesta individualitzada, la planificaves d'alguna manera?

-Amb la llibreteta. Era el meu propi sistema que jo mateixa em vaig dissenyar...; perquè fa molt temps hi havia una cosa que s'anomenava P.A.F.

-Què era el P.A.F.?

-Era un projecte d'intervenció familiar o no sé què. Bé, ho vaig mirar però, si no tens les instruccions i no saps per on van els trets és molt difícil de seguir. I l'altre educador, en Juanjo, no en feia d'individualitzada sinó només comunitària; així que vaig haver-me de fer el meu propi muntatge; abans que jo havia aquí en Joan Canut qui ho tenia tot informatitzat a l'ordinador (a dins el de base) i jo vaig seguir una mica els seus fulls de seguiment al de base... i em vaig muntar la meva llibreteta.

-Quina relació hi ha entre el P.I.R.M.I. i l'E.F.O.?

-Cap. A veure, són dos plans de treball.

-I la P.I.R.M.I. la fas tu i l'E.F.O. l'assistent social?

-Ara ja no; abans ho fèiem així, però ara ja no; fa quinze dies, o així, que jo ja vaig fer un d'aquests P.I.R.M.I. i és una feinada de "la òstia". Perquè sense saber de què es tracta, ho fas tot en codis; és una mica complicat.

-I l'assistent social fa E.F.O. també.

-No, en podria fer però, no en fa. Normalment quan elles necessiten un E.F.O. per anar darrera de..... de menjador, o alguna història d'aquestes et diuen: "M'has de fer un E.F.O. de fulanet o sotanet"; llavors jo cito el nen i com que la família ja està "compinxada" i ja se sap que és per aconseguir això, tot són facilitats que et porten al nen...

-Els casos infantils, els duus tu sola, amb l'assistent social o hi ha de tot?

-N'hi ha de tots els tipus; n'hi ha que els porto sola, d'altres que els porto amb ella, n'hi ha en què no hi intervenc expressament quedant una mica al marge perquè són situacions que es preveu que es desbancaran, n'hi ha en què no intervé ella perquè pugui quedar-ne al marge i sempre li quedi a l'usuari una taula de salvació... Ens ho anem combinant.

-Llavors que us coordineu pel sistema Tramer?

-Sí, ens ho expliquem tot

-Que treballes amb la mateixa assistent social ?; cada barri té una assistent social.

-Sí,

-I sempre funciones igual, coordinant-te depenent dels casos?

-Sí.

-Saps si un cas t'anirà bé o no, per una variable concreta?

-Moltes vegades ho sé per intuïció. Els casos que estem atenent són gent coneguda, la majoria, de fa molts dies i ja vas veient l'evolució i les ganes; veus si la cosa tirarà, o no, endavant. És diferent amb els casos nous que arriben, on veus possibilitats de potenciar-los una mica perquè ja no estan tan viciats, no tenen tan l'hàbit de venir aquí a buscar "los alimentos" i intentes, amb aquests, treure-te'ls de sobre, d'alguna manera. Si t'arriba un noi de tretze anys i ha estat tretze anys sense haver hagut de recórrer a l'assistent social, si en sis o vuit mesos l'excitació es pot tornar a controlar doncs, com menys hagin de venir aquí, millor.

-Quines variables són necessàries per què un cas vagi bé?

-La participació dels implicats; que estiguin disposats a fer la feina, que no sempre ho estan. Si estan disposats realment, no solament perquè t'ho diguin, tens moltes possibilitats de que la cosa canviï.

-I si no, què fas?

-"Parqueo", fas una mica de contenció perquè la situació no desbarri més del que ja ho ha fet.

-Respecte a infància, vols comentar alguna altra cosa que consideris important?

-No...

-Respecte la Paeria, creus que l'Ajuntament té un projecte educatiu, una línia de treball, en serveis socials, infància, educadors...?

-No, no la té. Va haver-hi uns problemes a l'any de la "catapum" i no s'han actualitzats i estan més que caducats. I anem una mica "a salto de mata"; que si ara toca fer això, ho fem, que si toca fer allò altre... Cada àrea o cada subàrea dóna unes directrius, no estan coordinats entre ells i nosaltres em de posar en marxa allò que ens ve de cada àrea.

-I a nivell d'educadors, penses que hi ha un estil de treball, a l'Ajuntament?

-Cadascú ho fa com vol.

-I tu com ho valores això, positiu o negatiu?

-Bé, estàs molt sol, els espais de trobada amb els altres no existeixen, ja que són mal vistos a la casa...

-Els educadors?

-Els espais de trobada dels educadors, són mal vistos es pensen que confabulem o no se què, i llavors has de fer una feina amb l'educador que tens a l'equip, que és el més proper.

-I a nivell de serveis socials t'agradaria que hi hagués una línia de treball?

-Jo crec que si que l'hauríem de tenir, perquè hi ha molts moments que dubtes, perquè avui una cosa és blanca, però demà pot ser vermella, i no saps perquè, ni com, ni res...

-Llavors cada zona treballa una mica al seu aire dependent de la.....

-I dependent de les persones que hi ha, cada persona té el seu tarannà, el seu estil...un dona molta importància a una cosa, l'altre la dóna a una altra...

-I respecte a infància, penses que l'ajuntament pensa ficar un objectiu concret? L'ajuntament de Lleida amb infància que és el que pretén?

-Em sembla que s'estan ajustant el que és la llei, i potenciant el tema dels nens; ara ja ho crec que passarà, fins ara s'estava demanant, una feina ben feta.. que és el que hauria de ser, perquè representa que aquests seran els nostres clients d'adults.

-Quines són les tasques i funcions de l'educador?

-No es sap, no ho sé ni jo .

-Que ha de fer un educador? Que fas tu?

-Jo de tot, en aquesta casa de tot, des de tot el tema de la individualitzada, igual podem estar fent d'informadors, que podem estar atenent gent, que contestem al telèfon, obrim la porta, portem papers amunt i avall, a el tema de comunitària.

-Que feu a la comunitària?

-Doncs des de fer-li les instàncies al "yayo", perquè no les sap fer, a passar-li el balanç i fer els comptes, si dos "yayos" s'han barallat, i fiques pau, a el que sigui.

-I la comunitària la feu amb tercera edat i amb qui més?

-Amb les dones, els casals contem com a comunitària, i de vegades intervenim amb les associacions de veïns, però aquestes les que menys, perquè hi han molts "follons" en aquesta gent i són molt complicats.

-I la individualitzada és només per infància?

-Si faig d'educador sí, però si faig d'informador, tot el que vingui.

-Tu aquí fas d'informadora, això és diferent no, depenent de quines zones?

-Sí.

-Com va això de l'informador?

-En principi ara ja no ho faré, pròximament m'enviaran un informador, com que nosaltres tenim una zona tan dispersa i tant de permanències funcionen alhora, i el informador només pot estar en un lloc, enguany em optat perquè l'informador estigui al Secà i a Pardinyes, i jo quedava aquí en permanència a Balàfia com informadora.

-Quina és la teva ubicació dins de l'organigrama de l'educador?

-A baix de tot, no, estic a l'altura de l'assistent social.

-I com funcioneu? Cada quant os reuniu? De què parleu?

-Ens reunim tots els dijous, una reunió de zona, llavors ens trobem tots, el cap, els assistents socials, i tots els educadors, i parlem de tot, però més que res de coses de zona, que si ara la moguda aquesta del dinar de les dones, que si han demanat directrius del departament...coses així.

-De casos en parleu, per fer una mica de supervisió..?

-No, alguna vegada molt així, si que ha sortit algun cas, però normalment, no.

-De definició de línies, tampoc?

-No, parlem de qüestions domèstiques; que si hem de penjar uns cartells aquí, que si ... En principi, havíem intentat que funcionés fer una vegada al mes una reunió sectorial, com diu la cap. Trobar-se en reunió la cap i un barri (la gent que està treballant al barri) per poder, una mica, senyalar les línies de funcionament en aquest barri perquè, a sobre, la nostra zona és molt dispersa i cada barri té una realitat diferent; per això, la manera de treballar en un lloc o en un altre és també diferent. Però, en realitat, això no està funcionant; ens reunim una vegada cada... Així que, el que es fa molt, és comentar els casos amb la cap; quan tens dubtes, normalment ho comentes amb l'assistent social i amb la cap.

-Us reuniu amb l'educador?

-No.

-Què és el que fas durant un dia normal? Quan de temps dediques a entrevistes, burocràcia, papers, visites...?

-Jo tinc la permanència de un barri els dimecres i els divendres de Ronda; el divendres mateix de 10:45 fins 11:45 hores hi ha oberta la permanència de un altre; així que ens tornem,. Les setmanes que hi vaig jo, a la permanència de un tercer durant aquella hora no hi ha cap visita amb nens, amb famílies que tinguin nens. Aquests dos dies estic fixa en aquests llocs, permanència vol dir que tens hores donades i estàs atenant al públic; el dilluns quedem aquí dues persones i ens dediquem a respondre al telèfon i obrir la porta, bàsicament, a més a més d'introduir dates a l'ordinador i fer feina més aviat de papers. El dimarts és el dia que tots voltem per aquí i l'aprofites per coordinar-te: si tens un cas que no t'està funcionant truques a l'empresa; prepares projectes, si la burocràcia t'ho permet; pots anar a coordinar-te amb l'escola... Com que no estàs obert al públic, pots aprofitar per organitzar-te més lliurement. Els dimarts a la tarda et sol atendre gent, tens visites concertades, i després me'n vaig als "casalitos". I els dimecres a la tarda pujo a un altre, on estan també els "casalitos" funcionant, o vaig a veure els avis, o els avis de... I el dijous al matí tenim curs d'educadors...

-I quin tipus de població és la que acostumeu a atendre en aquest barri?

-Doncs una mica la que ja t'he explicat. A part de la permanència, hi ha bastant gent gran que viu sola amb problemes econòmics i de salut, que atenem fent visites a domicili...

-Alguna característica més que determini... El nivell de recursos,...

-És un barri treballador, en el que s'utilitzen molt els recursos de ciutat; no hi ha molta consciència de barri. Van a l'Escola del Treball, a Torrevicenc, a Guindàvols ...; recursos de ciutat. és una zona on viu molta gent gran i hi ha molts problemes de gent gran. La gent jove que hi viu surt

bastant normalitzada, no hi ha consciència de barri concret... Així que el perfil dels nostres usuaris és semblant al de allà; moltes dones soles amb càrrecs familiars, problemes de toxicomania però no hi ha consciència de dir "somos de allí"; els nens van al col·legi

-Hi porteu molts casos d'infància en aquest barri?

-No n'hi ha massa, la problemàtica greu és la de gent gran, hi ha molts avis.

-Sí, els nens van a l'escola, és una escola unitària on hi ha dos mestres (no hi ha massa nens, uns trenta aproximadament) i llavors l'estructura del barri presenta una sèrie de cases totes juntes on hi ha l'escola, el local social, l'església, les botigues, el dispensari... i també hi viuen algunes famílies; moltes d'altres viuen a les torres i acudeixen al nucli per anar a l'escola, a comprar... Els nens d'allí són nens de carrer, de pagès; és una altra manera de funcionar, a l'hora de preparar activitats o de parlar amb ells el plantejament és molt diferent; potser hauràs d'agafar la bicicleta i anar a jugar amb un "tiraxines", a collir peres... Fas activitats més de carrer, i els nens estan més enjogassats, perquè has d'estar al carrer i costa molt posar-los dins una sala o fer una cosa concreta.

-No deu haver gaires situacions de risc, oi?

-Hi ha algunes famílies en situació de risc, quatre o cinc. Com que és un poble, la intervenció no la fas directament amb els nens perquè si comences a citar nens al despatx un s'ho diu a l'altre... sinó que ho treballes fora: amb la família, amb l'escola...

-Per què, normalment, quan treballes en infància, a qui veus més?

-Al nen, si aquest té una certa edat.

-Com va ser el teu ingrés a la Paeria? O millor, comencem pel teu recorregut, estudis, allò que t'agradava...?

(...)

-De quin any estem parlant?

(...)-

Què és allò que més t'agrada d'ésser educadora? Perquè et vas decidir?

-El contacte amb la gent, el poder fer una feina educativa, veure que serveixes per alguna cosa a part de pagar la llum, menjar...

-Quans anys fa que ets educador?

-Deu, aproximadament.

-A part d'aquesta formació inicial de Treball Social, has anat fent coses de formació permanent d'educació social? El què?

(...)

-Com definiries la competència professional? Una persona per ser bona educadora que és el que ha de tenir?

-Crec que ha de tenir una formació mínima de psicologies evolutives, i coses d'aquestes, ha de ser una persona oberta, que haurà d'acceptar que hi ha altres realitats a la vida a part de la pròpia, i ha de tenir bona voluntat i ganes de tirar endavant.

-I en la relació amb la gent alguna característica, o no?

-Que ha de "enganxar" a la gent, sinó malament.

-Com el valors el reconeixement de la figura professional? Com et penses que està, a nivell de tot, de polítics de companys de feina, a nivell social?

-A nivell de polítics no ho sé massa com es valora, penso que com un treballador més, com un administratiu, o així...A nivell d'equip, al equip penal en queestic jo ara mateix, no hi han diferències entre el tracte de un assistent social o un educador, som considerats completament iguals. A nivell de societat la gran part de la gent no sap el que és un educador, és com si sent ploure, perquè és molt difícil explicar què és un educador a algú que no sap el que és.

-I com a dificultats més importants per desenvolupar la teva feina?

-Les "vint-i-cinc mil" interferències, que no tenen res a veure amb la teva feina, que fan que molts casos s'alenteixin, i que molta feina que faries no la pots fer.

-Però això, de totes maneres, com a característica d'atenció primària, perquè com ho definiries ser educador d'atenció primària?

-És una mica el que serveix per tot, fas de comodí, corre, corre que aquí s'ha encès un foc i s'ha d'apagar.

-I t'agrada estar satisfeta de ser educadora?

-A mi sí que m'agrada.

-Comparativament en tots els llocs que tu has estat treballant, quin és el que estaves millor instal·lada?

-Jo estava millor al casal de joves, era un servei especialitzat, i llavors pots plantejar-te processos educatius a més llarg termini, veus molt bé les evolucions, aquí veus un nen e potser te'l tornaràs a trobar d'adult, i no estàs cada dia amb ell, i la feina és molt diferent, igual que la de central, la de centre també és molt bonica, perquè tens moltes variables que controles.

-El fet de portar un cas d'infància què implica? Que el veus molt? Perquè quantes vegades veus a un nen que portis un cas?

-Cada quinze dies, cada setmana, segons...

8.- EDUCADOR NÚMERO OCHO

